

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ
DERS KİTAPLARINDAKİ METİNLERİN TÜR
ODAKLI OKUNABİLİRLİĞİNİN İNCELENMESİ**

Abdolvahap AVŞAR

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Sedat MADEN

2024

(Her Hakkı Saklıdır)

**T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI**

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDAKİ
METİNLERİN TÜR ODAKLI OKUNABİLİRLİĞİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdulahap AVŞAR

Danışman: Prof. Dr. Sedat MADEN

BAYBURT- 2024

KABUL VE ONAY

Prof. Dr. Sedat MADEN danışmanlığında, Abdulvahap AVŞAR tarafından hazırlanan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metinlerin Tür Odaklı Okunabilirliğinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 27.12.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Bayram ARICI

Üye : Prof. Dr. Sedat MADEN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Mahir KAVUN

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20 tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Bünyamin ALIM
Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Prof. Dr. Sedat MADEN danışmanlığında hazırlamış olduğum “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metinlerin Tür Odaklı Okunabilirliğinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

27.12.2024
Abdulahap AVŞAR

ÖN SÖZ

TÜRKÇEYE HİZMET EDENLERE...

Türkçe, köklü bir geçmişe ve zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Dünyanın dört bir yanında milyonlarca insanın konuştuğu Türkçe, bilim ve kültür dilidir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi amacıyla hazırlanan kitaplar ve teknoloji sayesinde bugün milyonlarca insan, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmektedir. Dilimiz, gelecek nesillere bırakılacak en kıymetli miraslardan biridir. Bu yüzden Türkçemizi yaşatmak ve yeni nesillere aktarmak her bireyin sorumluluğudur. Bu araştırmayla Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi amacıyla hazırlanan kitapların metin tercihi, yazar tercihi ve tür odaklı okunabilirliğini tespit ederek bu sorumluk yerine getirilmeye çalışılmıştır.

Yüksek lisansa başladığım ilk günden beri bilgi ve birikimleriyle yolumu aydınlatan, akademik hayatım boyunca ilham kaynağı olan, kendimi geliştirmemde çokça katkısı olan ve tez hazırlama sürecinin her aşamasında öneri ve katkılarını eksik etmeyerek bana rehberlik eden kıymetli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Sedat MADEN'e şükranlarımı sunuyorum.

Bilgi, tecrübe ve desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen kıymetli hocam Sayın Doç.Dr. Aslı MADEN'e, hem lisans hem de yüksek lisans döneminde bana kattığı değerli bilgiler, yol göstericiliği ve destekleri için kıymetli hocam Sayın Doç. Dr. Mete Yusuf USTABULUT'a, tez analizinde sunduğu rehberlik ve tecrübesiyle katkı sağlayan, karşılaştığım her zorlukta desteğini eksik etmeyen ve her zaman yanımda olarak beni cesaretlendiren kıymetli hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Mahir KAVUN'a ilköğretim ve lise sürecinde benim için rol model olmuş, her süreçte yol gösteren ve öğretmenlik mesleğini seçmemi sağlayan değerli hocalarım Mehmet LEVENT, Mehmet YEMEZ ve Mustafa Burak GÜNEY'e sonsuz teşekkürlerimle.

Yüksek lisans sürecimde bana her zaman moral ve motivasyon kaynağı olan, desteklerini eksik etmeyen kıymetli arkadaşlarım Akif ÖZGEN'e, Osman DEMİREL'e, Ahmet DİDİN'e ve Halil ARMAŞ'a teşekkür ediyorum.

Eğitim hayatım boyunca desteklerini her zaman yanımda hissettiğim annem Şemse AVŞAR'a, babam İsa AVŞAR'a, kardeşlerime ve nişanlım Emine ÇOBANOĞLU'na teşekkürü bir borç bilirim.

Abdulahap AVŞAR

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDAKİ METİNLERİN TÜR ODAKLI OKUNABİLİRLİĞİNİN İNCELENMESİ

Abdulahap AVŞAR

Bayburt Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Sedat MADEN

Bayburt-2024, Sayfa: 120

Bu araştırmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin genel dağılımı, yazar tercihi, metin türü dağılımı ve tür odaklı okunabilirliğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla çeşitli düzeylere hitap eden 27 ders kitabı araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Verilerin analizinde içerik analizine başvurulmuş, metinlerin tür odaklı okunabilirliğinin belirlenmesinde ise Ateşman (1997), Çetinkaya ve Uzun (2010) ve Bezirci ve Yılmaz (2010) tarafından geliştirilen formüllerle metinler analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen 27 kitaptaki 977 metnin 799'u komisyonlar tarafından, 143'ü Türk yazarlar ve 17'si yabancı yazarlar tarafından kaleme alınmıştır. Ayrıca 10 metin süreli yayınlardan, 7 metin ise internet sitelerinden alınmış, 1 metin ise anonimdir. Metinlerin çoğunlukla kitap komisyonlarınca yazıldığı, düzeyi belirsiz olan kitapların yazar çeşitliliğinin daha fazla olduğu, A1, B1, B2, C1, C2, A1-A2, B1-B2- B2-C1 ve bütün düzeyleri kapsayan kitaplarda bilgilendirici metinlerin sayısının daha fazla, A2, C1-C2 ve düzeyi belirsiz kitaplarda ise hikâye edici metinlerin sayısının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. A1, A1-A2, B1-B2, C1-C2 düzeyinde türler arasındaki okunabilirlik değişmezken A2, B1, B2, C1, C2, B2-C1 ve Tüm düzeyleri kapsayan kitapta bilgilendirici metinler; düzeyi belirsiz kitaplarda ise hikâye edici metinler daha zordur. Kitap boyutunda bakıldığında ise set hâlinde olan kitaplarda Ateşman ve Bezirci-Yılmaz formüllerine göre Yeni Hitit seti; Bezirci-Yılmaz formülüne göre ise Metropol Yabancılar İçin Türkçe setindeki bilgilendirici metinler düzeylere göre zorlaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, okunabilirlik, metin türü, yazar tercihi.

ABSTRACT

M. SC. THESIS

ANALYZING THE GENRE-ORIENTED READABILITY OF THE TEXTS IN THE TEXTBOOKS OF TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Abdulahap AVŞAR

Bayburt University

Institute of Graduate Studies

Department of Turkish and Social Studies Education

Thesis Advisor: Prof. Dr. Sedat MADEN

Bayburt-2024, Pages: 120

In this study, it is aimed to determine the general distribution, author preference, text type distribution and genre-oriented readability of the texts in the textbooks used in teaching Turkish as a foreign language. Document analysis, one of the qualitative research methods, was used in the study. The sample of the study consists of 27 textbooks addressing various levels for teaching Turkish as a foreign language. Content analysis was used to analyse the data, and the texts were analysed with the formulas developed by Ateşman (1997), Çetinkaya and Uzun (2010) and Bezirci and Yılmaz (2010) to determine the genre-oriented readability of the texts. In the books examined within the scope of the research, 799 of the 977 texts were written by commissions, 143 by Turkish authors and 17 by foreign authors. In addition, 10 texts were taken from periodicals, 7 texts were taken from internet sites and 1 text was anonymous. It was concluded that the texts were mostly written by book commissions, author diversity was higher in books with uncertain levels, the number of informative texts was higher in books covering A1, B1, B2, C1, C2, A1-A2, B1-B2- B2-C1 and all levels, and the number of narrative texts was higher in A2, C1-C2 and books with uncertain levels. While inter-genre readability did not change at A1, A1-A2, B1-B2, C1-C2 levels, it was observed that informative texts were more difficult in books covering A2, B1, B2, C1, C2, B2-C1 and all levels, and narrative texts were more difficult in books of uncertain level. In terms of book size, informative texts in Yeni Hitit prepared according to Ateşman and Bezirci-Yılmaz formulas and Metropol Turkish for Foreigners prepared according to Bezirci-Yılmaz formula became more difficult according to the levels.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, readability, text type, author, preference.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	II
BEYANNAME	III
ÖN SÖZ	IV
ÖZET	V
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLOLAR.....	X
ŞEKİLLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XII
GİRİŞ.....	1
Araştırmanın Konusu ve Problemi	2
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	2
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
Araştırmanın Varsayımları	3
Tanımlar	3
BİRİNCİ BÖLÜM.....	4
1. KURAMSAL ÇERÇEVE	4
1.1. TÜRKÇENİN EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ.....	4
1.1.1. Ana Dili Olarak Türkçe Öğretimi.....	7
1.1.2. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi	10
1.2. TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MATERYAL KULLANIMI	13
1.2.1. Sözlük	13
1.2.2. Yazım Kılavuzu	14
1.2.3. Teknoloji.....	14
1.2.4. Türkçe Ders Kitapları	15
1.2.5. Yabancı Dil Olarak Öğretimi Ders Kitapları.....	16
1.2.6. Türkçe Öğretiminde Ders Kitaplarının Yeri.....	18
1.3. OKUMA	19
1.3.1. Okuma ve Anlama	21
1.4. TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE METİN	22
1.4.1. Metin Türleri	22
1.4.2. Metin Seçimi	24
1.5. OKUNABİLİRLİK.....	25
1.5.1. Okunabilirlik Formülleri	27
1.5.1.1. Flesch Okuma Kolaylığı formülü	27
1.5.1.2. Dale-Chall formülü.....	28
1.5.1.3. Gunning Zorluk Dizini (Fog) formülü.....	29
1.5.1.4. Fry Okunabilirlik formülü	30
1.5.1.5. Power- Sumner- Kearsley formülü	30
1.5.1.6. McLaughlin ‘Smog’ formülü.....	31
1.5.1.7. Spache Okunabilirlik formülü	31
1.5.1.8. Coleman Okunabilirlik formülü	32

1.5.1.9. Bormuth Ortalama Çıkartma formülü	32
1.5.1.10. Raygor formülü	33
1.5.1.11. Arı – Otomatik Okunabilirlik Dizini	33
1.5.1.12. Ateşman Okunabilirlik formülü.....	34
1.5.1.13. Sönmez Okunabilirlik formülü.....	35
1.5.1.14. Çetinkaya -Uzun Okunabilirlik formülü.....	35
1.5.1.15. Bezirci- Yılmaz Okunabilirlik formülü	36
1.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	37
İKİNCİ BÖLÜM	39
2. YÖNTEM	39
2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	39
2.2. ARAŞTIRMA MATERYALİ	39
2.3. VERİ TOPLANMASI VE ANALİZİ	40
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	42
3. BULGULAR	42
3.1. ARAŞTIRMANIN BİRİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR	42
3.1.1. A1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı	42
3.1.2. A2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı	42
3.1.3. B1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı	42
3.1.4. B2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı	43
3.1.5. C1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı	43
3.1.6. C2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı	44
3.1.7. A1-A2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı.....	44
3.1.8. B1-B2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı	44
3.1.9. B2-C1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı	45
3.1.10. C1-C2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı	45
3.1.11. Bütün Düzeyleri Kapsayan Kitaplardaki Metinlerin Genel Dağılımı	45
3.1.12. Düzeyi Belirsiz Kitaplardaki Metinlerin Genel Dağılımı.....	45
3.2. ARAŞTIRMANIN İKİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR	46
3.2.1. A1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri	46
3.2.2. A2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri	46
3.2.3. B1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri	47
3.2.4. B2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri	47
3.2.5. C1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri	48
3.2.6. C2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri	49
3.2.7. A1-A2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri.....	50
3.2.8. B1-B2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri	51
3.2.9. B2-C1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri	51
3.2.10. C1-C2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri	52
3.2.11. Bütün Düzeyleri Kapsayan Kitapların Yazar Tercihleri	53
3.2.12. Düzeyi Belirsiz Kitapların Yazar Tercihleri.....	54
3.3. ARAŞTIRMANIN ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR	56
3.3.1. A1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı.....	56
3.3.2. A2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı.....	56
3.3.3. B1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı	57
3.3.4. B2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı	57

3.3.5. C1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı	58
3.3.6. C2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı	58
3.3.7. A1-A2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı.....	59
3.3.8. B1-B2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı	59
3.3.9. B2-C1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı	59
3.3.10. C1-C2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı	60
3.3.11. Bütün Düzeyleri Kapsayan Kitapların Metin Türü Dağılımı	60
3.3.12. Düzeyi Belirsiz Kitapların Metin Türü Dağılımı	61
3.3.13. Yazar Ve Metin Türü Dağılımına İlişkin Değerlendirme	61
3.4. ARAŞTIRMANIN DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR	62
3.4.1. Bilgilendirici Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	62
3.4.1.1. Ateşman formülüne göre bilgilendirici metinlerin okunabilirliği	62
3.4.1.2. Çetinkaya-Uzun formülüne göre bilgilendirici metinlerin okunabilirliği	63
3.4.1.3. Bezirci-Yılmaz formülüne göre bilgilendirici metinlerin okunabilirliği.....	65
3.4.1.4. Bilgilendirici metinlerin düzeylere göre ortalama okunabilirliği	67
3.4.2. Hikâye Edici Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	69
3.4.2.1. Hikâye edici metinlerin Ateşman formülüne göre okunabilirliği.....	69
3.4.2.2. Hikâye edici metinlerin Çetinkaya-Uzun formülüne göre okunabilirliği.....	71
3.4.2.3. Hikâye edici metinlerin Bezirci-Yılmaz formülüne göre okunabilirliği	72
3.4.2.4. Hikâye edici metinlerin düzeylere göre ortalama okunabilirliği	74
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	76
Sonuç	76
Tartışma.....	80
Öneriler.....	84
KAYNAKÇA.....	86
EKLER	92
Ek 1: A1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı	92
Ek 2: A2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı	94
Ek 3: B1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı.....	96
Ek 4: B1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı.....	100
Ek 5: C1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı.....	103
Ek 6: C2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı.....	106
Ek 7: A1-A2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı	107
Ek 8: B1-B2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı.....	110
Ek 9: B2-C1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı.....	111
Ek 10: C1-C2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı.....	112
Ek 11: Tüm Düzeylere Yönelik Olan Kitaptaki Metinlerin Genel Dağılımı	113
Ek 12: Düzeyi Belirsiz Kitaplardaki Metinlerin Genel Dağılımı	115
ÖZ GEÇMİŞ	120

TABLÖLAR

Tablo 1: Ortaokul Türkçe Öğretim Programlarında Yer Alan Yöntem ve Teknikler.....	5
Tablo 2: Flesch Formülüne Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	27
Tablo 3: Gunning Zorluk Dizini (FOG) Formülüne Göre Okunabilirlik Düzeyleri	29
Tablo 4: Çetinkaya- Uzun Formülüne Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	35
Tablo 5: Araştırmaya Dâhil Edilen YDOT Ders Kitapları.....	39
Tablo 6: A1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi	46
Tablo 7: A2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi	46
Tablo 8: B1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi	47
Tablo 9: B2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi	48
Tablo 10: C1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi	48
Tablo 11: C2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi	49
Tablo 12: A1-A2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi.....	50
Tablo 13: B1-B2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi	51
Tablo 14: B2-C1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi	51
Tablo 15: C1-C2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi	52
Tablo 16: Bütün Düzeyleri Kapsayan Kitapların Yazar Tercihi	53
Tablo 17: Düzeyi Belirsiz Kitapların Yazar Tercihi.....	54
Tablo 18: A1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı.....	56
Tablo 19: A2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı.....	56
Tablo 20: B1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı.....	57
Tablo 21: B2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı.....	57
Tablo 22: C1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı.....	58
Tablo 23: C2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı.....	58
Tablo 24: A1-A2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı	59
Tablo 25: B1-B2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı.....	59
Tablo 26: B2-C1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı.....	60
Tablo 27: C1-C2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı.....	60
Tablo 28: Bütün Düzeyleri Kapsayan Kitapların Metin Türü Dağılımı.....	60
Tablo 29: Düzeyi Belirsiz Kitapların Metin Türü Dağılımı	61
Tablo 30: Yazar ve Metin Türü Dağılımına İlişkin Değerlendirme	61
Tablo 31: Ateşman Formülüne Göre Bilgilendirici Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	62
Tablo 32: Çetinkaya-Uzun Formülüne Göre Bilgilendirici Metinlerin Okunabilirliği	64
Tablo 33: Bezirci-Yılmaz Formülüne Göre Bilgilendirici Metinlerin Okunabilirliği.....	66
Tablo 34: Bilgilendirici Metinlerin Düzeylere Göre Ortalama Okunabilirliği.....	67
Tablo 35: Ateşman Formülüne Göre Hikâye Edici Metinlerin Okunabilirliği	69
Tablo 36: Çetinkaya-Uzun Formülüne Göre Hikâye Edici Metinlerin Okunabilirliği.....	71
Tablo 37: Bezirci-Yılmaz Formülüne Göre Hikâye Edici Metinlerin Okunabilirliği	73
Tablo 38: Hikâye Edici Metinlerin Düzeylere Göre Ortalama Okunabilirliği	74

ŞEKİLLER

Şekil 1: Öğretimde Kullanılan Yaklaşım, Yöntem ve Teknikler	9
Şekil 2: Flesch Formülü	27
Şekil 3: Fry Okunabilirlik Grafiği.....	30
Şekil 4: Power- Sumner- Kearsley Formülü	31
Şekil 5: Bormuth Ortalama Çıkartma Formülü.....	32
Şekil 6: Raygor Okunabilirlik Grafiği.....	33
Şekil 7: Arı- Otomatik Okunabilirlik Formülü	34
Şekil 8: Ateşman Okunabilirlik Formülü	34
Şekil 9: Sönmez Okunabilirlik Formülü	35
Şekil 10: Çetinkaya -Uzun Okunabilirlik Formülü.....	35
Şekil 11: Bezirci ve Yılmaz (2010) YOD formülü	36

KISALTMALAR

TÖMER	: Türkçe Öğretim Merkezi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
vd.	: ve diğerleri
YDOT	: Yabancı Dil Olarak Türkçe
OD	: Okunabilirlik Düzeyi
OP	: Okunabilirlik Puanı
YEE	: Yunus Emre Enstitüsü
GÜ	: Gazi Üniversitesi
İÜ	: İstanbul Üniversitesi
OCU	: Ortalama Cümle Uzunluğu
OSU	: Ortalama Sözcük Uzunluğu
KLK	: Kelime Listesindeki Kelimeler
GL	: Eğitim Düzeyi
ASL	: Ortalama Tümce Uzunluğu
NS	: Toplam Hece Sayısı
RA	: Okuma Yaşı
s.	: Sayfa
YOD	: Yeni Okunabilirlik Değeri
TDK	: Türk Dil Kurumu

GİRİŞ

Sosyal bir varlık olan insan, yaşamın her alanında iletişime ve iletişimi sağlayan dile ihtiyaç duyar. Dil, en basit tanımıyla iletişim ve kültür aracıdır. Araştırmacılar dili farklı şekillerde tanımlamışlardır. Bu tanımlardan en geniş kapsamlı tanım Ergin'e aittir: "Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta; kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık; milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese; seslerden örülmüş muazzam bir yapı, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir" (Ergin, 2009, s. 3). Dili yaşatan ve canlı kalmasını sağlayan dil öğretimidir. Dil, yüzyıllar boyunca gelişerek Günümüze ulaşmışsa konuşurların yeni nesillere dili öğretmesi sayesindedir. Geçmişte yeri geldiğinde savaşları başlatan, yeri geldiğinde savaşları bitiren ve yeri geldiğinde ise tüm insanları ortak bir ülküde buluşturan dildir. Nitekim ünlü Türk düşünürü Yunus Emre'nin şu sözü dilin önemini açıkça ortaya koymaktadır: "*Söz ola bitire savaşı, söz ola kestire başı /Söz ola zehirli aşı, bal ile yağ ede bir söz.*" Yunus Emre'nin ifade ettiği gibi söz, yeri geldiğinde savaşları bitiren ve yeri geldiğinde acıyı azaltan, zehri bile bala dönüştüren bir unsurdur.

Türkçe, dünyada bulunan eski dillerden bir tanesidir. Günümüzde yaklaşık 200 milyon konuşur sayısına (Kaya & Demirel, 2023) ulaşan Türkçe, yurt içinde ve yurt dışında milyonlarca insana öğretimi yapılmaktadır. Türkçe, köklü bir geçmişe ve zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Türkçenin öğretimi, yurt içinde ana dili Türkçe olanlara ve TÖMER'ler aracılığıyla Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere yapılırken yurt dışında ise iki dilli Türk çocuklarına ve YEE, TİKA ve Türk Maarif Vakfı aracılığıyla Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere yapılmaktadır.

Türkçe dersinin amaçları arasında; dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel şekilde öğretme, söz varlığını zenginleştirme, Türkçeyi sevdirmek, okuma ve yazmanın sevdirilerek alışkanlık haline getirilmesi ve bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi yer almaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2019, s. 8). Türkçe dersi amaçlarının gerçekleşmesinde Türkçe ders kitaplarının önemi büyüktür. Dil öğretiminde kullanılan ve dilin farklı kullanım alanlarını sunan materyaller ders kitaplarıdır. Nitekim ders kitapları beceri ve alışkanlıkların aktarılmasına yardımcı olarak sınıf içerisinde öğretmenden sonra gelen rehber niteliğinde olup anadilini sevdirmede önemli bir işleve sahiptir (Hıdıroğlu, 2019). Ders kitaplarının öğretimdeki önemi yadsınamaz bir gerçektir. Buradan hareketle Cumhuriyet Dönemi Türkçe ders kitaplarında süreç içerisinde metinlerin değişimi araştırmanın hareket noktasını oluşturmuştur.

Araştırmanın Konusu ve Problemi

Türkçe öğretiminde en çok başvurulan ve öğretim sürecinin planlamasında önemli bir unsur olan ders kitapları en çok tercih edilen materyallerdir. Ders kitapları öğretim programlarının sahadaki uygulayıcı materyali konumundadır. Ders kitapları, öğretim sürecindeki yeri ve kullanımı ile ilgili alanda yapılan birçok çalışmaya konu olmuştur. Literatür tarandığında bugüne kadar yapılmış olan YDOT (yabancı dil olarak Türkçe) ders kitaplarında okunabilirlik ve metin türleri ile ilgili çalışmalarının sınırlı sayıda materyal ile yapıldığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle YDOT ders kitaplarının metin türü tercihi, yazar/şair tercihi ve tür odaklı okunabilirlik durumlarının tespit edilerek genel değerlendirmenin yapılması alana katkı sağlaması hususunda önem arz etmektedir. Araştırmada aşağıdaki probleme yanıt aranmaktadır.

YDOT öğretiminde kullanılan ders kitaplarının metin türü, yazar tercihi ve metnin türüne göre okunabilirlik düzeyleri bakımından farklılıkları nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, “YDOT öğretiminde kullanılan ders kitaplarının metin türü, yazar tercihi ve metnin türüne göre okunabilirlik düzeyleri bakımından farklılıkları nelerdir?” sorusuna yanıt aramaktır. Bu amaçtan hareketle aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

- YDOT öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin genel dağılımı nasıldır?
- YDOT öğretimi ders kitaplarının yazar tercihi nasıldır?
- YDOT ders kitaplarının metin türü dağılımı nasıldır?
- YDOT ders kitaplarındaki metinlerin tür odaklı okunabilirlik düzeyi nasıldır?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

YDOT ders kitapları, öğrenci ile hedef dil arasında bir köprü görevindedir. Öğrencilere konuları sistematik ve programlı şekilde sunan ders kitapları, öğretimde en sık yararlanılan materyallerdir (Sevim vd., 2018). YDOT ders kitapları metinler aracılığıyla dilin doğru kullanımlarını ve Türk Edebiyatının en güzel örneklerini öğrenciye sunarken, Türk kültürünü de yine metinler aracılığıyla sunmaktadır. Türkçe ders kitapları üzerine 2008- 2020 yılları arasında yapılan çalışmalarda en fazla metinler konu alınmış olmasına karşın metinlerin okunabilirliği ile ilgili çalışmaların sayıları azdır (Maden, 2020). 2002- 2023 yılları arasında hazırlanan okunabilirlik ile ilgili 32 tezden 8’i Türkçe ders kitaplarını incelerken 2007 ile 2023 yılları arasında hazırlanan okunabilirlik ile ilgili 89 makalenin 7 tanesi YDOT ders kitapları ile ilgilidir (Kavun & A. Maden, 2024; Kavun & S. Maden, 2024). Literatürden hareketle YDOT

ders kitaplarında okunabilirlik çalışmalarında alınan örneklemelerin sınırlı olduğu görülmüştür. YDOT ders kitaplarında okunabilirlik ile ilgili hem geniş örneklemi kapsayan hem de tür odaklı okunabilirliğin tespitini amaçlayan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışma sayesinde YDOT öğretimi ders kitapları bütüncül bir bakış açısıyla ele alınabilecek ve böylece dönemsel bir değerlendirme yapılmış olacaktır. Bu değerlendirme yeni yazılacak ders kitaplarına katkı sağlama noktasında önem teşkil etmektedir.

Araştırmanın Sınırlıkları

- Araştırmaya dâhil edilen YDOT ders kitapları Tablo 5’te yer alan kitaplarla sınırlıdır.
- Okunabilirlik hesaplaması için bu kitaplarda yer alan 1 bilgilendirici ve 1 hikâye edici metin ile sınırlıdır.

Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada ele alınan YDOT öğretimi ders kitaplarının okunabilir ve anlaşılabilir olduğu varsayılmıştır.

Tanımlar

Metin: “*Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü*” (Türk Dil Kurumu [TDK], 2023).

Okunabilirlik: Metinlerin cümle, kelime ve hece uzunluk ortalamaları gibi değişkenler ve okunabilirlik formülleri aracılığıyla metinlerin anlaşılır olup olmadığını ve düzeyinin ne olduğunu belirlemektir (Ateşman, 1997).

Okunabilirlik Formülü: Metinlerin anlaşılabilirliğini ve düzeylerini sayısal verilerden yararlanarak ortaya koyan ölçüm araçlarıdır (Çetinkaya 2010).

Ders Kitabı: “*Yazılı ve basılı gereçler grubunda yer alan ve öğrencinin öğrenme yaşantılarına kaynaklık eden çalışma materyalidir*” (Alpan, 2008, s. 108).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. TÜRKÇENİN EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ

Dil, toplumların bir arada yaşama istekleri doğrultusunda vuku bulmuştur. Bir toplumu diğer tüm toplumlardan ayıran, aynı toplum içerisinde iletişimi sağlayan, düşüncelerin somut bir hâl almasına katkı sunan ve miras olarak aktarılan olgu dildir. Bir dilin kelime zenginliği açısından zenginliği konuşulduğu toplumun edebiyat ve felsefesinin gelişmesini sağlar.

Tam olarak ne zaman doğduğu bilinmeyen Türkçe, dünyada en çok konuşulan diller arasında yer alan ve aynı zamanda yaşayan en eski dillerden bir tanesidir. Türkçenin betimlenmesi şu şekildedir:

Günümüzde Türk dili çok renkli Türkmen kilimi gibidir. Geniş alanlarda ayrı oymaklar, boylarca konuşulur. Ana ilkeleri aynı kalmak koşuluyla biçimsel değişimlere uğramıştır. Benzetme yerindeyse, nakışlar aynı kalmış, renkler değişmiştir. Nakış ve renk bolluğu içinde uyumlu bir görüntü sunar. İşte, konuşan insan sayısı bakımından dünyada beşinci sırayı alan Türk dili budur. Bu dili sömürge halkları değil, öz ulusu konuşur. Makedonya'dan Çin'e, Sibiry'a'dan Afganistan'a, Kafkaslar'dan Romanya'ya değin, geniş alanlarda, Türk soylu halkların yüzlerce yıllık direnişi, salt silahla değil, aynı zamanda Türk dili ile. Aynı kökten kardeş ulusların, değişik yaşam biçimi ve ayrı söyleyiş içinde bir ruh birliğidir. Evrensel dostluk sofrasında ses bayrağıdır. Kırgız otağında kırmızı, Türkmen çadırında kilim, toprak ananın ak sütü gibidir. Bozkırda tan ağarması, dünya yalnızlığında güneş türküsüdür. Geçmişten günümüze uzanan çizgide, değişimler, savaşlar arasında ayakta kalmaya çalışan ulusal direnişin en önemli ögesidir (Bozkurt, 2012).

Çağlar boyunca Türkçenin yeni kuşaklara aktarılmasını sağlayan en önemli unsur eğitimidir. İlk Türk devletlerinde göçebe yaşam hâkim olduğundan dilin öğretimi ve aktarımı ancak sözlü kültür ile yapılabiliştir (Maden & Kızıldaş, 2019). Nitekim Açar (2006) da İlk ve Orta çağlarda Türkçenin okullarda sistemli bir şekilde öğretilip öğretilmediği konusunda kesin bir bilginin olup olmadığının bilinmediğini ifade etmiştir. Selçuklu Devleti ve Osmanlı Devleti'nde ise Türkçe, Arapça ve Farsçanın gölgesinde kaldığından eğitim ve bilim dili olamamış, Osmanlı Devleti'nde Türkçe öğretimi, devşirme yoluyla Yeniçeri Ocağına alınan farklı dine mensup çocuklara Türkçe öğretme süreci ile başlar (Biçer, 2012) ve medreselerde Türkçe öğretimi yapılsa da öğretimin bir planlama dâhilinde yapıldığını söylemek pek de mümkün değildir. Tanzimat Dönemi'nde Türkçenin kendi dil bilgisi esas ve kaidelerinin ayrı bir ders olarak okutulması ve öğretimi yapılması için önemli adımlar atılmıştır (Maden & Kızıldaş, 2019). Türkçenin tamamıyla plan ve program dâhilinde öğretimi ise ancak Cumhuriyet Dönemi'nde yapılmaya başlanmıştır.

Öğretim programları, bireylerin bilgi, beceri ve değerlerini geliştirmek amacıyla hazırlanan sistematik bir rehber niteliğindedir. Etkili bir öğretim programının oluşturulmasında öğrenme hedefleri ile içerik arasında güçlü bir uyum sağlanması gereklidir (Anderson & Krathwohl, 2001). Müfredat geliştirme çalışmaları, uluslararası standartlar, yerel ihtiyaçlara göre ve çağın gerekliliğine göre şekillenmektedir (Demirel, 2020). Cumhuriyet Dönemi'nde hazırlanan öğretim programları, dönemin ihtiyaçlarına göre şekillenmiş olup bazı dönemlerde öğretmenin merkezde olduğu programlar hazırlansa da son dönemlerde öğrenci merkezli programlar hazırlanmıştır. Programların öğrenci merkezli bir yaklaşımla tasarlanması, öğrenenlerin ihtiyaçlarını dikkate alarak yapılandırılmış öğrenme deneyimleri sunmayı hedefler (Biggs vd., 2011). Ayrıca, günümüzde öğretim programları sadece bilgi aktarmayı değil, eleştirel düşünme, problem çözme ve iş birliği gibi unsurların yer aldığı 21. yüzyıl becerilerini de kazandırmayı hedeflemektedir (Hattie, 2009). Öğretmen veya öğrencinin merkezde olması öğretim yöntem ve tekniklerine de sirayet etmektedir. Cumhuriyet Dönemi'nde hazırlanan öğretim programlarında yer alan yöntem ve teknikler Maden'e (2022) göre (s. 257-258) Tablo 1'de sunulmuştur:

Tablo 1: Ortaokul Türkçe Öğretim Programlarında Yer Alan Yöntem ve Teknikler

Ortaokul Türkçe Öğretim Programları												
Yöntem ve Teknikler	1924	1929	1931-32	1938	1949	1962	1981	2006	2015	2017	2019	
Anlatma (Takrir)	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓	
Araştırma- İnceleme								✓	✓	✓		
Akranla Değerlendirme					✓			✓	✓	✓		
Bir Metni Kendi Kelimeleri ile Yeniden Yazma					✓			✓			✓	
Bir Metinden Yeni Türde Metin Yazma		✓	✓		✓		✓					
Benzetim					✓							
Beyin Fırtınası									✓			
Boşluk Doldurma								✓		✓	✓	
Çağırışım- İmaj Dikte					✓							
Drama – Canlandırma					✓		✓		✓	✓	✓	
Duyulardan Hareketle Yazma										✓	✓	
Empatik Dinleme							✓	✓		✓	✓	
Empatik Konuşma								✓		✓	✓	
Eleştirel Okuma		✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓	
Eleştirel Dinleme							✓	✓	✓	✓	✓	
Eleştirel Konuşma							✓	✓	✓			
Eleştirel Yazma								✓	✓		✓	
Eğitsel Oyun											✓	
Estetik Dinleme							✓					
Evde Okuma												
Ezberleyerek Okuma											✓	

Gözlem	✓	✓	✓	✓						
Gezi -Ders Dışı Etkinlik				✓						
Gösterip Yaptırma, Gösteri	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Grupla Yazma						✓				✓
Grupla Konuşma							✓			✓
Grupla Dinleme										✓
Grupla Okuma										✓
Güdümlü Yazma				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Güdümlü Konuşma				✓	✓	✓		✓	✓	✓
Görsel Okuma- Sunu				✓			✓	✓	✓	✓
Göz Atma	✓	✓				✓		✓	✓	✓
Hızlı Okuma										✓
Hafızada Tutma						✓		✓	✓	✓
Haritalama (Kelime, Kavram, Zihin Haritası, Balık Kılçığı)						✓	✓	✓	✓	✓
İnşad	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
İşlevsel Dilbilgisi						✓				
İşaretleyerek Okuma							✓		✓	✓
İkna Etme Konuşma						✓	✓	✓	✓	✓
İkna Edici Yazma										
İşbirlikli Öğrenme (Müşterek)				✓	✓		✓			
Katılımsız Dinleme						✓	✓		✓	✓
Katılımlı Dinleme						✓	✓		✓	✓
Katılımlı Konuşma							✓		✓	✓
Kelime Havuzu							✓		✓	✓
Kontrollü Yazma	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kukla- Tiyatro			✓	✓						
Metin Tamamlama	✓	✓					✓		✓	✓
Metinlerde İlişkilendirme							✓	✓	✓	
Okuma Tiyatrosu	✓	✓					✓	✓	✓	✓
Özet Çıkarma	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Not Alma		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ödev- Görev				✓	✓	✓	✓			
Öyküleştirme				✓			✓			
Planlı Yazma				✓	✓		✓	✓		
Problem Çözme						✓				
Sarmallık						✓				
Seçici Dinleme							✓		✓	✓
Seçici Okuma				✓	✓					
Serbest Yazma	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Serbest Konuşma						✓	✓		✓	✓
Sessiz Okuma	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Sesli Okuma	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Sezdırme		✓		✓						
Söz Korusu						✓	✓		✓	✓
Sözlük Kullanma	✓	✓				✓		✓		
Sergi										
Soru Cevap	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
Tahmin Etme							✓	✓	✓	✓

Tartışma	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Tekrar Dinleme						✓		
Türe Uygun Okuma				✓				
Yaratıcı Yazma					✓	✓		✓
Yaratıcı Dinleme					✓		✓	✓
Yaratıcı Konuşma					✓		✓	✓
Yarışma – Dinleti – Sunum			✓					
5N1K						✓		

Cumhuriyet Dönemi ortaokul Türkçe dersinin öğretim programları, dönemin eğitim anlayışını, toplumsal yapısını ve dil öğretimine verilen ihtimamı gösteren en önemli unsurlardır. Tablo 1’de yer alan bu programlar, Türkçe öğretiminin belirli ilkelere, yöntemlere ve tekniklere dayalı olarak yürütüldüğünü açıkça göstermektedir. Programlarda farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin bulunması, Türkçe eğitiminin Cumhuriyet Dönemi’nde plansız ve rastgele değil, belirli bir sistem çerçevesinde yürütüldüğünün göstergesidir. Öğretim programlarında belirlenen yöntem ve teknikler, öğrencilerin dili daha iyi kavrayıp uygulamalarını sağlamak amacıyla zaman içerisinde güncellenip geliştirilmiştir. Bu yöntemlerin, ilk yıllarda öğrencilere yalnızca okuma ve yazma becerileri kazandırmayı hedeflediği, ilerleyen yıllarda ise okuma ve yazmanın yanında dinleme ve konuşma becerilerini de geliştirmeye yönelik yöntem ve tekniklere yer verilip dört temel dil becerilerinin geliştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Cumhuriyet’in ilk yıllarında uygulanan öğretim programlarında, özellikle öğrenci merkezli ve anlamaya dayalı öğretim yaklaşımlarının benimsenmiş olması dönemin şartlarıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, programların belirli yöntem ve teknikleri dikkate alarak hazırlanmış olması, Türkçe öğretiminin disiplinli ve sistemli bir şekilde yürütüldüğünü gözler önüne sermektedir. Bununla birlikte bu durum, dil becerilerinin kazandırılmasında sistemli bir yol izlendiğini göstermektedir. Bu süreçte, öğrencilerin dilin yapısını kavramalarına ve etkili iletişim kurmalarına yardımcı olan anlatım, tartışma, soru-cevap gibi çeşitli yöntemler kullanılmıştır. Bazı yöntemler günümüze kadar devam etmiş olsa da bazı yöntemlerin ise belirli dönemlerde var olduğu ve kullanıldığı bilinmektedir. Cumhuriyet Dönemi’nin Türkçe öğretim programlarına bütüncül bir bakış açısıyla bakıldığında, dilin gelişimini destekleyen ve bireylerin anlama, anlatma, okuma ve yazma becerilerini geliştiren kapsamlı bir yapı sunduğu görülmektedir.

1.1.1. Ana Dili Olarak Türkçe Öğretimi

İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan, iletişimin en önemli aracı dildir. Dil, tarihin, kültürün, acının, sevincin ve sosyal hayatta var olan her durumun yaşanması ve aktarılması için önem arz etmektedir. Dilin alanyazında bulunan bazı tanımları şunlardır:

“İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan, uzlaşmaya dayalı olarak oluşturulmuş sesli veya görsel işaretler sistemi; lisan, zeban” (TDK, 2011, s. 664).

“Dil, bir anda düşleyemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz büyüklü bir varlıktır” (Aksan, 2007, s. 12).

“Dil, insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları sesli işaretler sistemidir” (Banguoğlu, 2004, s. 9).

“Dil, insanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre şekillenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistemdir” (Korkmaz, 2010, s. 67).

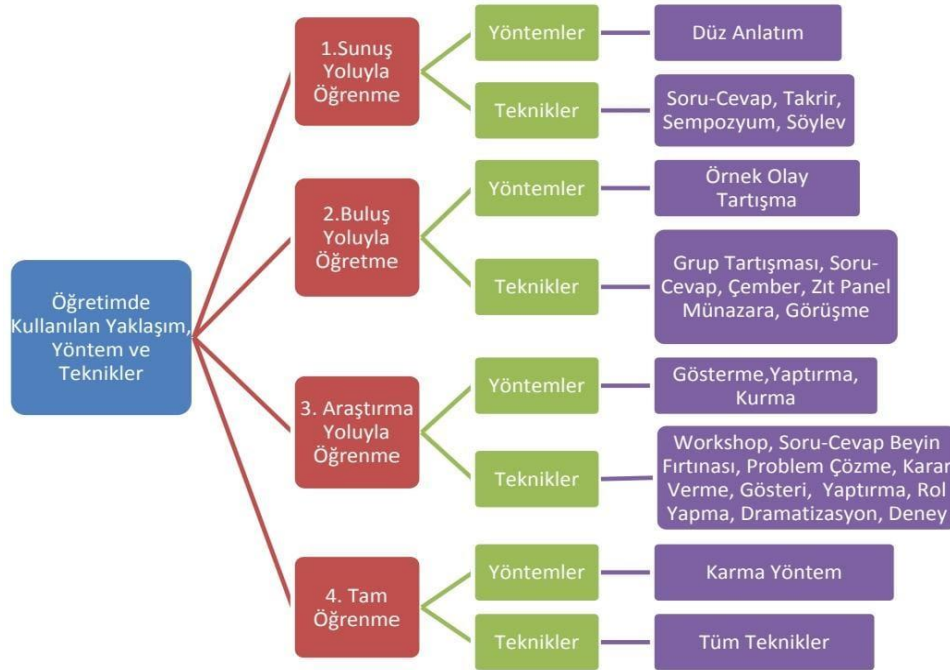
Ergin (2009) ise dili çok yönlü bir olgu olarak tanımlayarak temel işlev ve özelliklerini şu şekilde açıklar: Dil, insanlar arasında iletişimi mümkün kılan doğal bir araçtır. Kendi kuralları çerçevesinde sürekli gelişen ve yaşayan bir yapı olmasının yanı sıra, milletin birliğini sağlayan, koruyan ve toplumun ortak değeri olan sosyal bir kurumdur. Seslerden meydana gelen bu benzersiz sistem, kökeni tam olarak bilinmeyen dönemlerde, gizli anlaşma ve sözleşmeler temelinde şekillenmiştir.

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere dilin temel işlevi, insanlar arasındaki iletişimi sağlamak ve düşüncelerin, duyguların, bilgilerin paylaşımını mümkün kılmaktır. Ancak dil, yalnızca bir iletişim aracı olmanın ötesinde, kültürel mirasın nesilden nesile taşınmasında ve bir toplumu bir arada tutan ortak değerlerin korunmasında hayati bir rol oynar. Bir toplumun kültürel kimliği, dil aracılığıyla şekillenip korunurken, dilin canlılığını sürdürebilmesi ise onun etkin bir şekilde öğretilmesine bağlıdır. Bu bağlamda, ana dili öğretimi, bireylerin kendi kültürel kökenlerini anlamalarını, sosyal bağlarını güçlendirmelerini ve dilin zenginliklerini gelecek kuşaklara aktarmalarını sağlayan vazgeçilmez bir süreçtir. Ana dilinin tanımı, “Çocuğun ailesinden ve içinde yaşadığı topluluktan edindiği dil” (TDK, 2023) şeklinde yapılmaktadır. Çocuk aileden edindiği dil ile düşünür, iletişim kurar ve hayata bu dilden bakar. Aksan’a (1999) göre “Biz, dünyayı anadilimizin penceresinden görür, ana dilimizin kavramlarıyla evreni biçimlendiririz.” Dilin ilk temelleri aile ortamında atılır ve bu temeller, eğitim süreciyle birlikte şekillenip olgunlaşır. Ana dilinin doğru ve etkili bir şekilde kullanılabilmesi, bir eğitim sürecini gerektirir. Bu süreçte, öğrenme ve öğretme stratejileri, bireyin dil becerilerini geliştirmesinde kritik bir rol oynar.

Strateji, en basit tanımıyla takip edilen yoldur. Öğretimin hedefine ulaşması, öğrenmenin etkili bir şekilde sağlanması ve öğrenilen bilgilerin kalıcı olması – hatırlanması için öğretim stratejilerine ihtiyaç vardır. Oxford'un Dil Öğretim Stratejileri (Language Learning Strategies) (1990) adlı eserinde dil öğrenme stratejileri şu şekilde açıklanmıştır:

Dil Öğrenme Stratejileri: İletişimsel yeterliğe katkılar sağlayarak öğrencilere daha fazla özyönetim ve özdenetim hakkı verir. Öğretmenin rolünü genişleten, soruna odaklanan, stratejiler, öğrencilerin gerçekleştirdiği belirli eylemlere şekil verir. Öğrencilerin değişik bakış açılarını içerir, dolaylı olduğu gibi doğrudan öğrenmeyi de destekler ve çeşitli faktörlerden etkilenir. Ayrıca daima ölçülebilir olmayan stratejiler, çoğunlukla bilinçli, öğretilebilir ve esnek olma gibi özelliklere sahiptir (Akt. Şahbaz, 2019, s. 132).

Dil öğretimi stratejiler ışığında yapılmaktadır. Türkçe öğretiminde sıkça kullanılan stratejiler ve bu stratejiler altında kullanılan yöntem ve teknikler Arıcı'ya (2010) göre Şekil 1'de sunulmuştur:

Şekil 1: Öğretimde Kullanılan Yaklaşım, Yöntem ve Teknikler

Şekil 1 incelendiğinde yaygın olarak kullanılan 22 teknik, 8 yöntem ve 4 strateji olduğu görülmektedir. Bu stratejiler şu şekildedir:

Sunuş Yoluyla Öğretme: Bilgi düzeyindeki hedef ve davranışların aktarılmasında, birkaç kavram arasındaki ilişki öğretildiğinde ve genelleme yapılacağı zaman tercih edilen bu

strateji soyut işlemler döneminde olan öğrenciler için uygundur (Keskinılıç & Keskinılıç, 2007, s. 46). Öğrencinin pasif durumda olduğu bu stratejide genellikle ders soru cevap şeklinde ilerlemektedir.

Buluş Yoluyla Öğretme: Öğrencinin aktif rol aldığı bu stratejide öğrenciye yönelik etkinlikler ve öğrenciyi güdülemek temel hedeftir. Burada öğretmen, öğrencilerin merakını uyandıracak bir problemle başlar ve öğrenciyi yönlendirerek cevabı öğrenciye buldurtur (Demirel, 2003, s. 30).

Araştırma Yoluyla Öğrenme: İlk başta sadece matematik ve fen bilgisi gibi alanlarda kullanılan bu strateji zamanla diğer alanlarda kullanılabileceği görülmüştür. Burada öğretmen rehber konumunda olup öğrencileri araştırma ve inceleme yapmaları hususunda yönlendirir (Demirel, 2003, s. 31).

Tam Öğrenme: Bu görüşün temelinde hızlı öğrenen ve hızlı öğrenmeyen öğrencilerin varlığını kabul etme yatmaktadır. Öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilere zamanında yardımda bulunarak öğrenmenin gerçekleşmesini amaçlayan bu stratejide başarı oranı yüksektir. Öğrenci nitelikleri ve öğretim hizmetleri tam anlamıyla nitelik kazandığında tam öğrenmenin gerçekleşebileceği ifade edilmektedir. (Keskinılıç & Keskinılıç, 2007, s. 50).

Ana dilinin kurallarını iyi kavrayan ve hayatın her alanında kullanan bireyler, diğer bireylere göre daha başarılı olabilmektedirler. Ayrıca bu bireyler ikinci bir dili daha kolay öğrenmektedirler. Bu nedenle birey, ana diline hâkim olmalı ve dilin bütün becerilerini etkili bir şekilde edinmesi gerekmektedir.

1.1.2. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi

Türkçe, dünyada yaşayan en köklü dillerden biri olmakla beraber günümüzde dünya üzerinde yaklaşık 200 milyon konuşuru olan bir bilim, kültür, sanat ve eğitim dilidir. Türkçe var olduğu ilk zamanlardan beri doğal olarak ana dili konuşurlarına öğretimi yapılmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bilinen ilk eser ise Kaşgarlı Mahmut tarafından 1472-1474 yılları arasında yazılan Divan-ı Lûgat-it Türk adlı eserdir. Bununla birlikte Muhakemetü'l Lugateyn (İki Dilin Karşılaştırılması), Kitabü'I-İdrâk li-Lisânü'I-Etrak, Codex Comanicus, Regola del Parlare Turcho (Türkçe Konuşma Kuralları), Grammaire Raisonnée de la Langue Ottomane (Osmanlı Dilinin Muhakemeli Grameri) gibi eserler Türkçenin yabancı dil öğretimi hususunda yazılan önemli eserlerdir. Selçuklu Dönemi'nde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi yapılmamış, Osmanlı Dönemi'nde ise bu amaçla kaleme alınan bazı eserlerin varlığı bilinmektedir. Bu eserler şunlardır:

- Et-Türki, C. E. M. (15. yy.): "Kitâbü Bulgati'l-müştak fi lugat'it-Türk ve'l-Kıfçak" adlı eser, Türk ve Kıpçak dilleri üzerine önemli bir kaynak niteliğindedir. Bu eser, dönemin dil özelliklerini anlamada başvuru kaynağı olmuştur.
- Kesteli, A. (1530): "Kesteli Lügati (Mirkatü'l Luga)" isimli eser, Türk dilinin gramerine yönelik erken dönem çalışmaları arasında yer alır ve dilbilgisi yapılarının sistematik bir şekilde ele alındığı önemli bir eserdir.
- Georgievic, B. (1544): "Turcarum Ritu Et Caeremoniis (Türklerin adet ve gelenekleri)", yalnızca dil bilgisi değil, aynı zamanda Türk toplumunun yaşam tarzı ve kültürüne de ışık tutan bir çalışmadır.
- Megiser, H. (1612): "Institutionum, Lingua Turcicae Libri Quatuor (Dört Bölümde Türk Dilinin Esasları)" adlı eser, Türkçe öğrenmek isteyenler için dört bölümlük bir rehber niteliğindedir.
- Ferraguto, P. (1611): "Grammatica Turchesca (Türkçe Gramer)", Türkçe'nin temel dilbilgisi kurallarını açıklayan sistematik bir eserdir.
- Molino, G. (1641): "Della Lingua (İtalyanca – Türkçe Sözlük)", İtalyanca ve Türkçe arasında bağ kuran ve dönemin dil öğrenme ihtiyaçlarını karşılayan önemli bir çalışmadır.
- Du Ryer, A. (1630): "Grammatices Linguae Turciace (Türk Dilinin Gramer Esasları)", Türkçenin gramer yapısını tanıtmak için hazırlanmış kapsamlı bir çalışmadır.
- Giovanni Battista Montalbano (1612-1613): "Turciace Linguae Perterminos Latinos Educta Syntaxis in Usum Eorum Qui in Turciam Missiones Subeunt Ad Nutum Sacrae Congregationis De Propaganda" adlı eser, Türkçe öğrenmek isteyen misyonerlere yönelik hazırlanmış ayrıntılı bir dilbilgisi kitabıdır.
- Seaman, G. (1670): "Grammatica Linguae Turcicae in Quinque Partes Distributa (Beş Bölümlük Türkçe Grameri)", Türkçenin gramerini beş ana başlık altında inceleyen bir eserdir.
- De Parigi, B. (1665): "Vocabolario Italiano – Turchesco (İtalyanca – Türkçe Sözlük)", Türkçe ve İtalyanca arasında köprü kuran bir sözlüktür.
- Ufkî, A. (Bobowski, W.) (1666): "Türkçe Gramer", Türkçe'nin temel kurallarını öğretmeyi amaçlayan bir eserdir. Yazarın diğer çalışmalarıyla birlikte değerlendirildiğinde, dönemin önemli bir dilbilimcisi olduğu görülmektedir.
- Ufkî, A. (Bobowski, W.): "Dialogues en Français et en Turc (Fransızca ve Türkçe Diyalog)", Fransızca ve Türkçe öğrenmek isteyenlere yönelik hazırlanmış bir eserdir.
- Ufkî, A. (Bobowski, W.) (1643): "Dillerin Altın Kapısı", dillerin öğreniminde bir rehber niteliği taşır.
- Harsanyinagy, J. (1672): "Colloquia Familiaria Turcico – Latina (Türkçe – Latince Konuşma Kılavuzu)", Türkçe ve Latince dilleri arasında karşılaştırmalı bir rehberdir.
- Meninski, F. D. M. (1680): "Linguarum Orientalium Turcicae, Arabicae, Persicae, Institutiones seu Grammatica Turcica", Türkçe'nin yanı sıra Arapça ve Farsça dillerini de ele alan çok kapsamlı bir dilbilgisi eseridir.
- Şah Kaçar, F. A. (1862): "Fethali Kaçar Lügati (Farsça – Türkçe Sözlük)", Farsça ve Türkçe arasında bağ kuran önemli bir sözlüktür.
- Bianchi, T. X. (1829-1831): "Vocabulaire Français – Turc (Fransızca – Türkçe Sözlük)", dil öğreniminde pratik bir rehberdir.
- Bianchi, T. X. (1843-1846): "Dictionnaire Turc – Français (Türkçe – Fransızca Sözlük)", Türkçe ve Fransızca arasında kapsamlı bir sözlük çalışmasıdır.

- Bianchi, T. X. (1839): "Le guide de la conversation en Français et en Turc (Fransızca ve Türkçe Konuşma Rehberi)", dil öğrenenlere günlük konuşmalarda yardımcı olmak için hazırlanmış bir rehberdir (Maden, 2016).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi bazı eserler aracılığıyla yapılmış olsa da ancak Cumhuriyet Dönemi'nde programlı hâle gelmiştir. 1984 yılında AÜ (Ankara Üniversitesi) TÖMER, 1992 yılında Ege Üniversitesi TÖMER ve 1994 yılında GÜ (Gazi Üniversitesi) TÖMER kurulmuş ve bu sayede Türkçenin yabancı dil olarak öğretilme alanı genişlemeye başlamıştır. Günümüzde yurt içinde üniversiteler bünyesinde bulunan TÖMER ve Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı halk eğitim merkezlerinde, yurt dışında ise Türk Maarif Vakfı, YEE (Yunus Emre Enstitüsü) ve Türk İş birliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı aracılığıyla milyonlarca kişi Türkçe öğrenmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Diller İçin Avrupa Birliği Ortak Başvuru Metni (CEFR, 2001) tarafından belirlenen dil yeterlik düzeyleri dikkate alınmaktadır. Bu düzeyler; A1, A2, B1, B2, C1 ve C2'dir. Dil yeterlilik düzeylerine uygun Türkçe öğretilirken belli başlı yöntemlerden faydalanılmaktadır. Bu yöntem ve teknikler şu şekildedir:

Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi: Konuşmaya önem verilmeyen bu yöntemde öğrencilere dil bilgisi kalıp ve kuralları daha önceden verilir ve öğrenci kendi ana dilini kullanarak dil öğrenir. Dil bilgisi çeviri yöntemi dil kurallarının öğretimi esasına dayanır. Bu yöntem, sadece aynı ana dile sahip öğrencilere uygulanması sınırlı olduğunun göstergesidir (Barın, 2004).

Doğrudan Yöntem: Düzvarım ya da Belirtiz olarak da bilinen bu yöntemde sınıf içerisinde tamamen hedef dil kullanılır. Çeviri yönteminden uzak olan bu yöntemde örnekleme, gösterme ve hareket yoluyla öğretim yapılabileceği savunulmuştur. Öğretmenin model olduğu ve ana dile başvurmadan öğretim yaptığı bu yöntemde en çok işi yapan ve yorulan yine öğretmendir (Göçen, 2020).

İşitsel-Dilsel Yöntem: İkinci Dünya Savaşı sırasında Amerika Birleşik Devletleri'nde askerlerin hızlı bir şekilde yabancı dil öğrenmelerini sağlamak amacıyla kullanılan bu yöntem, savaş sonrasında eğitim kurumlarında da yaygınlaşmıştır. Temel olarak işitme ve ardından tekrara dayanan bu yöntem, dinleme ve konuşma becerilerini ön planda tutmaktadır. Ancak, okuma ve yazma becerilerine yeterince yer verilmemesi yöntemin en belirgin eksikliği olarak öne çıkmaktadır (Yüce, 2005).

İşitsel- Görsel Yöntem: 1960'lı yıllarda Fransa'da geliştirilen bu yöntem, dil eğitiminde yenilikçi bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Yabancı dil öğretiminde ses ile görselin aynı anda sunulmasına dayanan bu yöntemde birden fazla duyu organına yani duyma ve görmeye hitap etme amaçlanır. Bu yöntemde belirli bir zaman sonra konuşmaların standartlaşması ve

tekrar edilen derslerin sıkıcı hâle gelmesi gibi olumsuz durumlar yöntemin sınırlılığı olarak kabul edilmektedir (Erdem vd., 2015).

Bilişsel Yöntem: Bu yöntemde öğretim, hedef dilin kuralları etrafında şekillenmektedir. Dört temel dil becerisinin eşit şekilde önemsendiği ve telaffuz öğretiminin yapıldığı bu yöntemde öğretim ezberle değil, taklit ve hafızada kalıcılığı arttıracak yöntemlerle yapılır (Aykaç, 2015).

Telkin Yöntemi: Bu yöntemde öğretilen şeyden çok öğretme yolu, nasıl öğretildiği önemlidir. Yapararak yaşayarak öğrenmeye önem veren bu yöntem, öğrencilere rahat iletişim alanı oluşturur (Göçen, 2020).

İletişimsel Yöntem: İletişim kurmak için her bir dil becerisinin doğal biçimde öğretildiği bu yöntemde öğretim öğrenci merkezli olarak yapılmaktadır. Bu yöntemde öğretmenin rolü öğrencilerin birbirleriyle iletişim kurmaya yönlendirmektir (Aykaç, 2015).

Seçmeli Yöntem (Eklektik Yöntem): Bu yöntem bütün yöntemlerin bileşenidir. Öğretmen burada diğer yöntemlerin verimli olabilecek taraflarını kullandığından bütün yöntemlere hâkimdir (Erdem vd., 2015).

Türkçe, dünyanın pek çok farklı yerinde öğretilen bilim ve kültür dilidir. Farklı etnik grup ve kültürden insanlar Türkçeyi öğrenmektedir. Dil öğrenimi hem toplumlar arasında hem de aynı toplum içerisindeki bireyler arasında farklılık gösterebilen bir olgudur. Bu nedenle öğretmenler, hedef kitlenin durumuna bağlı olarak Türkçe öğretirken uygun yöntemi tercih etmelidirler.

1.2. TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MATERYAL KULLANIMI

Türkçe öğretiminde geçmişten bugüne farklı materyaller kullanılmıştır. Derslerde kullanılan işitsel, görsel ve doküman araçların tümüne materyal denmektedir. Materyaller, soyut ifadeleri somutlaştıran, hedef kitleyi uyaran, zamandan tasarruf sağlayan, güvenli bir şekilde gözlem yapmaya yarayan, farklı zamanlarda birbirleriyle tutarlı içeriğin aktarılmasına olanak sağlayan, öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olan, tekrar tekrar kullanılabilen ve içeriği basitleştirerek anlaşılmayı kolaylaştıran öğretim araçlarıdır (Yalın, 2000). Türkçe öğretiminde kullanılan materyaller aşağıda sunulmuştur.

1.2.1. Sözlük

Türkçe öğretiminde en çok başvuru alan materyallerden olan sözlük, TDK (2023) tarafından “Bir dilin bütün zamanlarda veya belli bir çağda kullanılmış kelimelerini, kelime gruplarını deyim ve atasözlerini genellikle alfabe sırasına göre alarak sözcük türünü,

okunuşunu, yabancı kökenliyse hangi dilden geldiğini, kullanım alanlarını gösterip tanımlarını yapan, varsa başka dillerdeki karşılıklarını veya Türkçe karşılıklarını veren, örnek cümlelerle destekleyen eser.” şeklinde tanımlanmıştır. Türkçe öğretiminin temel hedeflerinden biri de öğrencilerin söz varlığını geliştirmektir. Söz varlığı gelişimini etkileyen en önemli unsur ise sözlük kullanma alışkanlığıdır. Nitekim sözlük kullanmayı öğrenen, sözlük kullanmayı bir beceri ve alışkanlığa dönüştüren bireylerin gelişimi olumlu yönde etkilenir (Maden, 2020). Bu durum ise bireylerin bütün yaşamlarını etkiler. Bu nedenle sözlük kullanma alışkanlığı ilkokuldan itibaren geliştirilmelidir.

1.2.2. Yazım Kılavuzu

Yazım kılavuzunu TDK (2023) *“Bir dilin yazıya geçirilmesiyle ilgili kuralları örnekleriyle birlikte veren ve dildeki kelimelerin yazılışlarını gösteren kitap; imla kılavuzu.”* şeklinde tanımlamaktadır. Bulut’a (2013) göre yazım kurallarını bütünüyle doğru kullanma ve bu duruma hassasiyet gösterme bireyin dil konusundaki aldığı eğitimle doğru orantılıdır. Bu nedenle dil eğitiminde öğretmenler, yazım kılavuzu kullanma alışkanlığını öğrencilere kazandırmaları gerekmektedir. Yazım kılavuzları, bir dildeki kuralları ortaya koyduğundan bu kurallara uyan bireyler hayatın her alanında kendilerini geliştirmiş olacaklardır.

1.2.3. Teknoloji

Son yıllarda hemen hemen hayatın her alanında var olan ve hayatı kolaylaştıran teknoloji, eğitim ortamlarında da kullanılmaya başlanmıştır. Teknolojik araçların eğitime dâhil edilmesi eğitim ortamlarını sınıf dışına taşımıştır. Özellikle Covid-19 pandemisi sonrası sınıf dışına çevrimiçi olarak taşınan eğitim ortamlarının önemi anlaşılmıştır. Bugün en çok kullanılan teknolojik eğitim ortamları şunlardır:

Eğitim Bilişim Ağı (EBA): (MEB, 2015) tarafından tanımlanan bu sosyal eğitim platformu, çeşitli ve özgün içerikler sunarak eğitimi desteklemeyi amaçlamaktadır. Platformun temel hedefleri arasında, bilişim kültürünü artırmak, eğitim süreçlerini yönlendirmek, farklı öğrenme stillerine uygun materyaller sağlamak ve öğretmenleri ortak bir noktada bir araya getirerek eğitime katkıda bulunmalarını teşvik etmek yer almaktadır. Aynı zamanda, teknolojiyi bir amaç değil, araç olarak kullanmayı ilke edinmiş olan bu platform, genişleyen arşivi ve etkileşimli sosyal yapısı ile öğrenme sürecini daha kalıcı ve yapılandırılabilir hale getirmeyi hedeflemektedir.

Morpa Kampüs: Tenekeci (2020), Morpa Kampüs’ü şu şekilde tanımlamaktadır: İlkokul ve ortaokul öğrencileri ile bu kademelerde görev yapan öğretmenlerin derslere yardımcı olması amacıyla oluşturulmuş bir platformdur. MEB müfredatları ile uyumlu olarak hazırlanan bu

platform; kitaplar, testler, deneyler, anlatımlar, belgeseller, videolar, çalışmalar ve ödev yaprakları gibi binlerce içeriği barındırır. Ayrıca, ayrıntılı bilgilendirme ve raporlama yöntemleri sunarak eğitim sürecini destekler. (Tenekeci, 2020, s. 435). Bu tanım, Morpa Kampüs'ün hem öğrencilere hem de öğretmenlere yönelik kapsamlı bir eğitim destek aracı olduğunu vurgulamaktadır.

Okulistik: Tenekeci (2020), bu platformun öğretmenler için ücretsiz, öğrenciler için ise belirli bir ücret karşılığında üyelik imkânı sunduğunu belirtmektedir. Platform, dil bilgisi konularında eğlenceli ve öğrenmeyi destekleyen etkinlikler sunmakla birlikte, etkileşimli uygulamaları, öğrenmeyi güçlendiren testleri ve oyun tabanlı etkinlikleriyle öğrenci motivasyonunu artırmayı amaçlamaktadır. Bu özellikler, öğrenme sürecini monotonluktan uzaklaştırarak daha dinamik ve ilgi çekici bir hale getirmektedir.

Eğitimde kullanılan diğer teknoloji tabanlı ortamlara bakıldığında Tonguç Akademi, Metodbox, Edmodo, Kahoot, Examtime, Quizrevolution, MindMister ve Testmoz'dur. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde faydalanan teknoloji tabanlı platformlar arasında, “*YEE Türkçe Öğretim Portalı, Anadolu Üniversitesi AnaDil Türkçe, Yaşar Üniversitesi Türkçe Öğreniyorum Portalı, 3 Dakikada Türkçe, Ankara Üniversitesi Türkçe Öğretim Portalı, Hep Türkçe, Adım Adım Türkçe, Fabulo, Beginner Turkish, Merhaba Umut – Turkcell Akademi, Turkish Alphabet For Students ve Busu*” yer almaktadır (Maden vd., 2023). Eğitimde teknoloji kullanımına yönelik yapılan tüm araştırmaların ortak sonuçlarına bakıldığında bilgisayar ve teknoloji destekli eğitim alan öğrenciler geleneksel eğitim alan öğrencilere kıyasla daha başarılı olmaktadır (Bayram, 2022). Bu bağlamda eğitimde teknoloji kullanımı bireysel öğrenmelerde etkili olduğundan önemlidir.

1.2.4. Türkçe Ders Kitapları

Türkçe dersi beceri temelli bir derstir. Bu nedenle Türkçe ders kitapları hazırlanırken Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda belirtilen dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine yönelik kazanımlara yer verilmeli, Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikler buna göre hazırlanmalıdır. Bütün bu kazanım ve etkinlikler metinler aracılığıyla sunulur. Bu yüzden Türkçe ders kitaplarında metin seçimi önem teşkil etmektedir. Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler nitelikli olmalıdırlar. Bu nitelikler 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda şu şekilde belirlenmiştir:

- Ders kitaplarında edebî ve kültürel değeri yüksek, alanında kabul görmüş yazarların eserlerinden alınan metinler kullanılmalıdır. Ayrıca, Türk cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri edebiyatlarından da metinlere yer verilmelidir.

- Seçilecek metinler ikincil kaynaklardan değil, doğrudan yazarın eserlerinden alınmalı ve "Bu kitap için yazılmıştır." ibaresini içeren metinler tercih edilmemelidir.
- Yalnızca 1. sınıf ders kitaplarında, kitabın yazarlarının kaleme aldığı en fazla iki metin yer alabilir. Aynı yayınevine ait ders kitaplarında bir metin yalnızca bir sınıf düzeyi için kullanılabilir.
- Öğrencilerin duygu ve düşünce dünyalarını zenginleştirmek için aynı yazar ya da şairin eserlerinden (serbest okuma metinleri hariç) en fazla iki metin seçilmelidir. Dünya edebiyatından alınan metinlerin, nitelikli ve doğru çevirilerden seçilmiş olması önemlidir.
- Temaları destekleyen, sanatsal ve estetik değeri yüksek serbest okuma metinlerine yer verilmelidir. Uzun eserlerden (örneğin roman, hikâye, tiyatro, destan) yapılan alıntılarda, bağlamın anlaşılabilmesi için eserin özetine ve alıntının konumuna dair bilgi verilmelidir.
- Eğitim açısından uygun olmayan (argo, küfür, cinsellik, şiddet vb.) ifadeler, metnin bütünlüğünü bozmadan çıkarılmalıdır.
- Yazarın söyleyiş biçimi ya da Türkçenin dönemsel özelliklerinden kaynaklanan yazım farklılıkları düzeltilmemelidir. Bu tür farklılıklar dipnot şeklinde açıklanabilir ve öğretim sürecinde kullanılabilir.
- Ders kitaplarında gazete haberleri, reklamlar, dilekçeler, tutanaklar, öz geçmişler, blog yazıları ve sosyal medya içerikleri gibi türlere, yazarlar tarafından oluşturulmuş metinler olarak yer verilebilir.
- Metinlerin bütünlüğü ve tutarlılığı korunarak kısaltma yapılabilir; çıkarılan bölümler üç nokta ile belirtilmelidir.
- Bağımsız ve bütünlüğü olan anı, fıkra, anekdot gibi bölümler metin olarak kullanılabilir.
- Yazar ve şairlerin biyografilerinde, edebî yönleri ön planda tutulmalıdır (MEB, 2019).

Bu düzenlemeler, Türkçe öğretiminde kullanılacak metinlerin seçim kriterlerini ve uygulanma esaslarını açıkça belirtmektedir. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesinde önemli bir konumda olan ders kitapları, öğrencilerin kişisel gelişimleri ve akademik başarıyı yakalamaları açısından da büyük bir öneme sahiptir. Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler öğrenciler üzerinde büyük etkiye sahiptir. Bu nedenle ders kitaplarına seçilecek olan metinler dikkatlice incelenmeli ve 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan niteliklere uygun olmalıdırlar.

1.2.5. Yabancı Dil Olarak Öğretimi Ders Kitapları

Kaşgarlı Mahmud ile başlayan Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi serüveninde geçmişten günümüze farklı çalışmalar ve ders kitapları hazırlanmıştır. Hazırlanan bu çalışmaların yeterli ve eksik yönleri araştırmacılarca ortaya konmuştur. Bu sayede her dönemde hazırlanan ders kitapları birbirlerinden farklılık göstermektedir. YDOT öğretimi için hazırlanan eserler dil öğrenmek isteyen bireylerin dil gelişimini sağlamak, 4 temel dil becerilerini geliştirmek ve dil bilgisi yapısı ile kültürü metin içerisinde sunmak amacıyla hazırlanmaktadır. Her kelime, her deyim ve atasözü kültür açısından önemli yere sahiptir (Barın, 2004). Sadece

kelime ya da deyim/atasözü öğretimi yetersiz kalır. Bu nedenle kelime öğretimi, kültür aktarımı ve dil bilgisi yapıları metinler aracılığıyla kitaplarda sunulur. YDOT öğretimi ders kitapları Türk kültürünü en iyi şekilde yansıtmaları gerekmektedir. YDOT öğretiminde kullanılacak olan ders kitaplarında şu özellikler bulunmalıdır:

- Kitaplar yabancılara Türkçe öğretiminde belirlenen seviyelere uygun olmalıdır. Her seviyenin kavrama düzeyi farklıdır. Ders kitaplarında ve ders kitaplarını destekleyici amaçla hazırlanan diğer yardımcı kitaplarda ilgili seviyedeki öğrencilerin anlayamayacağı cümleler, deyimler, atasözleri, vb. kullanılmamalıdır.
- Kitaplar öğrencilerin kolay kavrayabileceği, ilgi ve meraklarına uygun metinler içermelidir.
- Kitaplar görsel açıdan zengin olmalıdır. Güncel çizgi film kahramanları, semboller, karakterler kullanılmalıdır.
- Kitaplar kullanılacağı ülke şartları dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Çünkü yabancıların Türkçeyi öğrenme zorlukları, becerileri ve istekleri farklılık göstermektedir. Bu farklılıkların en önemli sebebi Türkçenin ilgili ülkedeki popülerliği ile Türkçeyi öğrenmeye çalışan yabancıların dil yapılarının Türkçeye olan yakınlık durumudur. Ülkelerin coğrafi konumu, kültürü, dini, vb. gibi özellikler o ülkelerde yaşayan insanların yabancı bir dili öğrenmelerine etki etmektedir. Bir Iraklı ile bir Çinlinin Türkçe öğrenmeye olan ilgisi aynı değildir (Arslan & Adem, 2010, s. 80).

YDOT kitapları, Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni çerçevesinde, başlangıç seviyesi (A1, A2), orta seviye (B1, B2) ve ileri seviye (C1, C2) olmak üzere altı seviyede uyumlu bir şekilde yapılandırılmıştır. Ancak 2000 yılından önce hazırlanan ders kitaplarında bu tür bir sınıflandırmanın varlığından söz edilemez.

Cumhuriyet Dönemi'nde YDOT öğretimi için pek çok eser hazırlanmıştır. Bu eserler arasında "Hitit (1, 2, 3)" kitapları Emine Açıkgöz, Emel Zeytin ve Selen Doğan (2002) editörlüğünde Ankara Üniversitesi bünyesinde yayımlanmıştır. "Yabancılar İçin Türkçe (Temel-Orta-İleri)" ise Fatma Bölükbaş, Fazilet Özenç ve Mehmet Yalçın Yılmaz (2011) tarafından İstanbul Üniversitesi yayınlarındandır. Kaya Can'ın (1983) hazırladığı "Türkçe-İngilizce Açıklamalı Dersler", ODTÜ Yayınları'nda yayımlanmıştır. Mustafa Çetin'in (1999) "Türkofoni (1-6)" isimli eseri, Dil Evi Yayınları tarafından sunulmuştur. Tahsin Nihat Gencan'ın (1985) "Türkçe Öğreniyorum" adlı eseri, Okan Yayınları'ndan çıkmıştır. Sümer Güven'in (1990) "Türkçe Öğreniyoruz I" isimli kitabı, Engin Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Mehmet Hengirmen'in (2003) hazırladığı "Türkçe Öğrenelim (1-4)" serisi, Engin Yayınevi'nden okuyucularla buluşmuştur. Yakup Kavas'ın (2004) yazdığı "Türkçe Konuşmak İstiyorum", Alfa Yayınları'ndan yayımlanmıştır. Selahattin Olcay'ın (1963) "Gramer Dersleri" adlı kitabı, Ankara Üniversitesi Yayınları arasında yer alır. Murat Özbay ve Fahri Temizyürek'in (2005) "Güneş Ders Kitabı (1-4)" çalışması TİKA Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Aynı yazarların (2003) hazırladığı "Orhun Ders Kitabı (1-3 ve İleri)" adlı eserleri de TİKA Yayınları'ndan çıkarılmıştır. Yusuf Polat'ın (2010) yazdığı "Türkçenin

Kapıları", Kurmay Yayınları'ndan yayımlanmıştır. Hikmet Sebüktekin'in (1997) "Turkish for Foreigners (1-2)" isimli eseri Boğaziçi Üniversitesi Yayınları'nda yer almıştır. Sermet Sami Uysal'ın (1984) "Türkçe Dersleri" adlı eseri Beta Yayınları tarafından sunulmuştur. N. Engin Uzun'un (2010) editörlüğünü yaptığı "Yeni Hitit (A1-C1)" Ankara Üniversitesi Yayınları arasında bulunmaktadır. Recep Ünal'ın (2009) "İlerleyen Türkçem" isimli eseri Dilmer Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Müfit Yıldırım alp'in (2011) "Practical Course in Turkish" adlı kitabı Türkmen Kitabevi tarafından okuyuculara sunulmuştur (Göçer vd., 2012; Kahrıman vd., 2013; Çiftçi & Demirci, 2018).

1.2.6. Türkçe Öğretiminde Ders Kitaplarının Yeri

Öğretimin temelini oluşturan ders kitapları, öğretim programlarında yer alan kazanım ve becerileri öğrencilere metinler aracılığıyla sunan ve öğretmenlerin en çok tercih ettiği ders materyalleridir. Müfredatın sunduğu konuları detaylı şekilde işleyen ders kitapları, öğretmen ve öğrencilerin eğitim sürecinde temel başvuru kaynaklarındandır. Öğretmenler, teorik konuların yanında alıştırmaya ve örneklerle konuların pekiştirilmesini sağlayan ders kitaplarını, sınıf içi etkinliklerde ve ödevlerde kullanır. Görseller, grafikler ve tablolarla desteklenen ders kitapları, öğrenme sürecini hızlandırarak konuları daha anlaşılır duruma getirir. Günümüz dünyasında teknoloji temelli materyaller her ne kadar artsa da ders kitapları hâlâ en çok ihtiyaç duyulan materyallerdir. Özbay'ın (2001) yaptığı araştırmada Türkçe öğretmenlerinin en çok ders kitaplarını (%94,44) kaynak olarak kullandıklarını tespit etmiştir (akt. Temur, 2002, s.19). Türkçe dersi, beceri temelli ders olduğundan metinlere çokça ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda Türkçe dersinde ders kitaplarının yeri yadsınamazdır.

Ders kitapları, öğrencilere göre hazırlandığından seviyeye uygun, öğretici, ahlaki ilkelerden yoksun olmamalıdır. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB, 2021a) tarafından yayımlanan Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği 6. maddede ders kitapları ve eğitim araçlarının niteliği şu şekilde açıklanmıştır:

“Anayasa ve kanunlara aykırı hususları içermez. Bilimsel hata içermez. Eğitim ve öğretim programının amaçladığı kazanımları kapsar. Dil ve anlatıma uygunluk yönünden hata içermez. Görsel tasarım ve içerik tasarımı öğrenmeyi destekleyecek nitelikte ve öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınarak yazılır” (MEB, 2021a).

Bunlar göz önünde bulundurulduğunda ders kitapları her açıdan nitelikli olması gerekir. Ders kitapları, dil ve anlatım yönünden hata içermemesi gerekir ve hedef konu açık bir şekilde anlatılmalıdır. Ayrıca ders kitapları, görsel tasarım yönünden de estetik olmalıdır.

1.3. OKUMA

Dört temel dil becerisinden biri olan okuma, bilgiye ulaşmada en çok kullanılan dil becerisidir. Okuma, gözlerin gördüğü harf ve sembollerin zihinde anlamlı hâle getirilerek bilgiye dönüşmesidir. Tazebay (1997, s. 18) okumayı “*Gözlerin, ses organlarının ve zihnin anlama çabasından oluşan karmaşık bir etkinlik.*” şeklinde tanımlarken Türkçe Sözlük’te ise okuma: “*Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek*” (TDK, 2011, s. 1494) şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanımlara göre okuma sadece fiziksel boyuttan ibaret değil, okumayı anlama ve anlamlandırmak için zihinsel süreçlere de ihtiyaç vardır. Okuma, yazılı metinlerden anlam çıkarma süreci olup etkili okuma ve anlama için kelime bilgisi, dil bilgisi, kelime dağarcığı ve hazırbulunuşluk gibi faktörler önemlidir. Okumanın gelişme süreci, ilkokul çağında başlayıp yaşam boyu devam eder. İlkokul dönemi kritik bir dönem olup, bu dönemde şayet okuma gelişmezse ilerleyen süreçlerde bireyin kendini ifade etme gücü, akademik başarısı ve kendine güven duyması sekteye uğrayacaktır. Nitekim, Price ve Mechelli (2005, s. 232) Çocukluk döneminde okuma performansının zayıf olması kişinin hayatı boyunca okumada zorluk çekme, matematik, fen bilimleri ve sosyal bilimler gibi çeşitli akademik alanlarda zorluklarla karşılaşmasına neden olacağını ifade etmişlerdir. Bu nedenle ana dili öğretiminde öğrencilerin farklı okuma becerileri kazanmalarını sağlamak ve okuma becerilerini geliştirmek için çeşitli yöntem ve tekniklerden faydalanılmaktadır.

2019 Türkçe Öğretim Programı’nda okuma becerisinin geliştirilmesi amacıyla sesli ve sessiz okuma teknikleri 1. sınıftan 6. sınıfa kadar öğretilirken, öğrencilerin metinleri daha derinlemesine anlamalarını sağlamak için tahmin ederek okuma 3. ve 6. sınıf arasında, soru sorarak okuma ise 4. sınıfta başlayıp 6. sınıfa kadar devam etmektedir. Okuma sürecini hem eğlenceli hem de etkileşimli hâle getiren grup hâlinde okuma, söz korosu ve ezberleyerek okuma teknikleri 5. sınıfta yer almaktadır. Hızlı ve verimli okumayı amaçlayan hızlı okuma, not alarak okuma, göz atarak okuma ve özetleyerek okuma teknikleri ise 6. sınıftan itibaren devreye girmektedir. Özellikle 7. ve 8. sınıflarda, öğrencilerin eleştirel düşünme muhakeme becerilerini geliştirmeye yönelik olan tartışarak okuma ve eleştirel okuma gibi yöntemler ön plana çıkmaktadır. Ayrıca program, okuma becerilerini yaş gruplarına uygun şekilde kademeli olarak geliştirebilmek adına sınıf seviyesine uygun teknikler sunarak öğrencilerin hem akademik hem de günlük yaşamda daha bilinçli okuyucular olmalarını hedeflemektedir. 2019 Türkçe Öğretim Programı’nda 15 okuma yöntem ve tekniği yer verilmiş olup bu teknikler ile ilgili bilgiler aşağıda sunulmuştur:

Sesli Okuma: Gözle görülen harf ve sembollerin zihinde anlamlandırılıp ses organları aracılığıyla seslendirilmesidir. Bu yöntem, okuma öğrenilirken en çok tercih edilen yöntem olup öğrencilerin dinleme alışkanlığı kazanmalarını sağlayan yöntemdir. Sesli okuma, akıcı okuma becerilerinin geliştiren bir yöntem olduğundan okuma hızı önem arz etmektedir. Ayrıca sesli okuma ile dinleme ilkokulda okuma ve yazma öğretiminde önemlidir (Güneş, 2011).

Sessiz Okuma: Konuşma organlarının pasif olduğu, sadece gözle yapılan ve beyinde meydana gelen sessiz okumanın en önemli amacı öğrencilerin akıcı ve hızlı okuma becerileri kazanmalarını desteklemektir (Demirel, 2003).

Tahmin Ederek Okuma: Bu okumada temel amaç öğrencileri okuma sürecinde etkin kılmaktır. Etkin kılmak için de okuma kesintiye uğratılır ve sorular sorularak metinde geçen duygu, düşünce ve olaylar hakkında merak uyandırılmaya çalışılır (Yıldız, 2006).

Soru Sorarak Okuma: Öğrencilerin metin üzerine derinlemesine düşünmelerini sağlamak ve metni daha iyi anlamalarını amaçlanır. Sorular öğrencilere hazırlatılarak metinde soruların cevabı bulmaya çalışılır (Temizkan, 2019).

Grup Hâlinde Okuma: Burada sınıf gruplara ayrılır ve her grup metnin bir parçasını okur. Bununla öğrencilerin birlikte hareket etmeleri ve çalışmaları hedeflenir.

Söz Korosu: Grup bilincini geliştirmeye yarayan bu yöntemde sınıf ya gruplara ayrılır her grup bir kısmı okur ya da bütün sınıf hep birlikte okur. Bu yöntemde daha çok marşlar okutulur (Karatay, 2018).

Ezberleyerek Okuma: Kültürel ve edebi değeri olan metin ve şiirler tekrar okuma çalışmalarıyla belirli bir zaman sonra ezberletilir.

Hızlı Okuma: Hızlı okumanın amacı bir metni daha hızlı sürede okuyup anlamaktır. Bu süreçte beyin ve göz etkin ve hızlı bir şekilde çalışmalı, dikkat yüksek olmalı ve hızlı bir şekilde okunan sözcükler anlamlandırılmalıdır (Ünveren, 2020).

Not Alarak Okuma: Bu okuma yöntemi, öğrencilerin önemli bilgi ve düşünceleri hatırlamalarını sağlar. Öğrenciler, metni kendi cümleleriyle yeniden ifade ettiklerinden bir bakıma özetleme de denilebilir (Erdağı-Toksun, 2018).

Okuma Tiyatrosu: Bu yöntemde metin okunur ve okunduktan sonra metnin yapısına bağlı kalınarak metin diyaloglara çevrilir. Her öğrenci bir diyalogu okur ve okurken verilmesi gereken duygu tam anlamıyla verilmesi sağlanır (Yıldız, 2006).

Göz Atarak Okuma: Bu yöntemin amacı, metinde amaca uygun bilgilerin var olup olmadığını tespit etmektir. Konuya dair öğrencilerin mevcut bilgilerini aktif hale getirmek ve metni yüzeysel bir şekilde inceleyerek genel bilgi edinme amaçlanır (Erdağı-Toksun, 2018).

Özetleyerek Okuma: Konuya genel bir bakış sağlayarak ana hatların anlaşılmasını hedefleyen bu yöntemde metin okunmadan önce kimlerin olayda yer aldığı, olayın nerede ve hangi zaman diliminde gerçekleştiği gibi sorular yöneltilir. Öğrenciler, metni okurken bu soruların yanıtlarını bulmaya çalışırlar ve metin okunurken ara ara kesintiye uğratılıp metnin özetlenmesi istenir (Temizkan, 2019).

İşaretleyerek Okuma: Metin okunurken anlamı bilinmeyen kelimeler, önemli görünen kısımlar ve metnin anlaşılmasını kolaylaştıran ipuçları işaretlenir. Bu işaretlemeler okuma sonunda metnin özetlenmesini kolaylaştırır (Karatay, 2018).

Tartışarak Okuma: Öğrencilerin farklı bakış açıları kazanmaları amacıyla uygulanır. Bu yöntemde, öğrencilerden konuya dair duygu ve düşüncelerini paylaşmaları istenir. Her öğrenci tartışmaya katılmalı ve en son varılan ortak düşünceler not alınır (Temizkan, 2019).

Eleştirel Okuma: Bu becerinin öğrencilere kazandırılmasının amacı öğrencilerin sorgulama ve farklı bakış açıları kazanmalarını sağlamaktır. Metin okunurken anlatım, tutarlılık, ispatlanma, olumlu ve olumsuz yanlar sorgulanır (Karatay, 2018).

1.3.1. Okuma ve Anlama

Okuma ve anlama, birbirine sıkı sıkıya bağlı ve birbirini etkileyen iki süreçtir. Okuma, metni sesli veya sessiz olarak takip etme, anlama ise okunan metni zihinsel olarak kavrayıp, metinden çıkarılacak anlamlı ifadeleri elde etme sürecidir. Metin ile okuyucu arasındaki iletişim olarak adlandırılan okumanın tanıma ve algılama olmak üzere iki süreci vardır. Tanıma, harf ve sembollerin gözler ile tanınıp beyne iletilme sürecidir (Coşkun, 2002). Algılama sürecine bakıldığında, göz ile tanınan harf ve sembollerin zihinde anlamlı bir hâle bürünmesidir. Anlama da algılama sürecinde başlamaktadır

Dil becerileri, anlama ve anlatma olmak üzere iki başlık altında sınıflandırılmaktadır. Okuma ve dinleme, anlamaya yönelik beceriler arasında yer alırken; konuşma ve yazma, anlatmaya yönelik beceriler olarak sınıflandırılır. Anlama dil becerilerinden biri olan okumanın gelişimi için süreç temelli bir eğitime ihtiyaç duyulur. Okuduğunu anlayan bireyler hem akademik olarak hem de günlük yaşamlarında kendilerini daha iyi ifade etme yeteneğine sahip olurlar. Ayrıca okuyan bireyler, mesleki hayatlarında da başarıya ulaşırlar. Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda okuma ve okuduğunu anlamının ne derece önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Her okumada anlamının gerçekleşmesi beklenir. “*Anlama ile sonuçlanmayan bir okuma etkinliği gerçek amacına ulaşmamış demektir*” (Temizkan, 2007, s. 29). Bu nedenle okuma ile anlama aynı anda gerçekleşmesi gerekmektedir. Amacına ulaşmayan ve yeni bilgilere ulaşılmayan bir okuma sağlıklı bir şekilde yapıldığı söylenemez. Anlamayı etkileyen bazı unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurlar şu şekildedir:

Okuma amacı: Birey, okuduğunu anlamak için öncelikle niçin okuduğunu bilmesi gerekir. Bamberger’e göre, okumayı öğrenmenin dört temel amacı bulunmaktadır. Bu amaçlar, bireyin yaşamında şu açılardan önemli bir rol oynamaktadır.

“Bireyin okuma kapasitesinin kendi gelişimi üzerinde maksimum etki yaratması ve kendini gerçekleştirmeye yönlendirmesini sağlayacak şekilde en geniş kullanımının desteklenmesi. Okumanın öğrenme ve sorgulama aracı olduğu kadar dinlenme ve kaçış için etkin kullanımı. Öğrencilerin okumaya yönelik ilgilerinin sürekli olarak geliştirilmesi. Okumaya olan yaklaşımın kişinin hayatı boyunca değişik türlerde ve farklı amaçlar için okuma yetisini koruyacak biçimde desteklenmesi, teşvik edilmesi” (Akt: Temizkan, 2007).

Bireylerin ilgi ve motivasyonları yeterliyse ve neyi okuduğunun bilincinde olup okuma amaçlarının farkında olacaklardır. Okuma amacının belli olması ise anlamayı kolaylaştıracaktır.

Gelişim Düzeyi: Okuduğunu anlamayı etkileyen bir diğer etken de gelişim düzeyidir. Gelişim düzeyi bireyin yaşantı ve ön bilgilerini kapsadığından her birey farklı gelişim düzeyine sahiptir. İlköğretim çağındaki biri ile üniversite çağındaki birinin yaşantıları, ön bilgileri ve motivasyonları farklılık gösterdiğinden anlama aynı düzeyde olmamaktadır. Bundan dolayı gelişim düzeyi anlamayı önemli ölçüde etkilemektedir.

1.4. TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE METİN

1.4.1. Metin Türleri

Kelimelerden oluşan ve bir konuyu ifade eden yapı olan metnin farklı tanımları yapılmıştır. Bu tanımlar şu şekildedir:

“*Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, tekst*” (TDK, 2011).

“*Bir kitabın içindeki kısımları, başlı başına tek bir konuyu, makaleyi veya birkaç paragraftan oluşan ve bir ana fikre sahip olan yazıları anlatmak için kullanılmaktadır.*” (Akyol, 2008, s. 211).

“*Metin, çok farklı düzeylerde dille iletişimde bulunmak amacıyla oluşturulan anlatma ve anlaşma aracıdır.*” (Aktaş, 2008, s. 188).

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere bir konuyu aktaran kelimelerin tümü olan metin, anlatma aracı olarak ifade edilmektedir. Metin türü doğrudan okuma ve yazma becerisiyle ilişkilidir. Okuma becerisinde metin anlaşılabilirliği üzerine durulurken yazma eğitiminde duygu, düşünce ve hayalleri bir bütün içerisinde anlatması hedeflenir. Metinler, hedef kitleye uygun olmalı ve eğitici olmakla beraber yaratıcı düşünceyi geliştirmelidir. Metinler, aynı zamanda hedef kitlenin hayal dünyasına hitap etmeli ve gerçek hayatla özdeşleşmelidir (Kaya & Avşar, 2023). Araştırmacılar, genel olarak metinleri 3 başlık altında toplamaktadır. Bu başlıklar; bilgi vermeye dayalı olan bilgilendirici metin, olaya dayalı olan hikâye edici metin ve duyguya dayalı olan şiir şeklinde ifade edilmektedir.

Bilgilendirici Metin: Bir konu hakkında bilgi sunmak amacıyla yazılan ve öğreticilik yönü ağır basan metinlerdir. İşeri'ye (1998) göre bilgilendirici metin, *“Okura bilgi edindirmek amacıyla yazıldığından bu tür metinlerin okunması yazınsal bir metin türüyle aynı türden bir okumayı gerektirmez. Bilgilendirici bir metin türünde okurun yapması gereken ilk iş metnin konusunu saptamak olacaktır; bu saptamadan sonra ise yazarın konuyu hangi bakış açısıyla oluşturduğunu, metnin iletisinin ne olduğunu temel anlamda bulmak ve değerlendirmektir.”* (s. 10). Bilgilendirici metinlerde duygusal yönü olan ve çağrışımsal anlam yükü olan ifadeler yer verilmez, burada sözcükler temel anlamları ile kullanılır (Uyar, 2012). Makale, fıkra, deneme, anı, biyografi, otobiyografi ve gezi yazısı gibi yazı türleri bilgilendirici metinler arasında yer almaktadır.

Hikâye Edici Metin: Bir olayı merak uyandıracak şekilde anlatan ve kahraman, zaman, mekân gibi kavramlar barındırarak olay örgüsü etrafında bütünleşen yazınsal metinlerdir. Özkara'ya (2007) göre *“Hikâye edici metinler, yazmada önemli rol oynar. Bir romanda ya da öyküde hayal gücümüzü harekete geçirerek bizi eğlendirir* (s. 41). Bu durumda hikâye edici metinler, eğlendirmek, hayal gücünü geliştirmek, merak hissini uyandırmak için kaleme alınmakta denilebilir. Hikâye edici metinler arasında hikâye, masal, efsane, fabl, destan, çizgi roman, tiyatro, roman ve mizahi fıkra gibi yazı türleri yer almaktadır.

Şiir: Okuyucuda estetik zevk uyandıran, duygu, coşku, sevinç ve hüznü barındıran estetik boyutu olan ve kelimelerin günlük kullanımdan uzak, mecazi yönü ağır basan yazı türüne şiir denir. TDK'ye göre ise şiir: Ahenkli ve zengin semboller içeren bir anlatım biçimidir. Şiirde, sözlerin ritmik bir yapı içinde kullanılması esastır. Nazım olarak da bilinen şiirde dizeler arasında uyumun sağlanması için genellikle ölçü (vezin) ve uyak (kafiye) gibi unsurlar kullanılır. Seslerin dengeli dağılımı, metnin kulağa hoş gelmesini ve akıcılığını artırır (TDK, 2011). Şiiri diğer türlerden ayıran en önemli özellik ahenk ve ritim yönünün olmasıdır.

Türkçe öğretim programları, öğrencilerin farklı metin türleriyle tanışarak okuma ve anlama becerilerini geliştirmesini amaçlamaktadır. 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda, bilgilendirici metinler, hikâye edici metinler ve şiir türleri olmak üzere üç ana kategori bulunmaktadır. Bilgilendirici metinler içerisinde anı, biyografi, günlük, haber metni ve kılavuzlar gibi çeşitli türler sınıf seviyelerine uygun şekilde dağıtılmıştır. Örneğin ilkokul seviyesinde daha çok günlük yaşamla bağlantılı metin türlerine yer verilirken, ortaokulda makale, deneme ve gezi yazısı gibi akademik ve düşünsel içerikli türler de dâhil edilmiştir. Hikâye edici metinlerde ise fabl, hikâye, çizgi roman, tiyatro ve mizahi fıkra gibi türler tüm sınıf seviyelerinde yer alırken, roman gibi daha uzun metinler ise 5. sınıftan itibaren müfredata dahil edilmiştir. Şiir türünde ise tekerleme, mani, türkü ve şiir gibi türlere yer verilmiştir. Bu üç başlık altındaki türlere bakıldığında bilgilendirici metinlerde 28, hikâye edici metinlerde 10 ve şiirde 8 adet türe yer verildiği görülmüştür. Hikâye edici metinler ve şiirler neredeyse her sınıf düzeyinde yer alırken bilgilendirici metin altında yer alan bazı türlerin sadece üst sınıflarda yer verilmiştir. Buna göre bilgilendirici metinler daha çok üst sınıflar için uygundur denilebilir. Her sınıf düzeyi için ayrı hazırlanan ders kitaplarında metin seçilirken öncelikle sınıf düzeyine uygun türler seçilmektedir.

1.4.2. Metin Seçimi

Ders kitaplarına alınacak metinlerin seçimi yapılırken metinlerin metinsellik ölçütlerini taşıyıp taşımadıklarına bakılır. Metinler, öğrencilerin hayal gücünü geliştirecek nitelikte, siyasi, yıkıcı, bölücü ve ideolojik kavramlar taşımamaları gerekmektedir. Ayrıca metin seçiminde bilinenden bilinmeyene doğru bir yol izlenmesi ve öğrencilerin sınıf ve yaş seviyelerine uygun olarak değişmelidir (Aytaş, 2001). Türkçe öğretim programlarına göre ders kitaplarındaki metinlerin taşınması gereken özellikler şu şekilde açıklanmaktadır:

Türkçe ders kitaplarında yer alacak metinlerin belirli ölçütlere sahip olması gerektiği çeşitli yıllarda yayımlanan programlarda vurgulanmıştır. Bazı niteliklere örnek verilecek olursa ilk olarak metinlerin öğrenci seviyesine uygun olması gerektiği ilkesi 1924'ten itibaren pek çok öğretim programında yer almış ve bu durum, 1968, 1981, 2005, 2006 ve 2015 programlarında da tekrar öne çıkan ilke arasında yer almaktadır. Metinlerin öğrencilerin psikolojik ve duygusal gelişimlerini olumsuz etkileyebilecek cinsellik, karamsarlık ve şiddet gibi unsurları içermemesi gerektiği 1924, 1930, 1938, 1949, 2006, 2015 2017 ve 2019 öğretim programlarında belirtilmiştir. Metinlerin millî ve ahlaki değerlere uygun olması, iyimserliği telkin etmesi ve sanatsal bir değer taşıması gerektiği 1929, 1949, 1981 ve 2006 gibi programlarda ifade edilmiştir. Ayrıca, metinlerin Türkçenin anlatım zenginliklerini yansıtmaması gerektiği 2005 programında vurgulanmış, 2019 programında ise dilin doğru kullanımına yönelik niteliklere

önem verilmiştir. Metinlerin öğrenciler için ilgi çekici ve zevk verici olması gerektiği, okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmaları, dil bilinci kazandırma ve tutarlı olmaları gerektiği 2006 programında ele alınmış, 2019 programında ise Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri edebiyatlarından eserlerin de seçilmesine dikkat çekilmiştir. Ders kitaplarına seçilecek metinlerin dersin hedef ve kazanımlarına uygun olması gerektiği 2005, 2006 ve 2015 programında belirtilmiştir. Ayrıca metinlerin edebî değer taşıyan orijinal eserlerden seçilmesi gerektiği, ikincil kaynaklardan yapılan alıntılarının kullanılmaması gerektiği de 2019 programında vurgulanmıştır. Dünya edebiyatından seçilen metinlerin nitelikli çevirilerle ders kitaplarına dâhil edilmesi gerektiği ilkesi ise 2015, 2017 ve 2019 programlarında yer almaktadır. Roman, tiyatro ve destan gibi uzun türlerde eserin tamamı yerine, kazanımlara uygun bölümlerinin seçilmesi gerektiği 2015, 2017 ve 2019 programlarında dile getirilmiş, 2005 ve 2006 programlarında ise öğrencilerin eleştirel bakış açısını geliştirecek metinlerin önemine dikkat çekilmiştir. Metinlerin evrensel değerlere uygun olması 1981 ve 2006 programlarında yer almış, metinlerin gündelik hayatla ilişkili niteliği ise 1936 ve 2005 öğretim programlarında belirtilmiştir. Ders kitaplarında temaları destekleyici serbest okuma metinlerine yer verilmesi gerektiği 2019 programında ifade edilmiştir. Ayrıca gazete haberi, reklam, dilekçe, tutanak, özgeçmiş, blog ve sosyal medya yazıları gibi türlerde, ders kitabı yazarları tarafından üretilen metinlerin de kullanılabileceği belirtilmiştir. Yazar ve şairlerin biyografilerinde yalnızca edebî yönlerinin ön plana çıkarılması gerektiği 2017 ve 2019 programında vurgulanmış, metinlerin diğer derslerle ilişkili olması gerektiği 1981 programında ifade edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin duygu, hayal ve düşünce dünyalarını zenginleştirecek, estetik ve zevk düzeylerini geliştirecek nitelikte olması gerektiği ilkesi 2015 programında yer almaktadır (Coşkun & Taş, 2008, s. 66). Türkçe öğretim programlarında ders kitaplarına alınacak metinlere yönelik 44 farklı niteliğe yer verildiği, Seviyeye uygun olmak 13 ve Sosyal, zihinsel, psikolojik gelişimi etkileyecek cinsellik, karamsarlık, şiddet vb. öğeler içermemek ise 9 programda yer bularak Türkçe ders programlarında en çok tekrar eden nitelikler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca geçmişten günümüze yaklaştıkça niteliklerin daha net şekilde ifade edildiği görülmektedir.

1.5. OKUNABİLİRLİK

Okunabilirlik, metinlerin cümle, kelime ve hece uzunluk ortalamaları gibi değişkenler kullanılarak formüller aracılığıyla metinlerin anlaşılır olup olmadığını ve düzeyinin ne olduğunu belirleyen önemli bir unsurdur. Metinlerin okunabilirlik düzeyi, öğrencilerin yaş, sınıf seviyesi ve bilişsel gelişim özelliklerine uygun olmalıdır. İnsanların okudukları metinleri hızlı ve etkili bir şekilde okuyabilmesi, metnin dil yapısı, kelime seçimi ve cümle, kelime

uzunluğu gibi unsurlara bağlıdır. Okunabilirlik puanları, metinlerin hangi sınıf seviyesindeki öğrenciler için uygun olduğunu belirlemeye yardımcı olur. Bu puanlar, kelime uzunluğu, cümle yapısı ve sözcük sıklığı gibi dilbilgisel unsurlara dayalı olarak hesaplanmaktadır. Araştırmalara göre, kısa cümleler ve yaygın kelimeler içeren metinler, daha geniş bir okuyucu kitlesi tarafından kolayca anlaşılmaktadır (DuBay, 2004). Bu kriterler, kitapların dilsel seviyeleri ve hedef kitle tarafından anlaşılıp anlaşılmadığını belirleyerek kitapların okunabilirlik düzeylerini ortaya koymaktadır (Kavun, 2023). Örneğin, gazeteler genellikle toplumun tüm kesimine göre hazırlandığı için kısa cümle ve kelimeler ile anlaşılır net metinler sunarak, farklı eğitim seviyelerindeki okuyuculara hitap etmeye çalışır. Bu durum ise gazete metinlerinin okunabilirlik durumunun yüksek olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra, akademik metinler ile hukuki belgeler genellikle uzun ve karmaşık cümleler içerdğinden, okunabilirlik düzeyleri daha düşüktür. George Klare (1963) okunabilirliği “anlama kolaylığı”, Gretchen Hargis ve arkadaşları (1998) da benzer şekilde “kelime ve cümleleri okuma kolaylığı”, G. Harry McLaughlin (1969), okunabilirlik kavramını “Belirli bir insan grubunun bir metni okuma düzeyi ve o metnin anlaşılabilirliğini belirleme” olarak tanımlamaktadır (Dubay, 2004). Okunabilirlik, ilk olarak milattan önce 9. Yüzyılda din adamlarının kutsal kitaplardaki kelimelerin önemli olanlarını önemsizden ayırmak için uygulandığı bilinmektedir (Ateşman, 1997). Türkiye’de okunabilirlik üzerine yapılan araştırmalar son yıllarda artış göstermiştir. Örneğin 2007-2023 yılları arasında yayımlanan 89 makale incelendiğinde, bu çalışmaların %67’sinin son 5 yılda (2019-2023) yayımlandığı görölmektedir (Kavun & Maden, 2024). Bu makalelerin çoğunluğunun tıp ve sağlık alanında olduğu tespit edilmiştir. İngilizce karşılığı readability sözcüğü olan okunabilirlik kavramı, okunaklılık yani legibility kavramıyla karıştırılsa da aslında okunaklılık, metnin yazı karakterini, sayfa şekli ve düzeni gibi özellikler baz alınarak tespit edilmektedir (Bezirci & Yılmaz, 2010). Bu nedenle okunabilirlik ile okunaklılık kavramları farklı olup readability sözcüğü okunabilirliği, legibility sözcüğü ise okunaklığı karşılamaktadır. Okunabilirliğe bakılırken genellikle metin parçasının basit ve anlaşılır olması durumunda okunmasının daha kolay olacağı varsayılır (Lee & French, 2011). Bundan dolayı okunabilirlik formüllerinde cümlelere, kelimelere ve hecelere bakılır. Bir metinde okunabilirliği ölçmek için metinde yer alan cümle kelime ve hecelerin sayısı belirlenir. Metinde ortalama uzunluk önemli olduğu için toplam kelime sayısı, toplam cümle sayısına bölünerek cümlelerin ortalama uzunluğu hesaplanır. Benzer şekilde, toplam hece sayısının kelime sayısına bölünmesiyle kelimelerin ortalama uzunluğu bulunur.

İlk Okunabilirlik formülü 1928’de Vogel ve Washburne tarafından hazırlanmıştır. 37.000 öğrenci tarafından tercih edilen 700 farklı kitabın örnek alındığı bir çalışma yapılmış; bu kitapların dil özellikleri ile okuma seviyeleri arasındaki bağlantı incelenerek formül

oluşturulmuştur. (MEB, 2021b). Okunabilirlik ile ilgili en fazla formül İngilizce metinlere yönelik hazırlanmıştır. İngilizcede en çok kullanılan formüller R. Flesch, Dale/Chall, Farr/Jenkins/Paterson ve Gunning'e ait formüllerdir (Ateşman, 1997). Türkçede ise ilk okunabilirlik formülü Ateşman (1997) geliştirmiştir. Türkçe metinlerin okunabilirliğini tespit etmek için kullanılan diğer formüller ise Çetinkaya-Uzun (2010) ve Bezirci-Yılmaz (2010) formülleridir.

1.5.1. Okunabilirlik Formülleri

Okunabilirlik formülleri, metinlerin nicelik özelliklerini baz alarak (cümle, kelime ve hece uzunluğu gibi) metinlerin kolay mı, yoksa zor mu okunduğu belirlemeyi amaçlayan araçlardır.

1.5.1.1. Flesch Okuma Kolaylığı formülü

1948 yılında Rudolph Flesch tarafından geliştirilen bu formülde metinden 100 kelimelik bölüm belirlenir, ardından bu bölümün kelime ve hece sayıları tespit edilir. Kelimelerin ortalama uzunluğunu hesaplamak için toplam hece sayısı kelime sayısına bölünür. Cümle uzunluğunu belirlemek için ise kelime sayısı, cümle sayısına bölünerek aşağıdaki formüle yerleştirilir (Hartley, 2016, s. 1524). Eleyan ve diğerlerine (2020) göre Flesch formülü Şekil 2'de sunulmuştur (s. 6):

$$\text{Flesch Formülü} = 206.835 - (1.015 \times \text{OCU}) - (84.6 \times \text{HOS})$$

OCU: Ortalama Cümle Uzunluğu

HOS: Her Kelime İçin Ortalama Hece Sayısı

Şekil 2: Flesch Formülü

Flesch tarafından geliştirilen formülün DuBay'a (2004) göre düzeyleri (s. 21) Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Flesch Formülüne Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik Puanı	Zorluk Seviyesi	Tahmini Eğitim Düzeyi
90-100	Çok Basit	5. sınıf
80-90	Basit	6. sınıf
70-80	Oldukça Anlaşılır	7. sınıf

60-70	Orta Düzey	8. ve 9. Sınıf
50-60	Biraz Zor	10.-12. sınıf
30-40	Zorlayıcı	13.-16. Sınıf
0-30	Aşırı Zor	Üniversite mezunu

Tablo 2’ye bakıldığında Flesch’in geliştirdiği formülden alınan puanlar düştükçe metnin zorlaştığı görülmektedir. Ayrıca puana göre metni okuyabilecek bireylerin yaş aralığının bulunması ve örnek türlerin yer alması gibi etkenler bu formülü en çok kullanılan formül hâline getirmiştir.

Bu formül ilerleyen yıllarda yeniden uyarlanmış ve Flesch-Kincaid formülü şeklinde adlandırılmıştır. Bu formülde sınıf düzeyine göre puanlamalar yapılmaktadır.

$$\text{Eğitim Düzeyinin tespiti} = 0.39 \times \text{OCU} + 11.8 \times \text{OSU} - 15.59$$

OCU: Ortalama Cümle Uzunluğu

OSU: Ortalama Sözcük Uzunluğu

Bu formülden elde edilen okunabilirlik puanı, ilgili metni okuyan kişinin o metni anlaması için almış olması gereken eğitim yılını göstermektedir. Örneğin formüle göre elde edilen puan 10 ise bu metni okuyacak kişinin metni anlaması için 10 yıllık eğitim alması gerekmektedir (DuBay, 2004).

1.5.1.2. Dale-Chall formülü

Edgar Dale ve Jeanne S. Chall bu formülü geliştirmişlerdir. Bu formül ortalama cümle uzunluğunu ve kelimelerin kullanım sıklığı değişkenleri üzerine kuruludur. Formül için 1000 kelimelik bir liste oluşturulmuştur. Hesaplama için metnin ilk 100 kelimesi seçilir ortalama cümle uzunluğuna, ortalama kelime uzunluğuna ve 100 kelimeden kaç kelime listesinde yer aldığına bakılır (Çetinkaya, 2010).

$$\text{Dale-Chall Okunabilirlik Formülü: } (0.1579 \times \text{KLK}) + (0.0496 \times \text{OCU}) + 3.6365$$

KLK: Kelime listesindeki kelimeler

OCU: Ortalama cümle uzunluğu

Dale-Chall formülüne göre okunabilirlik puanı 4.9 ve altındaki metinler, ilköğretim 4. sınıf seviyesindeki öğrenciler için uygundur. Bu seviyedeki metinler, daha kısa cümlelerden oluşur, günlük hayatta sık kullanılan kelimeleri içerir ve anlaşılması kolay bir yapıya sahiptir. Okunabilirlik puanı 5.0 ile 5.9 arasında olan metinler, 5. ve 6. sınıf öğrencilerine hitap eder. Bu

seviyede yer alan metinler, biraz daha uzun cümleler içerir. Okunabilirlik puanı 6.0 ile 6.9 arasındaki metinler, 7. ve 8. sınıf seviyesindeki öğrenciler için uygun kabul edilir. Bu tür metinlerde, dilbilgisel yapı daha karmaşık hâle gelir, betimleyici ve anlatıcı unsurlar ön plana çıkar. Öğrencilerin soyut düşünme becerileri gelişmeye başladığı için metinlerde daha derin anlamlar ve dolaylı anlatımlar görülebilir. Puan aralığı 7.0 ile 7.9 arasında olan metinler, 9. ve 10. sınıf düzeyindeki öğrencilere uygun olduğu kabul edilmektedir. Okunabilirlik puanı 8.0 ile 8.9 arasında olan metinler, 11. ve 12. sınıf öğrencileri için uygunken, puanı 9.0 ile 9.9 arasında olan metinler ise üniversite düzeyindeki öğrenciler için uygun görülmektedir. Okunabilirlik puanı 10.0 ve üzeri olan metinler, genellikle lisans mezunu bireylerin anlayabileceği düzeydedir. Bu tür metinlerde, ileri düzey akademik veya profesyonel terminoloji kullanılır. Okuyucudan belirli bir uzmanlık gerektiren konulara aşinalık beklenir ve metinlerin analitik yapısı oldukça derindir (Dubay, 2004). Dale-Chall formülüne göre metnin puanı arttıkça seviye de zorlaşmaktadır. Bu formül diğer formüllerden farklı şekilde bir kelime listesine göre yapıldığından zamanla kelime listesinin de güncellenmesi gerekmektedir. Formül, 1995 yılında Yeni Dale-Chall Okunabilirlik Formülü şeklinde güncellenmiştir.

1.5.1.3. Gunning Zorluk Dizini (Fog) formülü

Robert Gunning tarafından 1952 tarihinde geliştirilen Fog Index (Zorluk Dizini) üç veya daha fazla heceli kelimeler ile bu kelimelerin cümlelerdeki kullanımlarını temel değişken almaktadır. Bu formülde ilk etapta bir metinden 100 kelimelik bir kesit alınır. Kelimelerden üç ve daha fazla heceli kelimeler belirlenerek geriye kalan diğer kelimelere bölünür ve üç heceli kelime sayısı ile ortalama kelime sayısı toplanarak 0.4 ile çarpılır (Temur, 2002). Robert Gunning tarafından geliştirilen formülün Eleyan ve arkadaşlarına (2020) göre düzeyleri (s. 7) Tablo 3'te sunulmuştur

Tablo 3: Gunning Zorluk Dizini (FOG) Formülüne Göre Okunabilirlik Düzeyleri

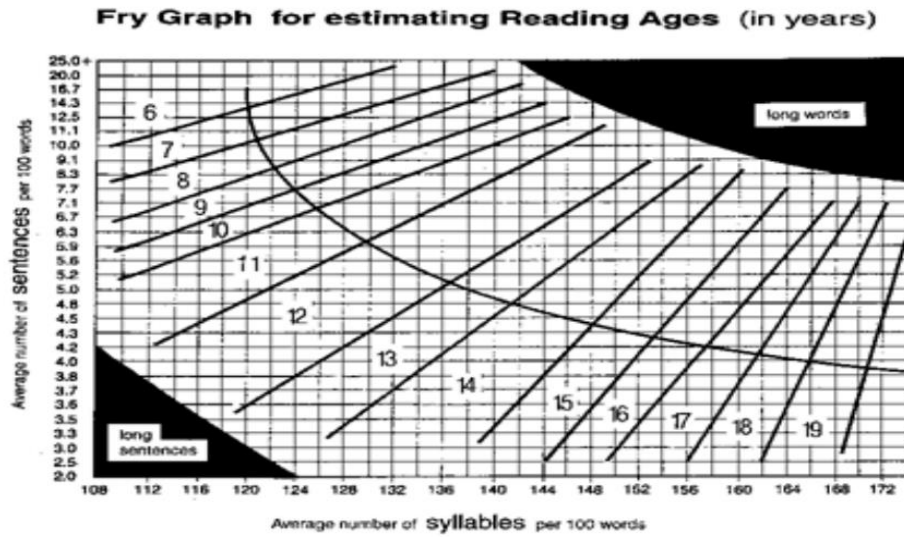
Okunabilirlik Puanı	Sınıf
20+	Lisansüstü
17-20	Lisans Mezunu
16	Lisans Son Sınıf
15, 14,13	Lisans 1., 2. ve 3. Sınıf
11-12	Lise Son ve Üçüncü Sınıf
10	Lise İkinci Sınıf
9	Lise Birinci Sınıf
8	Ortaokul 8. Sınıf
7	Ortaokul 7. Sınıf
6	Ortaokul 6. Sınıf

Tablo 3 incelendiğinde Gunning Zorluk Dizini (FOG) okunabilirlik formülünde düzey ile puanın doğru orantılı olduğu görülmektedir. Formül sonucuna göre metin puanı metnin hangi sınıfa uygun olduğunu göstermektedir.

1.5.1.4. Fry Okunabilirlik formülü

Edward Fry tarafından 1969 yılında ilkököl ve lise için kullanılan formül, 1977 yılında üniversite düzeyi metinleri de değerlendirmek için yeniden oluşturulmuştur (Dubay, 2004). Diğer formüllerden farklı olarak grafikte okunabilirliği amaçlayan bu sistemde şu aşamalar takip edilir:

- Metnin başından, ortasından ve sonundan rakamlar dâhil edilmeden 100 kelimelik kesitler alınır.
- Bu kesitlerde ortalama cümle ve sözcük uzunluğu tespit edilir ve 3 kesitin ortalaması alınır.
- Ortalama cümle ve sözcük uzunluğu Şekil 3'te yer alan grafiğe (Hızarcı 2009, s. 56) yerleştirilir ve iki koordinatın kesiştiği yer okunabilirlik düzeyini gösterir.

Şekil 3: Fry Okunabilirlik Grafiği

1.5.1.5. Power- Sumner- Kearl formülü

1958 yılında Powers, Sumner ve Kearl tarafından Gunning Fog Index formülüne dayalı olarak geliştirilen bu formül, yalnızca 7 ve 12 yaş aralığındaki çocuklara yönelik materyaller için uygundur (Dubay, 2007). Uygulamada, metinden 100 kelimelik bir örnek alınır; ardından ortalama cümle uzunluğu ve toplam hece sayısı gibi değişkenler belirlenerek formülde kullanılır. Çetinkaya (2010) bu formülü şu şekilde açıklamıştır:

Eğitim düzeyi (GL), ortalama cümle uzunluğu (ASL) ve toplam hece sayısı (NS) dikkate alınır ve Okuma Yaşı (RA) ise yine aynı değişkenler kullanılarak Şekil 4'teki formülle hesaplanır

$$GL = 0.0778 (ASL) + 0.455 (NS) - 2.2029$$

$$RA = 0.0778 (ASL) + 0.455 (NS) + 2.7971$$

Şekil 4: Power- Sumner- Kearsley Formülü

1.5.1.6. McLaughlin 'Smog' formülü

G. Harry McLaughlin'in 1969 yılında geliştirdiği SMOG (Simple Measure of Gobbledygook) formülü okunabilirliği belirleyen faktörlerin toplanmasına değil, çarpılmasına dayandığından diğer formüllerden ayrılmaktadır. SMOG formülü okunabilirliği %100 tahmin etmeyi hedeflediğinden diğer formüllerden daha yüksek bir değer verir. Bu formülün uygulama aşamasında metnin başından en az 10, ortasından en az 10 ve sonundan en az 10 cümle alınır. Bu cümlelerdeki en az 3 heceli kelimelerin sayısı alınır ve formüle yerleştirilir. İlk olarak, Eğitim Düzeyi hesaplaması yapılırken, çok heceli kelimelerin sayısının karekökü alınır ve bu değere 3 eklenir. Bu formül, metnin karmaşıklığını ve hedeflenen okuma seviyesini ölçmek için kullanılır. Matematiksel olarak formül şu şekildedir:

$$\text{Eğitim Düzeyi} = \sqrt{(\text{Çok heceli kelimelerin sayısı})} + 3$$

Bir diğer hesaplama ise Okunma Yaşı ile ilgilidir. Okunma yaşı, metnin okuyucuya uygunluğunu belirleyen önemli bir unsurdur. Bu hesaplama da yine çok heceli kelimelerin sayısının karekökünü alarak yapılır, ancak burada 8 yıl eklenir. Bu, metnin okuyucuya uygunluk düzeyinin yaşa göre tahmin edilmesine olanak tanır. Formül şu şekilde ifade edilir:

$$\text{Okunma Yaşı} = \sqrt{(\text{Çok heceli kelimelerin sayısı})} + 8 \text{ yıl (DuBay, 2004).}$$

1.5.1.7. Spache Okunabilirlik formülü

George Spache tarafından geliştirilen bu formül 769 kelimelik Dale-Chall okunabilirlik formülündeki listeyi baz alır. Anaokulu düzeyindeki çocuklara yönelik olan metinlere uygundur. Bu formülü diğer formüllerden ayıran en önemli özellik çocukların söz varlığına göre okunabilirlik düzeyini tespit etmesidir. Çocukların kullandıkları sözcükler ile materyaldeki sözcüklerin karşılaştırılmasıyla sonuca varılır (Smith, 2016).

1.5.1.8. Coleman Okunabilirlik formülü

Edmund B. Coleman tarafından 1965 yılında bir araştırma projesi sonucunda geliştirilen bu formülde metinden 100 kelimelik kesit alınır, cümle ve kelime sayıları, tek heceli kelime oranları ve edat sayısı belirlenerek aşağıdaki aşamalar izlenir (DuBay, 2004).

$$C\% = 1.29w - 38.45$$

Bu formülde, C% doğru çıkartma işlemi oranını, w ise alınan kesitteki bir heceli kelimelerin oranını temsil eder.

$$C\% = 1.16w + 1.48s - 37.95$$

Burada, C% doğru çıkartma işlemi oranını, w bir heceli kelimelerin oranını, s ise alınan kesitteki cümle sayısını ifade eder.

$$C\% = 1.07s + 1.18s + 0.76p - 34.02$$

Bu formülde, C% doğru çıkartma işlemi oranını, s cümle sayısını, p ise alınan kesitteki kelime sayısını belirtir.

$$C\% = 1.04w + 1.06s + 0.56p - 0.36prep - 26.01$$

Son formülde, C% doğru çıkartma işlemi oranını, w bir heceli kelimelerin oranını, s cümle sayısını, p kelime sayısını ve prep edat sayısını ifade eder (Dubay, 2004).

1.5.1.9. Bormuth Ortalama Çıkartma formülü

Bormuth tarafından geliştirilen bu formül çalışmaları 1969 yılında başlamıştır. Bormuth, çıkartmalı okunabilirlik işlemi uygulamak için metinlerdeki yirmi dil ile ilgili değişken ile anlama arasındaki ilişkiyi tespit etme amacıyla bir araştırma yapmıştır. Bormuth, bu çalışmasından elde ettiği sonuçlara dayanarak 24 okunabilirlik formülü geliştirmiştir. 1981 yılında geliştirdiği formül en çok kullanılan formüldür. Bu formülde Dale-Chall listesinde yer alan 3000 sözcüğü, ortalama sözcük ve cümle uzunluğunu değişken olarak kullanmıştır (MEB, 2021b). Bormuth formülünün denklemi aşağıda sunulmuştur:

Bormuth Ortalama Çıkartma formülünün denklemine Şekil 5'te yer verilmiştir:

$$\begin{aligned} R = & .886593 - .083640 (LET/W) + .161911 (DLL/W)^3 \\ & - 0.021401 (W/SEN) + \\ & .000577 (W/SEN)^2 \\ & - .000005 (W/SEN)^3 \\ DRP = & (1-R) \times 100 \end{aligned}$$

Şekil 5: Bormuth Ortalama Çıkartma Formülü

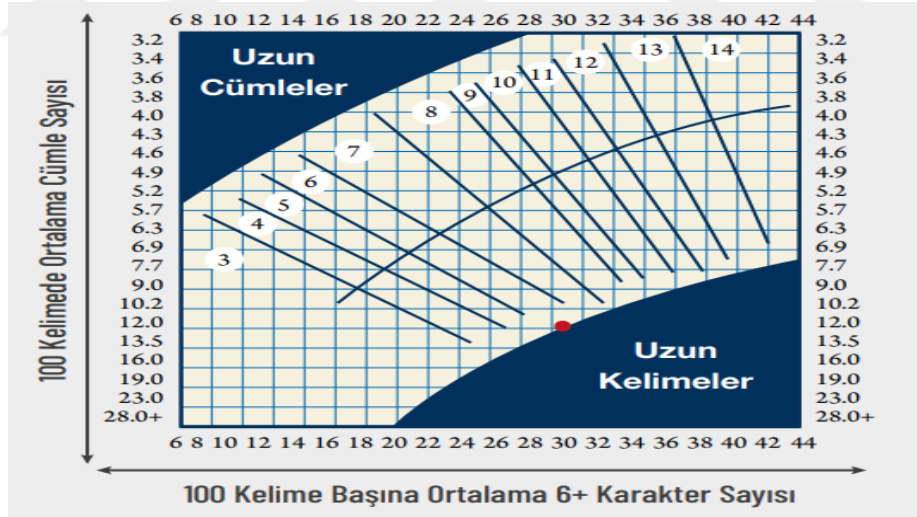
Bu denklemde R, metnin ortalama çıkartma puanını temsil eder. Ortalama çıkartma puanı, metnin okunabilirliğini ve anlaşılabilirliğini ölçen bir değerdir.

Formülde yer alan değişkenler ise şunlardır:

- LET: Metindeki harflerin toplam sayısını ifade eder.
- W: Metindeki sözcük sayısını belirtir.
- DLL: Özgün Dale-Chall listesinde yer alan kelimelerin sayısını gösterir. Dale-Chall listesi, yaygın olarak kullanılan ve anlaşılması kolay kelimelerden oluşan bir kelime listesine dayanmaktadır.
- SEN: Metindeki cümle sayısını ifade eder.
- DRP: Okuma gücü derecesi (Çetinkaya, 2010. s. 57).

1.5.1.10. Raygor formülü

Alton L. Raygor tarafından geliştirilen bu formülde metnin baş, orta ve son kısmından olmak üzere üç yerden 100 kelimelik bir kesit alınır. Altı ile altıdan daha fazla harf içeren kelimeler belirlenir ve ardından ortalama cümle sayısı da tespit edilerek grafiğe yerleştirilir (MEB, 2021b).

Şekil 6: Raygor Okunabilirlik Grafiği

1.5.1.11. Arı – Otomatik Okunabilirlik Dizini

Senter ve Smith tarafından 1967 yılında ABD ordusu tarafından kullanılan elektrikli daktiloların bir standarta oturtulması amacıyla geliştirilmiştir (MEB, 2021b). Kelimedeki harf sayısının da değişken olarak kullanıldığı bu formül şu şekildedir:

$$ARI = 4,71 \times \left(\frac{\text{Harf Sayısı}}{\text{Kelime Sayısı}} \right) + 0,6 \times \left(\frac{\text{Kelime Sayısı}}{\text{Cümle Sayısı}} \right) - 21,43$$

Şekil 7: Arı- Otomatik Okunabilirlik Formülü

1.5.1.12. Ateşman Okunabilirlik formülü

Ender Ateşman tarafından 1997 yılında Flesch'in Okuma Kolaylığı Formülü'nden uyarlanan bu formül, Türkçe için geliştirilen ilk formül özelliğine sahiptir. Ateşman'a (1997) göre Türkçe için en kolay metinlerde kelime uzunluğu ortalama 2.2 hece, cümle uzunluğu ise 4 kelime civarındadır. Zor metinlerde ise kelime uzunluğu 3 hece, cümle uzunluğu ise 30 kelimeye kadar çıkar. Ateşman'ın Ortalama cümle ve kelime uzunluğunu değişken alarak geliştirdiği formül şu şekildedir:

$$\text{Okunabilirlik Sayısı} = 198.825 - 40.175 \times X1 - 2.610 \times X2$$

$$X1 = \text{Hece olarak ortalama kelime uzunluğu}$$

$$X2 = \text{Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu}$$

Şekil 8: Ateşman Okunabilirlik Formülü

Bu formül sonucunda ulaşılan puanlar belirli okunabilirlik değerlerine karşılık gelmektedir. Bu değerler ve puan aralıkları Ateşman'a (1997) göre aşağıda sunulmuştur.

Çok Kolay: 90-100 puan, metnin oldukça basit olduğunu ve her yaştan okurun rahatlıkla anlayabileceğini ifade eder. Çocuklar veya başlangıç düzeyindeki öğrenciler için uygundur.

Kolay: 70-89 puan, metin hala anlaşılır olmakla birlikte, daha fazla kelime bilgisi ve kavramsal anlayış gerektirebilir. Bu seviyedeki metinler, gençler veya temel okuma becerilerine sahip yetişkinler için uygundur.

Orta Güçlükte: 50-69 puan aralığı, metnin okumasının ortalama bir okur için daha fazla çaba gerektirdiğini, ancak anlaşılabilir olduğunu gösterir. Öğrenciler veya daha ileri düzey okurlar için uygun olabilir.

Zor: 30-49 puan, metnin anlamak için oldukça fazla çaba gerektirdiğini belirtir. Uzmanlık gerektiren konular ya da karmaşık dil yapıları içerir.

Çok Zor: 1-29 puan, metnin çok karmaşık ve anlaşılması son derece zor olduğunu belirtir. Yüksek seviyede dil bilgisi ve uzmanlık gerektiren metinler bu kategoridedir.

1.5.1.13. Sönmez Okunabilirlik formülü

2003 yılında geliştirilen bu formül, metnin zorluğunu ve anlaşılabilirliğini de test etmeye dayanmaktadır. Bu formüle göre hesaplama şu şekilde yapılır (MEB, 2021b).

$$OP = 118,823 - 25,987 \times OSU - 0,971 \times OTU$$

OP = Okunabilirlik Puanı

OSU = Ortalama sözcük uzunluğu

OTU = Ortalama tümce uzunluğu

Şekil 9: Sönmez Okunabilirlik Formülü

Formüle göre anlaşılabilirlik 0 ile 1 arasında olup metnin okunabilirlik sonucu 0'a yaklaştıkça metin kolay anlaşılır, 1 değerine yaklaştığında ise neredeyse anlaşılmaz duruma gelmektedir.

1.5.1.14. Çetinkaya -Uzun Okunabilirlik formülü

Gökhan Çetinkaya ve Leyla Uzun tarafından 2010 yılında geliştirilen bu formülde bir metinden 100 kelimelik bir kesit alınır, bu kesitteki hece, kelime ve cümle sayıları belirlenir. Ortalama kelime uzunluğunun tespitinde, hece sayısı toplam kelime sayısına bölünür. Ortalama cümle uzunluğunu hesaplamak için ise kelime sayısı toplam cümle sayısına bölünür. Bu değerler, Şekil 10'daki formüle (Çetinkaya, 2010, s. 94) yerleştirilerek Okunabilirlik Puanı (OP) hesaplanır:

$$\text{Sözcük Oranı} = (\text{Toplam Kelime Sayısı} / \text{Toplam Cümle Sayısı})$$

$$\text{Güçlük Oranı} = (\text{Bilinmeyen Kelime Sayısı} / \text{Toplam Kelime Sayısı})$$

$$\text{Anlam Oranı} = (\text{Toplam Kelime Sayısı} / \text{Toplam Cümle Sayısı})$$

$$\text{Anlaşılabilirlik Oranı} = (\text{Anlam oranı} / \text{Sözcük oranı}) \times \text{Güçlük oranı}$$

Şekil 10: Çetinkaya -Uzun Okunabilirlik Formülü

Tablo 4: Çetinkaya- Uzun Formülüne Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi	Eğitim Düzeyi
51+	BO (Bağımsız Okuma)	5., 6. ve 7. Sınıf
35 – 50	EO (Eğitsel Okuma)	8. ve 9. Sınıf
0 – 34	ED (Engelli Düzey)	10., 11. ve 12. Sınıf

51 ve üzeri (Bağımsız Okuma): Bu puan aralığındaki metinler, genellikle 5., 6. ve 7. sınıf öğrencileri için uygundur. Bu metinler, bağımsız okuma yeteneği gelişmiş öğrenciler tarafından rahatlıkla anlaşılabilir. Konular daha fazla soyut düşünmeyi gerektirebilir ancak yine de öğrencilerin kendi başlarına çözümleyebilecekleri seviyededir.

35-50 (Eğitsel Okuma): 8. ve 9. sınıf öğrencileri için uygun olan bu metinler, daha fazla analiz ve eleştirel düşünme gerektirir. Metnin anlaşılabilmesi için biraz daha fazla çaba sarf edilmesi gerekebilir. Eğitsel okuma seviyesindeki metinler, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeleri amacıyla kullanılabilir.

0-34 (Engelli Düzey): Bu puan aralığındaki metinler, 10., 11. ve 12. sınıf öğrencileri için bile oldukça zorlu olabilir. Bu düzeydeki metinler, genellikle daha karmaşık yapılar, derin kavramlar ve soyut düşünmeyi gerektirir. Okuyucuların anlamada ciddi güçlükler yaşamaları olasıdır.

1.5.1.15. Bezirci- Yılmaz Okunabilirlik formülü

Burak Bezirci ve Asım Egemen Yılmaz tarafından geliştirilen bu formül, metinleri bilgisayar programı üzerinde değerlendirme amacıyla yapılmıştır. Türkçe metinler için geliştirilen diğer okunabilirlik formüllerinden farkı metindeki çok heceli sözcüklerin oranına göre yapılmasıdır.

$$YOD = \sqrt{(OKS \times ((H3 \times 0,84) + (H4 \times 1,5) + (H5 \times 3,5) + (H6 \times 26,25)))}$$

YOD: Yeni Okunabilirlik Değeri

OKS: Bir Cümledeki Ortalama Kelime Sayısı

H3: Bir Cümledeki Ortalama Üç Heceli Kelime Sayısı

H4: Bir Cümledeki Ortalama Dört Heceli Kelime Sayısı

H5: Bir Cümledeki Ortalama Beş Heceli Kelime Sayısı

H6: Bir Cümledeki Ortalama Altı Heceli Kelime Sayısı

Şekil 11: Bezirci ve Yılmaz (2010) YOD formülü

Bezirci ve Yılmaz formülüne göre 1-8 arası okunabilirlik düzeyine sahip metinler, ilköğretim seviyesindeki öğrenciler için uygundur. 9-12 düzeyi lise öğrencilerine hitap ederken, 13-16 aralığındaki metinler lisans düzeyindeki bireyler için hazırlanmıştır. 16 ve üzeri

okunabilirlik düzeyine sahip metinler ise akademik seviyede olup, daha ileri düzeyde içerikleri kapsar.

1.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Birçok araştırma, Türkçe ders kitaplarının okunabilirlik düzeylerini incelemiş ve farklı formüller kullanarak kitapların hedeflenen öğrenci seviyelerine uygunluğunu değerlendirmiştir. Örneğin, Yılmaz ve Temiz (2014), belirli Türkçe ders kitaplarında metinlerin okunabilirlik seviyelerini Ateşman formülüyle incelemiş ve bazı metinlerin öğrencilerin seviyelerinin üzerinde olduğunu tespit etmiştir. Erol (2015) ise farklı Türkçe kitapları değerlendirerek, bazı kitapların daha zor, bazı kitapların ise daha kolay olduğunu belirlemiştir. Benzer şekilde, Zorbaz ve Köroğlu (2016) metinlerdeki kelime ve cümle uzunluklarını inceleyerek, metinlerin zorluk seviyelerinin farklı dil seviyelerine göre nasıl değiştiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, Biçer ve Alan (2017), belirli ders kitaplarını değerlendirerek, bu kitapların okunabilirlik düzeylerini karşılaştırmış ve metinlerin zorluk düzeylerinin kitaplar arasında değişkenlik gösterdiğini vurgulamıştır.

Şimşek (2019), Gazi, Yedi İklim ve Yeni Hitit setindeki kitapları incelediğinde, kitapların düzeyi arttıkça metinlerin okuma güçlüğüne de aynı şekilde arttığını bulmuştur.

Mutlu (2020), İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti ve Yedi İklim Türkçe Seti üzerinde yaptığı çalışmada, ders kitaplarında seviye ilerledikçe okunabilirlik güçlüğüne arttığını tespit etmiştir.

Erişik (2021), Türkçenin Sesi Yunus Emre A1-A2, B1-B2, C1-C2 seviyelerindeki kitapların okunabilirliğini inceleyerek, Ateşman formülüne göre kitapları "kolay", Çetinkaya-Uzun formülüne göre ise "bağımsız okuma" düzeyinde bulmuştur.

Aydın (2021), YEE A1 ve A2 düzeyindeki Çocuk Hikâyeleri Dizisinin okunabilirliğini inceleyerek, Ateşman formülüne göre kitapların "Kolay", Çetinkaya-Uzun formülüne göre ise A1 kitaplarının "Bağımsız Okuma", A2 kitaplarının ise "Eğitsel Okuma" düzeyinde olduğunu bulmuştur.

Karşıl原因 (2022), Ak Başat A1 ve A2 kitaplarını incelediğinde, Ateşman formülüne göre A1 metinlerinin 88, A2 metinlerinin ise 78 puan aldığını, Çetinkaya-Uzun formülüne göre ise A1 metinlerinin 50, A2 metinlerinin 46 puan aldığını belirlemiştir.

Yaman (2022), PIKTES projesi kapsamında hazırlanan "Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler" setini inceleyerek, Ateşman formülüne göre kitapların "kolay", Çetinkaya-Uzun formülüne göre ise "eğitsel düzeyde" olduğunu ortaya koymuştur.

Özdemir ve Daştan (2022), Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe kitaplarını incelediklerinde, A1 düzeyindeki kitapların çok kolay, A2 ve B1 düzeyindekilerin kolay, B2 ve C1 düzeyindekilerin ise orta seviyede olduğunu belirlemişlerdir.

Sarıkaya (2023), YEE Yedi İklim Türkçe ve diğer setleri incelediğinde, metinlerin okuma güçlüğüünün seviyeye bağlı olarak arttığını tespit etmiştir.

Altuntaş Gürsoy (2023), Anadolu Hikâyeleri serisini üç farklı okunabilirlik formülüyle incelediğinde, çoğu kitabın Ateşman ve Çetinkaya-Uzun formüllerine göre "kolay" ve "eğitsel okuma" düzeyinde olduğunu, Bayramlık adlı kitabın ise "çok zor" olduğunu bulmuştur.

Sarıtaş (2024), İzmir Yabancılar İçin Türkçe ve Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe kitaplarını incelediğinde, metin seviyelerinin artmasıyla birlikte okuma güçlüklerinin de arttığını gözlemlemiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, incelenen ders kitapları, veri toplama araçları ve verilerin analizine yer verilmiştir.

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada YDOT öğretiminde kullanılan ders kitaplarının metin türü tercihi, yazar tercihi ve türlere göre okunabilirlik durumları belirleneceğinden nitel araştırma desenlerinden biri olan doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi ile kayıt, doküman ve belgeler incelenir ve bu sayede veriler toplanır (Sak vd. 2021, s. 230). Doküman analizinde hangi kaynaklara ulaşılması gerektiği ve hangi kaynakların yeterli olacağı belirlendikten sonra kaynaktaki metinlerden anlamlar çıkarılır (Çelebi ve Orman, 2021). Bu çalışmada yabancılara Türkçe ders kitaplarındaki metinler ve yazarlar belirlenip metinlerin farklı formüllerle hesaplanıp okunabilirliği tanımlanmaya çalışılmıştır. Araştırmada kullanılacak veriler ders kitaplarından toplandığı için doküman analizi tercih edilmiştir.

2.2. ARAŞTIRMA MATERYALİ

Araştırmada materyal olarak kullanılan YDOT öğretimi ders kitapları Tablo 5'te sunulmuştur:

Tablo 5: Araştırmaya Dâhil Edilen YDOT Ders Kitapları

	Kitap Adı	Düzy	Yıl	Yazar/Hazırlayan Kurum
1.	Yabancılar İçin Türkçe	A1	2013	GÜ TÖMER
2.	Yedi İklim Türkçe	A1	2014	YEE
3.	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	A1	2015	İÜ
4.	Yabancılar İçin Türkçe	A2	2013	GÜ TÖMER
5.	Yedi İklim Türkçe	A2	2014	YEE
6.	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	A2	2015	İÜ
7.	Yeni Hitit 2	B1	2013	Ankara Üniversitesi TÖMER
8.	Yabancılar İçin Türkçe	B1	2013	GÜ TÖMER
9.	Yedi İklim Türkçe	B1	2014	YEE

10.	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	B1	2015	İÜ
11.	Yabancılar İçin Türkçe	B2	2013	GÜ TÖMER
12.	Yedi İklim Türkçe	B2	2014	YEE
13.	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	B2	2015	İÜ
14.	Yabancılar İçin Türkçe	C1	2013	GÜ TÖMER
15.	Yedi İklim Türkçe	C1	2014	YEE
16.	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	C1	2015	İÜ
17.	Yedi İklim Türkçe	C2	2014	YEE
18.	Yabancılar İçin Türkçe	A1-A2	2000	GÜ TÖMER
19.	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	A1- A2	2009	Metropol Eğitim Kurumları
20.	Yeni Hitit 1	A1- A2	2014	Ankara Üniversitesi TÖMER
21.	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	B1-B2	2009	Metropol Eğitim Kurumları
22.	Yeni Hitit 3	B2-C1	2014	Ankara Üniversitesi TÖMER
23.	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	C1-C2	2009	Metropol Eğitim Kurumları
24.	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı	Temel-Orta-İleri	2011	İÜ
25.	Colloquial Turkish	Düzeyi Belirsiz	1961	Yusuf Mardin
26.	Yabancılar Pratik Türkçe Derleri	Düzeyi Belirsiz	1988	Müfit Yıldırım
27.	Türkçe Konuşmak İstiyorum	Düzeyi Belirsiz	2004	Yakup Kavas

2.3. VERİ TOPLANMASI VE ANALİZİ

Araştırmanın verilerini araştırma kapsamına alınan ders kitapları içerisindeki metinler oluşturmaktadır. Araştırmada ders kitaplarının analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, verilerin kavramsallaştırılması, temalar aracılığıyla düzenlenmesi ve kavramlar arasındaki ilişkilerin ortaya konularak yorumlanmasını amaçlayan bir yöntemdir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Araştırma kapsamına alınan ders kitapları Kitap Tanıtım Formuna işlenmiştir. Kitap Tanıtım Formu, Kitap adı, Düzey, Yıl ve Yazar/Hazırlayan kurum bölümlerinden oluşmaktadır. Kitap Tanıtım Formuna işlenen kitaplar içerisindeki metinler, Metin adı, Yazar/Şair ve Tür bölümlerinden oluşan Metin Tanıtım Formuna işlenmiştir.

Ders kitaplarındaki metin türleri belirlenirken Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki (2019) tür dağılımı ve tür ayrımı için ise Cemiloğlu (2001) ve Akyol (1999) kaynakları esas

alınmıştır. Cemiloğlu'na (2001) göre metin türleri 3'e ayrılır: makale, deneme, söyleşi, fıkra, eleştiri ve inceleme gibi yazılar Düşünceye dayalı; hikâye, masal, roman, tiyatro, efsane gibi yazılar Olaya dayalı; şiir ise Duyguya dayalıdır. Akyol'a (1999) göre metin türleri: öykü, roman, tiyatro, şiir gibi yazılar Hikâye edici; gazete yazıları, makale gibi yazılar ise Bilgilendirici metinlerdir. Bu üç kaynak baz alınarak ders kitaplarındaki metinler, Bilgilendirici, Hikâye edici ve Şiir olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır.

Şiirlerin okunabilirliğine bakılmadığından her kitaptan bir hikâye edici ve bir bilgilendirici metin alınıp Ateşman (1997), Çetinkaya-Uzun (2010) ve Bezirci-Yılmaz (2010) tarafından geliştirilen 3 okunabilirlik formülüne göre analiz edilmiştir.

Verilerin analizinde aşağıdaki adımlar izlenmiştir:

- Kelime Sayımı: İlk 100 kelimenin sayılmasıyla başlanmıştır. Eğer 100. kelimenin bulunduğu yer cümlelerin sonu değilse, cümle tamamlanana kadar sayım yapılmış ve sayılar metinde yazılı olarak değerlendirilmiştir.
- Cümle Sayımı: Cümlelerin sonlandığı yerler, soru işareti (?), nokta (.), ünlem işareti (!), iki nokta (:) ve üç nokta (...) gibi işaretlerle belirlenmiş ve bu işaretlerle biten her bir bölüm bir cümle olarak kabul edilmiştir.
- Hece Sayımı: Her kelimenin heceleri sayılmış ve sayılar da yazıyla ifade edildiği için sayılar da hece sayımına dahil edilmiştir. Ayrıca, uzatma işaretleri normal yazım kurallarına göre hesaplamada yer almıştır. Bezirci-Yılmaz formülüne göre, 3, 4, 5 ve daha fazla hece içeren kelimeler de hesaba katılmıştır.

Bu hesaplamalar sonucunda tespit edilen veriler okunabilirlik formüllerine yerleştirilmiş ve bu sayede okunabilirlik düzeyleri tespit edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu bölümde YDOT öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin genel dağılımları, metin türü, yazar/şair ve metinlerin türe göre okunabilirlikleri sunulmuştur.

3.1. ARAŞTIRMANIN BİRİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırma kapsamında incelenen YDOT öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin genel dağılımına ilişkin bilgiler düzeylere göre sunulmuştur.

3.1.1. A1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

A1 düzeyi YDOT öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin genel dağılımına bakıldığında Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe kitabında 20, Yedi İklim Türkçe kitabında 24, 2015 İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitabında 20 metin olmak üzere toplamda 64 metne yer verilmiştir. Bu metinler çoğunlukla kültürel, çevresel ve günlük hayata yönelik konular içermektedir. “Evim ve Çevrem”, “Anıtkabir Ziyareti”, “Melike’nin Yaz Tatili Planı”, “Bayramlar” “Öğrenciler Alışverişte”, “Hastanede”, “Hakan’ın Yurttaki İlk günü”, “Kurs Kaçta” ve “Bilet Var Mı?” metinleri ilgili konulara örnektir. A1 düzeyi YDOT öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin genel dağılımına Ek 1’de yer verilmiştir.

3.1.2. A2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

A2 düzeyi YDOT öğretimi kitaplarındaki metinlerin genel dağılımları incelendiğinde Gazi Yabancılar İçin Türkçe kitabında 19, Yedi İklim Türkçe kitabında 48, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitabında 22, toplamda ise A2 düzeyinde 89 metne yer verilmiştir. Bu metinler, çoğunlukla kültürel öğelere ve günlük yaşama yönelik konular içermektedir. "Evlilik Hazırlığı", "E-Posta Hesabım", "Kayseri", "Alerjik Nezle", "Sabiha Gökçen", "Ali Nasuh Mahruki" "Kapadokya Yolu", "Gezelim Görelim", "Ramazan Geliyor", "Kahve Dünyası", "Halk Oyunları", "Mektubunuz Var", "Kargonuz Var", "Ağrı Dağı Efsanesi (İki Bacı)", "Yemek Siparişi", "Otelde" ve "İş İlanı" gibi metinler aracılığıyla kültürel öğeler ve günlük yaşama yönelik metinlerle öğretimin hedeflendiği söylenebilir. A2 düzeyi YDOT öğretimi kitaplarındaki metinlerin genel dağılımlarına ilişkin bilgiler Ek 2’de sunulmuştur:

3.1.3. B1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

B1 düzeyine yönelik hazırlanan YDOT öğretimi kitaplarındaki metinlerin genel dağılımına bakıldığında AÜ TÖMER tarafından hazırlanan Yeni Hitit 2 kitabında 53, Gazi

Yabancılar İçin Türkçe kitabında 27, 2 Yedi İklim Türkçe kitabında 57, 2015 İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitabında 21 toplamda ise 158 metne yer verilmiştir. Bu metinler çoğunlukla hobi, kültür ve insan ilişkilerine yönelik konular içermektedir. “Sağlık ve Spor”, “Kadın Fanatikler”, “Sanat ve Türleri”, “Tiyatro”, “Antalya Altın Portakal Film Festivali”, “Çay ve Kitap”, “Kitap Okuyorum, Hem De Çok Hızlı”, “Rüya Meslekler Gerçekten Rüya Mı?”, “İlginç Meslekler”, “İş Hayatındaki Roller” “Anadolu’da Giyim”, “Küresel Isınma”, “Türk Aile Yapısı”, “Yarın Buluşalım”, “Sürpriz!”, “Düğün”, “Eros’un Aşkı”, “Masallara Yolculuk”, “Narkissos Ya Da Nergis”, “Zühre İle Tahir”, “Kafede” ve “Kayıt Bürosunda” metinleri örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca B1 düzeyi kitaplarındaki metinlerin genel dağılımına ilişkin bilgileri içeren tabloya Ek 3’te yer verilmiştir.

3.1.4. B2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

B2 düzeyi YDOT öğretimi kitaplarındaki metinlerin genel dağılımları Gazi Yabancılar İçin Türkçe kitabında 24, Yedi İklim Türkçe kitabında 43, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitabında 19, toplamda ise 86 metin şeklindedir. Bu metinlerde çoğunlukla bilim ve teknoloji, sanat ve edebiyat, gündelik yaşam ve Türk kültürü gibi konular ele alınmıştır. Buna örnek olarak “Faydalı ve Zararlı: GDO”, “Elektronik Eşyalarınızın Ömrü Ne Kadar?”, “Çocukluğumdan Bugüne Teknoloji”, “Ankara’da Kültür Sanat”, “Nuri Bilge Ceylan: Bir Doğa Fotoğrafçısı”, “İletişim Kurmak”, “Nasıl Öğreniyoruz?”, “Komşuluk”, “Türkiye’de Misafirperverlik”, “Eskici”, “Karagöz ve Hacivat”, “Don Kişot ve Yardımcısı” ve “Ye Kürküm Ye” adlı metinler gösterilebilir. B2 düzeyi YDOT öğretimi kitaplarındaki metinlerin genel dağılımına ilişkin bilgiler Ek 4’te aktarılmıştır.

3.1.5. C1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

YDOT öğretiminde C1 düzeyine yönelik hazırlanan kitaplardaki metinlerin genel dağılımına bakıldığında Gazi Yabancılar İçin Türkçe kitabında 28, Yedi İklim Türkçe kitabında 51, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitabında 23 olmak üzere toplamda ise 102 metne yer verilmiştir. Bu metinler çoğunlukla kültürel, bilimsel, aşk ve mizaha yönelik konular içermektedir “Türk Mimarisinin Işığı”, “Venedik Karnavalı”, “Hıdırellez Şenliği”, “Türk-Boşnak Halk Kültürünün Ortak Unsurları”, “Paylaşma Kültürü”, “Gelişen Dünyanın Değişen Hastalıkları”, “Yabancılar Türkçe Öğretiminde YEE Modeli (Saraybosna Örneği)”, “Tortum Şelalesi”, “Pekin’den Londra’ya”, “Dünüyle Bugünüyle Halk Oyunları ve Dans”, “Dünden Bugüne Türk Sineması”, “Dünyadaki İlk Üniversiteler”, “Beyaz Gemi”, “Bir Arayışın Hikâyesi: Küçük Kara Balık”, “Ah Şu Gençler”, “Kardelen Çiçeğinin Hikâyesi”, “Ünlü Âşıklar ve Aşk Mektupları”, “Aşk Mektupları”, “Hoca’nın Hesabı”, “Deli Mi Akıllı Mı?” ve “Arabanın

Hangi Lastiği Patladı?” isimli metinler konulara örnek gösterilebilir. C1 düzeyi kitaplarındaki metinlerin genel dağılımlarını gösteren tablo Ek 5’te sunulmuştur.

3.1.6. C2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde C2 düzeyine yönelik yalnızca YEE tarafından hazırlanan Yedi İklim kitabı tespit edilmiştir. Tablo 16’ya göre YDOT öğretimi C2 düzeyinde 43 metin yer almaktadır. Bu metinler, Türk Edebiyatı ve tarihî şahsiyetler konuları etrafında yer almaktadır. Bu konuları yansıtan metinler arasında “Bir Ben Vardır Bende Benden İçeri”, “Bozkırın Romancısı Cengiz Aytmatov”, “Neyzen Tevfik”, “Einstein’dan Hayat Dersleri” metinleri yer almaktadır. C2 düzeyi YDOT öğretimi kitaplarındaki metinlerin genel dağılımına ilişkin bilgiler Ek 6’da sunulmuştur:

3.1.7. A1-A2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hem A1 hem de A2 düzeyine yönelik hazırlanan ders kitaplarındaki metinlerin genel dağılımına bakıldığında 2000 yılında GÜ TÖMER tarafından hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe kitabında 54, Metropol Yabancılar İçin Türkçe kitabında 45, Yeni Hitit 1 kitabında 45, toplamda ise 144 metne yer verilmiştir. Bu metinler çoğunlukla gündelik yaşam, tarihî şahsiyetler, efsane ve mitolojik hikâyelere yönelik olduğu tespit edilmiştir. “Mehmet Akif Ersoy”, “Cengiz Aytmatov”, “İki Film İki Roman”, “Telleri Konuşturan Adam”, “Topkapı Sarayı”, “Wright Kardeşler”, “Naim Süleymanoğlu”, “Efes” “Kapadokya”, “İstanbul”, “Hobiler”, “Mutfak Kültürleri”, “Sağlığımız”, “Trafik Kazası” “Markette Alışveriş”, “Evde Akşam Yemeği”, “Lokantada”, “Arakhane Efsanesi”, “Ah Tamara”, “Yedi Uyurlar Efsanesi” gibi metinler bahsi geçen konulara örnek niteliğindedir. A1-A2 düzeyi kitaplarındaki metinlerin genel dağılımı Ek 7’de sunulmuştur.

3.1.8. B1-B2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde B1 ve B2 düzeylerini kapsayan yalnızca bir kitap hazırlanmıştır. Metropol Eğitim Kurumları tarafından 2009 yılında hazırlanan kitaptaki metinlere bakıldığında 43 metnin günlük hayat, edebiyat ve sanata yönelik konular etrafında şekillendiği Tablo 17’de görülmektedir. Bu konulara ilişkin “William Shakespeare’in Othello Trajedisi”, “Eleştiri”, “Klasik Müzik Bestecisi”, “güneydoğu Anadolu Bölgesi”, “Doğa ve İnsan”, “Evrendeki Denge” ve “Gökyüzü” metinleri örnek olarak gösterilebilir. B1- B2 düzeyi YDOT öğretimi kitaplarındaki metinlerin genel dağılımına ilişkin bilgilere Ek 8’de yer verilmiştir.

3.1.9. B2-C1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde B2 ve C1 düzeylerini kapsayan yalnızca bir kitap hazırlanmıştır. AÜ TÖMER tarafından hazırlanan Yeni Hitit 3 kitabında yer alan 43 metnin çoğunlukla edebiyat ve sanat, sağlık ve bilime yönelik konular içerdiği tespit edilmiştir. Tablo 18’den hareketle bu konulara örnek olarak “Okumanın E-Hali”, “Japonya’nın Şiir Geleneği: Haiku”, “Müziğin Matematiği”, “Astrolojinin Doğuşu”, “Paralel Evrenler”, “Korkudan Fobiye”, “Müzikle Tedavi” ve “Kadın ve Erkek Beyni Farklı mı?” adlı metinler verilebilir. B2- C1 düzeyi YDOT öğretimi kitaplarındaki metinlerin genel dağılımına ilişkin bilgiler Ek 9’da sunulmuştur:

3.1.10. C1-C2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde C1 ve C2 düzeylerini kapsayan yalnızca bir kitap hazırlanmıştır. Metropol Eğitim Kurumları tarafından hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı’nda yer alan metinlerin çoğunlukla mekânsal ve bilim konuları etrafında şekillendiği tespit edilmiştir. Bu konulara yönelik “Kapadokya’da”, “Sabah Kahvaltısında”, “Pazar Sabahı”, “İzmir’de”, “Vapurda”, “Antalya”, “Aspendos’ta”, “Uzaylılarla İlgisi Var mı?” ve “Evren Bilimi” gibi metinlerin var olduğu Tablo 19’dan hareketle denilebilir. C1 – C2 düzeyi YDOT öğretimi kitaplarındaki metinlerin genel dağılımına ilişkin bilgiler Ek 10’da verilmiştir.

3.1.11. Bütün Düzeyleri Kapsayan Kitaplardaki Metinlerin Genel Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bütün düzeyleri kapsayan yalnızca bir kitap hazırlanmıştır. İÜ tarafından 2011 yılında hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı temel, orta ve ileri düzeydedir. Kitapta yer alan 63 metnin çoğunlukla günlük yaşam, kültür ve bilim konuları etrafında şekillendiği görülmektedir. “Türk Kahvesi”, “Türk El Sanatları”, “Mustafa Kemal Atatürk”, “Vücudumuz”, “Dengeli Beslenme”, “Şişmanlık”, “Bulutlar”, “Ağaç”, “Evlilik Heyecanı”, “Partide”, “Balıklı Göl Efsanesi”, “Kibritçi Kız” ve “Pandorama” gibi metinler bu duruma birer örnektir. Bütün düzeyleri kapsayan YDOT öğretimi kitaplarındaki metinlerin genel dağılımına ilişkin bilgilere Ek 11’de yer verilmiştir.

3.1.12. Düzeyi Belirsiz Kitaplardaki Metinlerin Genel Dağılımı

Düzeyi belirtilmeyen Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan kitaplardaki metinlerin genel dağılımına bakıldığında 231 metnin büyük bir çoğunluğunun günlük hayata ilişkin olduğu ve Türk edebiyatından alınan eserlerin de varlığı tespit edilmiştir. Buna örnek olarak “Acentada”, “Uçakta”, “İyi Akşamlar”, “Otelde”, “Yön”, “Kasap”,

“Eczahanede”, “Manavda”, “Son Kuşlar”, “Kar” ve “Semaver” metinleri gösterilebilir. Düzeyi belirsiz kitaplardaki metinlerin genel dağılımına Ek 12’de yer verilmiştir.

3.2. ARAŞTIRMANIN İKİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırma kapsamında incelenen YDOT öğretimi ders kitaplarının yazar tercihlerine ilişkin bilgiler düzeylere göre sunulmuştur.

3.2.1. A1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri

A1 düzeyi YDOT öğretimi kitaplarının yazar tercihlerine ilişkin dağılım Tablo 6’da sunulmuştur:

Tablo 6: A1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi

Metnin Yer Aldığı Kitap	Metin Yazarları	<i>f</i>
Tüm A1 Düzeyi Ders Kitapları	Komisyon	61
Yedi İklim Türkçe A1	Müfit Aksakal	1
Toplam	2	62

Tablo 6 incelendiğinde A1 düzeyi kitaplarındaki metinlerin çoğunlukla kitap komisyonlarınca yazıldığı görülmektedir. A1 düzeyinde yalnızca “Müfit Aksakal” isimli yazara Yedi İklim Türkçe ders kitabında yer verildiği tespit edilmiştir.

3.2.2. A2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri

A2 düzeyi YDOT öğretimi kitaplarının yazar tercihlerine ilişkin dağılım Tablo 7’de sunulmuştur:

Tablo 7: A2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi

Metnin Yer Aldığı Kitap	Metin Yazarları	<i>f</i>
Tüm A2 Düzeyi Ders Kitapları	Komisyon	81
Yabancılar İçin Türkçe	İrem Yıldız	1
Toplam	2	82

Tablo 7’ye bakıldığında A2 düzeyi Türkçe ders kitaplarında 81 metnin kitap komisyonları, GÜ TÖMER tarafından hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe kitabında İrem Yıldız tarafından bir metnin yazıldığı görülmektedir.

3.2.3. B1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri

B1 düzeyi YDOT öğretimi kitaplarının yazar tercihlerine ilişkin dağılım Tablo 8’de gösterilmiştir:

Tablo 8: B1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi

Metnin Yer Aldığı Kitap	Metin Yazarları	<i>f</i>
Tüm B1 Düzeyi Ders Kitapları	Komisyon	143
Yeni Hitit 2	Balççek Pamir	1
Yeni Hitit 2	Can Dünder	1
Yedi İklim Türkçe	Erçişli Emrah	1
Yeni Hitit 2	Gölse Bırsel	1
Yeni Hitit 2	Mahmut Hamsici	1
Yeni Hitit 2	Murat Ak	1
Yedi İklim Türkçe	Mutlu Tönbekici	1
Yeni Hitit 2	Oscar Wilde	1
Yeni Hitit 2	Senem Tekinkoca	1
Yeni Hitit 2	Sonat Canıdar	1
Yeni Hitit 2	Tuba Akyol	1
Yeni Hitit 2	Yalvaç Ural	1
Yeni Hitit 2	Yeşim Çobankent	1
Yeni Hitit 2	Yonca Tokbaş	1
Yedi İklim Türkçe	Zuhal Özer	1
Toplam	16	158

Tablo 8 incelendiğinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretime yönelik hazırlanan B1 düzeyi kitaplarında metinler, en çok kitap komisyonları tarafından yazılmıştır. Bununla birlikte YEE tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe kitabında 3, AÜ TÖMER tarafından hazırlanan Yeni Hitit 2 kitabında ise 12 farklı yazardan metin alındığı görülmektedir.

3.2.4. B2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri

Türkçenin yabancı dil olarak öğretime yönelik hazırlanan B2 düzeyi kitaplarının yazar tercihlerine ilişkin dağılım Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: B2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi

Metnin Yer Aldığı Kitap	Metin Yazarları	<i>f</i>
Tüm B2 Düzeyi Ders Kitapları	Komisyon	79
Yedi İklim Türkçe	Atalay Yörükoğlu	1
Yedi İklim Türkçe	Cahit Sıtkı Tarancı	1
Yedi İklim Türkçe	Mümtaz Başkaya	1
İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	Orhan Veli Kanık	1
Yabancılar İçin Türkçe	Refik Halit Karay	1
Yedi İklim Türkçe	Sabah Gazetesi	1
Yedi İklim Türkçe	Schiller	1
Toplam	8	86

Tablo 9'a göre B2 düzeyi Türkçe kitaplarında 79 metnin kitap komisyonları, 5 metnin Türk yazar, 1 metnin yabancı yazar tarafından kaleme alındığı, 1 metin ise süreli yayınlardan alındığı görülmektedir. YEE tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe kitabında 5 farklı yazarın, İÜ tarafından hazırlanan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ve GÜ TÖMER tarafından hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe kitaplarında ise birer yazarın metnine yer verildiği tespit edilmiştir.

3.2.5. C1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan C1 düzeyi kitaplarının yazar tercihlerine ilişkin dağılım Tablo 10'da gösterilmiştir:

Tablo 10: C1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi

Metnin Yer Aldığı Kitap	Metin Yazarları	<i>f</i>
Tüm C1 Düzeyi Ders Kitapları	Komisyon	83
Yedi İklim Türkçe	Airporthaber.com	1
Yedi İklim Türkçe	Ali Sinan Sertöz	1
Yedi İklim Türkçe	Bilim Çocuk Dergisi	1
Yabancılar İçin Türkçe	Cengiz Aytmatov	1
Yedi İklim Türkçe	E. Murat Tuzcu	1
Yedi İklim Türkçe	Erdoğan Gül	1
İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	Haldun Taner	1
Yedi İklim Türkçe	Konfiçyüs	1
Yedi İklim Türkçe	Kümbet Altında Dergisi- Osman Baş, Uğur Kılıç	1

Yedi İklim Türkçe	Levent Daşkiran	1
Yedi İklim Türkçe	Mehmet Yardımcı	1
Yedi İklim Türkçe	Prof. Dr. Alena Čatović	1
Yedi İklim Türkçe	Prof. Dr. Turan Karataş	1
İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	Reşat Nuri Güntekin	1
Yabancılar İçin Türkçe	Samed Behrengi	1
Yedi İklim Türkçe	Serdar Başutku	1
Yedi İklim Türkçe	Şevket Rado	1
Yabancılar İçin Türkçe	Turgut Özakman	1
Yedi İklim Türkçe	Ümit Yaşar Oğuzcan	1
Toplam	20	102

Tablo 10 incelendiğinde C1 düzeyi Türkçe kitaplarında 83 metnin kitap komisyonları, 14 metnin Türk yazar, 2 metnin yabancı yazar tarafından kaleme alındığı, 2 metnin süreli yayınlardan ve 1 metnin internet sitesinden alındığı görülmektedir. YEE tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe kitabında 14 farklı yazarın, GÜ TÖMER tarafından hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe kitabında 3, İÜ tarafından hazırlanan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitabında ise 2 yazarın metnine yer verildiği tespit edilmiştir.

3.2.6. C2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan C2 düzeyi kitaplarının yazar tercihlerine ilişkin dağılım Tablo 11’de sunulmuştur:

Tablo 11: C2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi

Metnin Yer Aldığı Kitap	Metin Yazarları	<i>f</i>
Yedi İklim Türkçe	Komisyon	22
Yedi İklim Türkçe	Ahmet Hamdi Tanpınar	1
Yedi İklim Türkçe	Albert Einstein	1
Yedi İklim Türkçe	Atilla İlhan	1
Yedi İklim Türkçe	Bilim Çocuk Dergisi	1
Yedi İklim Türkçe	Bilim ve Teknik - Yıldız Takımı Dergisi	1
Yedi İklim Türkçe	Haldun Taner	1
Yedi İklim Türkçe	http://yee.org.tr/turkiye/tr/arama	1
Yedi İklim Türkçe	izafet.net	1

Yedi İklim Türkçe	Mevlana	1
Yedi İklim Türkçe	Namdar Nami Karatay	1
Yedi İklim Türkçe	Oktay Akbal	1
Yedi İklim Türkçe	Refik Halit Karay	1
Yedi İklim Türkçe	Sabah Gazetesi	1
Yedi İklim Türkçe	Tarık Dursun K.	1
Yedi İklim Türkçe	<u>Temel Aksoy</u>	1
Yedi İklim Türkçe	Turan Oflazoğlu	1
Yedi İklim Türkçe	Üstün Dökmen	1
Yedi İklim Türkçe	www.derszamani.net	1
Yedi İklim Türkçe	www.edebi.net	1
Yedi İklim Türkçe	www.jeyangedik.com	1
Yedi İklim Türkçe	www.turkcebilgi.org	1
Toplam	22	43

Tablo 11'e bakıldığında C2 düzeyinde tek kitap olan, YEE tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe kitabında 22 metnin kitap komisyonu, 12 metnin Türk yazar, 1 metnin yabancı yazar tarafından kaleme alındığı, 2 metnin süreli yayınlardan ve 6 metnin internet sitesinden alındığı görülmektedir.

3.2.7. A1-A2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri

YDOT öğretimine yönelik hazırlanan A1-A2 düzeyi kitaplarının yazar tercihlerine ilişkin dağılım Tablo 12'de verilmiştir:

Tablo 12: A1-A2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi

Metnin Yer Aldığı Kitap	Metin Yazarları	<i>f</i>
Tüm A1-A2 Düzeyi Ders Kitapları	Komisyon	136
Yabancılar İçin Türkçe	Anonim	1
Yabancılar İçin Türkçe	A. Ali Ural	1
Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Volkan Tolga	1
Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Ezop	1
Metropol Yabancılar İçin Türkçe	La Fontaine	1
Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Can Dünder	1
Yeni Hitit 1	Coşkun Aral	1

Yeni Hitit 1	Ece Temelkuran	1
Toplam	9	144

Tablo 12 incelendiğinde A1-A2 düzeyi Türkçe kitaplarında 136 metnin kitap komisyonları, 5 metnin Türk yazar, 2 metnin yabancı yazar tarafından kaleme alındığı, 1 metnin anonim olduğu görülmektedir. Metropol Yabancılar İçin Türkçe kitabında 4, GÜ TÖMER tarafından hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe kitabında 2, AÜ TÖMER tarafından hazırlanan Yeni Hitit 1 kitabında ise 2 farklı yazarın metnine yer verildiği bulgulanmıştır.

3.2.8. B1-B2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri

YDOT öğretimine yönelik hazırlanan B1-B2 düzeyi kitaplarının yazar tercihlerine ilişkin dağılım Tablo 13'te gösterilmiştir:

Tablo 13: B1-B2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi

Metnin Yer Aldığı Kitap	Metin Yazarları	<i>f</i>
Tüm B1-B2 Düzeyi Ders Kitapları	Komisyon	39
Yabancılar İçin Türkçe	Doğan Cüceloğlu	1
Yabancılar İçin Türkçe	Erdal Ataberk	1
Yabancılar İçin Türkçe	Devrim Karakaş	1
Yabancılar İçin Türkçe	Özgür Gündem	1
Yabancılar İçin Türkçe	Oktay Akbal	1
Toplam	6	43

Tablo 13'e bakıldığında B1-B2 düzeyinde tek kitap olan, Metropol Eğitim Kurumları tarafından hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe kitabında 39 metnin kitap komisyonu, 5 metnin ise Türk yazar tarafından kaleme alındığı görülmektedir.

3.2.9. B2-C1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri

YDOT öğretimine yönelik hazırlanan B2-C1 düzeyi kitaplarının yazar tercihlerine ilişkin dağılım Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14: B2-C1 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi

Metnin Yer Aldığı Kitap	Metin Yazarları	<i>f</i>
Yeni Hitit 3	Komisyon	19
Yeni Hitit 3	Ahmet Altan	1
Yeni Hitit 3	Aslı Çakır	1

Yeni Hitit 3	Aşık Veysel	1
Yeni Hitit 3	Atilla İlhan	1
Yeni Hitit 3	Aziz Nesin	1
Yeni Hitit 3	Başak Demiriz	1
Yeni Hitit 3	Bilim ve Teknik Dergisi	1
Yeni Hitit 3	Cahit Sıtkı Tarancı	1
Yeni Hitit 3	Can Yücel	1
Yeni Hitit 3	Cengiz Aytmatov	1
Yeni Hitit 3	Dilara Koçak	1
Yeni Hitit 3	Duygu Asena	1
Yeni Hitit 3	Ece Karşal	1
Yeni Hitit 3	Ekin Türkantos	1
Yeni Hitit 3	Focus Dergisi	1
Yeni Hitit 3	Gani Müjde	1
Yeni Hitit 3	Klaus Liebe-Harkort	1
Yeni Hitit 3	Lilay Koradan	1
Yeni Hitit 3	Miraç Zeynep Okartal	1
Yeni Hitit 3	Murat Menteş	1
Yeni Hitit 3	Mümtaz Aydın	1
Yeni Hitit 3	Özge Denizci	1
Yeni Hitit 3	Özkan Cangüven	1
Yeni Hitit 3	Özlem Mestçioğlu	1
Toplam	25	43

Tablo 14 incelendiğinde B2-C1 düzeyinde tek kitap olan, AÜ TÖMER tarafından hazırlanan Yeni Hitit 3 kitabında 19 metnin kitap komisyonu, 20 metnin Türk yazar, 2 metnin yabancı yazar tarafından kaleme alındığı ve 2 metnin süreli yayınlardan alındığı görülmüştür.

3.2.10. C1-C2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihleri

YDOT öğretimine yönelik hazırlanan C1-C2 düzeyi kitaplarının yazar tercihlerine ilişkin dağılım Tablo 15’te sunulmuştur:

Tablo 15: C1-C2 Düzeyi Kitaplarının Yazar Tercihi

Metnin Yer Aldığı Kitap	Metin Yazarları	<i>f</i>
Tüm C1-C2 Düzeyi Ders Kitapları	Komisyon	47

Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı	Behçet Necatigil	1
Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı	Sait Faik Abasıyanık	1
Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı	Cahit Sıtkı Tarancı	1
Toplam	4	50

Tablo 15’e göre C1-C2 düzeyinde tek kitap olan, Metropol Eğitim Kurumları tarafından hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe ders kitabında 47 metin kitap komisyonu, 3 metin ise Türk yazarlar tarafından kaleme alınmıştır.

3.2.11. Bütün Düzeyleri Kapsayan Kitapların Yazar Tercihleri

Bütün düzeyleri kapsayan YDOT öğretimi kitaplarının yazar tercihlerine ilişkin bilgiler Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16: Bütün Düzeyleri Kapsayan Kitapların Yazar Tercihi

Metnin Yer Aldığı Kitap	Metin Yazarları	<i>f</i>
Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı	Komisyon	33
	Şevket Rado	3
	Aziz Nesin	2
	www.kultur.gov.tr	2
	Y. Karaca, A. Pekyaman, H. Güney	1
	Takvim/ Aktüel	1
	Seda Fırat	1
	Samipaşazade Sezai	1
	Sait Faik Abasıyanık	1
	Sabiha Gökçen	1
	Sabahattin Ali	1
	Richard Wiseman	1
	Peyami Safa	1
	Perihan Karayel	1
	Peride Celal	1
	Mina Urgan	1
	İzzet Keribar	1
	İffet Merve Özgünay	1
	Helga Friedlander	1

	Gülümser Ulaş	1
	Faruk Tekin	1
	Ersin Altıntaş -Devrim Çamur	1
	Ersin Altıntaş	1
	Cem İşmen	1
	Ayşegül Yılmaz	1
	Andersen Masalları	1
	Ali Çelik	1
Toplam	27	63

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bütün düzeyleri kapsayan, İÜ tarafından 2011 yılında hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı temel, orta ve ileri düzeydedir. Tablo 16'ya göre bütün düzeyleri kapsayan bu kitapta 33 metin kitap komisyonu tarafından, 25 metnin Türk yazarlar, 3 metnin yabancı yazarlar tarafından kaleme alındığı, 3 metnin ise süreli yayınlardan alındığı görülmektedir. Ayrıca Şevket Rado tarafından 3, Aziz Nesin tarafından yazılan 2 metnin alınması diğer kitaplara göre dikkat çekici bir durumdur.

3.2.12. Düzeyi Belirsiz Kitapların Yazar Tercihleri

Düzeyi belirsiz YDOT öğretimi kitaplarının yazar tercihlerine ilişkin bilgiler Tablo 17'de sunulmuştur:

Tablo 17: Düzeyi Belirsiz Kitapların Yazar Tercihi

Metnin Yer Aldığı Kitap	Metin Yazarları	<i>f</i>
Tüm Düzeyi Belirsiz Kitaplar	Komisyon	187
Colloquial Turkish	Reşat Nuri Güntekin	3
Colloquial Turkish	Falih Rıfkı Atay	2
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Halit Ziya Uşaklıgil	2
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Sait Faik Abasıyanık	2
Türkçe Konuşmak İstiyorum	A. Adnan Adıvar	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Abdurrahim Karakoç	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Ahmet Hamdi Tanpınar	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Ahmet Hikmet Müftüoğlu	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Ahmet Muhip Dranas	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Ahmet Rasim	1

Türkçe Konuşmak İstiyorum	Arif Nihat Asya	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Aziz Nesin	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Bedri Rahmi Eyüboğlu	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Cahit Sıtkı Tarancı	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Cenap Şahabettin	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Cevat Şakir Kabaağaçlı	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Daniel De Foe	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Edgar Allan Poe	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Elenor H. Porter	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Halide Edip Adıvar	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Hayat Ansiklopedisi	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	İbrahim Alâettin Gövsa	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	İbrahim Ulvi Yavuz	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Kenan Hulisi Koray	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Mehmet Hilmi	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Memduh Şevket Esendal	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Montaigne	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Murat Sertoğlu	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Necip Fazıl Kısakürek	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Orhan Hançerlioğlu	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Orhan Kemal	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Orhan Veli Kanık	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Sabahattin Ali	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Sabri Esat Siyavuşgil	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Taşkın Tuna	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Victor Hugo	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Yakup Kadri Karaosmanoğlu	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Yakup Kavas	1
Türkçe Konuşmak İstiyorum	Ziya Gökalp	1
Toplam	37	230

Tablo 17 incelendiğinde düzeyi belirsiz kitaplarda Yakup Kavas tarafından yazılan Türkçe Konuşmak İstiyorum kitabında yazar çeşitliliğinin daha fazla olduğu görülmektedir. Bununla birlikte 187 metnin kitap komisyonlarınınca, 38 metnin Türk yazarlar, 5 metnin yabancı

yazarlar tarafından kaleme alındığı tespit edilmiştir. Ayrıca Sait Faik Abayanık, Halit Ziya Uşaklıgil, Falih Rıfkı Atay ve Reşat Nuri Güntekin gibi Türk edebiyatının önemli yazarların metinlerine diğer kitaplara nazaran fazla yer verilmesi önemli bir unsur olmakla birlikte metinlerin öğrenci seviyesinin üstünde olabilme ihtimali göz önünde bulundurulursa olumsuz bir durum olarak nitelendirilebilir.

3.3. ARAŞTIRMANIN ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırma kapsamında incelenen YDOT öğretimi ders kitaplarının metin türü dağılımlarına ilişkin bilgiler düzeylere göre sunulmuştur.

3.3.1. A1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan A1 düzeyi kitaplarının metin türüne ilişkin dağılımları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18: A1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Yıl	Toplam		
	Bilgilendirici	Hikâye Edici	Şiir
2013	9	11	0
2014	12	9	1
2015	18	2	0
Toplam	39	22	1

Tablo 18 incelendiğinde A1 düzeyi kitaplarında 39 bilgilendirici, 22 hikâye edici ve 1 şiire yer verildiği tespit edilmiştir. Ayrıca kitapların basım yıllarına bakıldığında bilgilendirici metinlerin sayısında artış, hikâye edici metinlerin sayısında ise azalma olmuştur.

3.3.2. A2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan A2 düzeyi kitaplarının metin türüne ilişkin dağılımlarına Tablo 19’da yer verilmiştir.

Tablo 19: A2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Yıl	Toplam		
	Bilgilendirici	Hikâye Edici	Şiir
2013	12	7	0

2014	20	28	0
2015	12	10	0
Toplam	44	45	0

Tablo 19’a bakıldığında A2 düzeyi YDOT kitaplarında 45 hikâye edici ve 44 bilgilendirici metne yer verilirken şiir türüne yer verilmediği görülmektedir. Kitapların basım yıllarına bakıldığında yıllara göre düzenli dağılım söz konusu değildir.

3.3.3. B1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan B1 düzeyi kitaplarının metin türüne ilişkin dağılım Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20: B1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Yıl	Toplam		
	Bilgilendirici	Hikâye Edici	Şiir
2013	23	5	0
2013	45	7	0
2014	38	17	2
2015	17	4	0
Toplam	123	33	2

Tablo 20 incelendiğinde B1 düzeyi YDOT kitaplarında 123 bilgilendirici, 33 hikâye edici ve 2 şiir türünde metne yer verildiği görülmektedir. Kitapların basım yıllarına bakıldığında yıllara göre düzenli dağılımın olmadığı bulgulanmıştır.

3.3.4. B2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan B2 düzeyi kitaplarının metin türüne ilişkin dağılım Tablo 21’de sunulmuştur:

Tablo 21: B2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Yıl	Toplam		
	Bilgilendirici	Hikâye Edici	Şiir

2013	20	4	0
2014	29	13	1
2015	17	1	1
Toplam	66	18	2

Tablo 21'e göre B2 düzeyi YDOT kitaplarında 66 bilgilendirici, 18 hikâye edici ve 2 şiir türünde metne yer verildiği görülmektedir. Ayrıca kitapların basım yıllarına bakıldığında yıllara göre düzenli dağılımın olmadığı bulgulanmıştır.

3.3.5. C1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan C1 düzeyi kitaplarının metin türüne ilişkin dağılım Tablo 22'de yer verilmiştir.

Tablo 22: C1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Yıl	Toplam		
	Bilgilendirici	Hikâye Edici	Şiir
2013	25	3	0
2014	42	8	1
2015	21	2	0
Toplam	88	13	1

Tablo 22'ye göre C1 düzeyi YDOT kitaplarında 88 bilgilendirici, 13 hikâye edici ve 1 şiir türünde metne yer verildiği görülmektedir. Kitapların basım yıllarına bakıldığında yıllara göre düzenli dağılımın olmadığı bulgulanmıştır.

3.3.6. C2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan C2 düzeyi kitaplarının metin türüne ilişkin dağılım Tablo 23'te sunulmuştur.

Tablo 23: C2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Yıl	Toplam		
	Bilgilendirici	Hikâye Edici	Şiir
2014	33	7	3

YEE tarafından hazırlanan, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde C2 düzeyinde tek kitap olma özelliğine sahip olan Yedi İklim Türkçe kitabında Tablo 23'te görüldüğü üzere 33 bilgilendirici, 7 hikâye edici ve 3 şiir türünde metin tespit edilmiştir.

3.3.7. A1-A2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan A1-A2 düzeyi kitaplarının metin türüne ilişkin dağılım Tablo 24'te belirtilmiştir.

Tablo 24: A1-A2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Yıl	Toplam		
	Bilgilendirici	Hikâye Edici	Şiir
2000	30	22	2
2009	24	20	1
2014	31	14	0
Toplam	85	56	3

Tablo 24 ışığında A1-A2 düzeyi YDOT kitaplarında 85 bilgilendirici, 56 hikâye edici ve 3 şiir türünde metne yer verildiği tespit edilmiştir. Kitapların basım yıllarına bakıldığında bilgilendirici ve şiir türünde yıllara göre düşüş oluğu bulgulanmıştır.

3.3.8. B1-B2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan B1-B2 düzeyi kitaplarının metin türüne ilişkin dağılım Tablo 25'te yer almaktadır.

Tablo 25: B1-B2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Yıl	Toplam		
	Bilgilendirici	Hikâye Edici	Şiir
2009	23	20	0
Toplam	23	20	0

B1-B2 düzeyinde tek kitap olma özelliğini taşıyan ve Metropol Eğitim Kurumları'nın hazırladığı Yabancılar İçin Türkçe kitabında, Tablo 25'e göre 23 bilgilendirici ve 20 hikâye edici metin bulunmaktadır.

3.3.9. B2-C1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan B2-C1 düzeyi kitaplarının metin türüne ilişkin dağılım Tablo 26'da açıklanmıştır.

Tablo 26: B2-C1 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Yıl	Toplam		
	Bilgilendirici	Hikâye Edici	Şiir
2014	37	2	4
Toplam	37	2	4

B2-C1 düzeyinde tek kitap olma özelliğine sahip ve AÜ TÖMER tarafından hazırlanan Yeni Hitit 3 kitabında, Tablo 26’da görüldüğü üzere 37 bilgilendirici, 2 hikâye edici ve 4 şiir türünde metin yer almaktadır.

3.3.10. C1-C2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan B2-C1 düzeyi kitaplarının metin türüne ilişkin dağılım Tablo 27’de ifade edilmiştir.

Tablo 27: C1-C2 Düzeyi Kitaplarının Metin Türü Dağılımı

Yıl	Toplam		
	Bilgilendirici	Hikâye Edici	Şiir
2009	19	29	2
Toplam	19	29	2

Metropol Eğitim Kurumları tarafından hazırlanan ve C1-C2 düzeyine yönelik tek kitap olma özelliği taşıyan Yabancılar İçin Türkçe kitabında, Tablo 27’den anlaşılabacağı üzere 29 hikâye edici, 19 bilgilendirici ve 2 şiir türünde metin yer almaktadır.

3.3.11. Bütün Düzeyleri Kapsayan Kitapların Metin Türü Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan bütün düzeyleri kapsayan kitapların metin türüne ilişkin dağılım Tablo 28’de sunulmuştur:

Tablo 28: Bütün Düzeyleri Kapsayan Kitapların Metin Türü Dağılımı

Yıl	Toplam		
	Bilgilendirici	Hikâye Edici	Şiir
2011	43	20	0
Toplam	43	20	0

İÜ TÖMER tarafından hazırlanan ve bütün düzeylere yönelik olan tek kitap olma özelliğini taşıyan Yabancılar İçin Türkçe kitabı, Tablo 28’den hareketle 43 bilgilendirici ve 20 hikâye edici metinden oluşmaktadır.

3.3.12. Düzeyi Belirsiz Kitapların Metin Türü Dağılımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan düzeyi belirsiz kitapların metin türüne ilişkin dağılım Tablo 29’da aktarılmıştır.

Tablo 29: Düzeyi Belirsiz Kitapların Metin Türü Dağılımı

Yıl	Toplam		
	Bilgilendirici	Hikâye Edici	Şiir
1961	2	14	0
1988	23	70	0
2004	43	69	10
Toplam	68	153	10

Tablo 29 incelendiğinde düzeyi belirsiz kitaplarda 153 hikâye edici, 68 bilgilendirici, ve 10 şiire yer verilmiştir. Kitapların basım yıllarına bakıldığında bilgilendirici metinlerin yıllara göre düzenli arttığı görülmektedir. Ayrıca en fazla şiirin düzeyi belirsiz kitaplarda yer aldığı tespit edilmiştir.

3.3.13. Yazar ve Metin Türü Dağılımına İlişkin Değerlendirme

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan kitapların yazar ve metin türüne ilişkin dağılım Tablo 30’da ele alınmıştır.

Tablo 30: Yazar ve Metin Türü Dağılımına İlişkin Değerlendirme

Düzye	Tercih Edilen Metin Türü	Tercih Edilen Yazar
A1	Bilgilendirici	Komisyon
A2	Hikâye Edici	Komisyon
B1	Bilgilendirici	Komisyon
B2	Bilgilendirici	Komisyon
C1	Bilgilendirici	Komisyon
C2	Bilgilendirici	Komisyon
A1-A2	Bilgilendirici	Komisyon
B1-B2	Bilgilendirici	Komisyon
B2-C1	Bilgilendirici	Komisyon
C1-C2	Hikâye Edici	Komisyon
Bütün düzeyleri Kapsayan	Bilgilendirici	Komisyon
Düzeyi Belirsiz	Hikâye Edici	Komisyon

Tablo 37’da görüldüğü üzere bütün kitap ve düzeylerde komisyonların yazdığı metinlerin sayısı daha fazladır. Ayrıca A1, B1, B2, C1, C2, A1-A2, B1-B2- B2-C1 ve bütün düzeyleri kapsayan kitaplarda bilgilendirici metinlerin sayısı daha fazla, A2, C1-C2 ve düzeyi belirsiz kitaplarda ise hikâye edici metin sayısının fazla olduğu bulgulanmıştır.

3.4. ARAŞTIRMANIN DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırma kapsamında incelenen YDOT öğretimi ders kitaplarının tür odaklı okunabilirliklerine ilişkin bilgiler bu bölümde sunulmuştur.

3.4.1. Bilgilendirici Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

YDOT öğretimi kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik düzeyleri şu şekildedir:

3.4.1.1. Ateşman formülüne göre bilgilendirici metinlerin okunabilirliği

YDOT öğretimi kitaplarındaki metinlerin Ateşman formülüne göre okunabilirlik düzeyleri Tablo 31’de sunulmuştur:

Tablo 31: Ateşman Formülüne Göre Bilgilendirici Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Yayımlayan Kurum	Düzy	Alınan Metin	Okunabilirlik Sayısı	Seviye
1962	Colloquial Turkish	Yusuf Mardin	Düzyi Belirsiz	Bizim Akdeniz	64,29	Orta Güçlükte
1988	Yabancılar Pratik Türkçe Dersleri	Müfit Yıldırım	Düzyi Belirsiz	Tren İstasyonu	70,19	Kolay
2000	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	A1-A2	Nihal Yeğinoğlu Nasıl Vincent Ewing Oldu	82,17	Kolay
2004	Türkçe Konuşmak İstiyorum	Yakup Kavas	Düzyi Belirsiz	Mehmetçik	67,83	Orta Güçlükte
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Kurumları	Eğitim A1-A2	Ankara Hayvanat Bahçesi	63,92	Orta Güçlükte
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Kurumları	Eğitim B1-B2	Engelli Olmak	49,20	Zor
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Kurumları	Eğitim C1-C2	Dünya Ortak Miras Listesinde Türkiye	44,35	Zor
2011	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı	İÜ	Tüm Düzy	Türk El Sanatları	46,07	Zor
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	A-1	Kapadokya Yolu	87,56	Kolay
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	A-2	Uzun Ömrün Sırları	68,50	Orta Güçlükte
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	B-1	Zümrüdü Anka Kuşu	66,06	Orta Güçlükte
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	B-2	Simülasyon ve Tıp	39,72	Zor
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	C-1	Hırsız	70,30	Kolay
2013	Yeni Hitit 1	AÜ	A1-A2	Basit Ama Etkili Doğal Maskeler	80,53	Kolay
2013	Yeni Hitit 2	AÜ	B-1	Kime Göre Normal	61,16	Orta Güçlükte

2013	Yeni Hitit 3	AÜ	B2-C1	Televizyona Bağlı Hayatlar	34,39	Zor
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	A-1	Okul Gezisi	63,33	Orta Güçlükte
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	A-2	Ali Nasuh Mahruki	66,64	Orta Güçlükte
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	B-1	Gül Dalında Bir Dilek	52,46	Orta Güçlükte
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	B-2	Köy Odaları	57,79	Orta Güçlükte
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	C-1	Yüz Hatları ile Karakter Okumak	58,65	Orta Güçlükte
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	C-2	Nasıl Yazar Olunmaz	60,91	Orta Güçlükte
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	A-1	Akrabalarım	91,33	Çok Kolay
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	A-2	İstanbulda Neler Yapabilirsiniz	52,97	Orta Güçlükte
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	B-1	Uğurlu ve Uğursuz Sayılar	68,66	Orta Güçlükte
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	B-2	Kalıcı Moda Var mı	56,12	Orta Güçlükte
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	C-1	Bitkilerden İlaçlara	36,45	Zor

Tablo 31 incelendiğinde Ateşman formülüne göre bilgilendirici metinlerin okunabilirlik düzeyleri farklılık göstermektedir. Colloquial Turkish kitabı "Orta Güçlükte" bir okunabilirlik seviyesine sahiptir. Yabancılar Pratik Türkçe Dersleri ve GÜ TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 kitaplarının okunabilirlik düzeyi "Kolay" olarak tespit edilmiştir. Türkçe Konuşmak İstiyorum ile Metropol Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 kitapları ise "Orta Güçlükte" bulunmuştur. Buna karşın, Metropol Yabancılar İçin Türkçe B1-B2 ve C1-C2 ile Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı "Zor" okunabilirlik seviyesine sahiptir. Gazi Yabancılar İçin Türkçe A1 ve C1 "Kolay" okunabilirken, Gazi Yabancılar İçin Türkçe A2 ve B1 kitapları "Orta Güçlükte", Gazi Yabancılar İçin Türkçe B2 ise "Zor" olduğu görülmektedir. Yeni Hitit 1 kitabı "Kolay", Yeni Hitit 2 "Orta Güçlükte" ve Yeni Hitit 3 "Zor" okunabilirlik seviyelerine sahiptir. Yedi İklim Türkçe A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 seviyelerindeki kitaplar ise genel olarak "Orta Güçlükte" şeklindedir. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 "Çok Kolay" okunabilirlik seviyesine sahipken, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2, B1 ve B2 "Orta Güçlükte", İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1 ise "Zor" seviyesinde olduğu tespit edilmiştir.

3.4.1.2. Çetinkaya-Uzun formülüne göre bilgilendirici metinlerin okunabilirliği

YDOT öğretimi ders kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin Çetinkaya-Uzun formülüne okunabilirlik düzeylerine ilişkin bilgiler Tablo 32'de yer almaktadır.

Tablo 32: Çetinkaya-Uzun Formülüne Göre Bilgilendirici Metinlerin Okunabilirliği

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Yayımlayan Kurum	Düzye	Alınan Metin	OP	OD	Eğitim Düzeyi
1962	Colloquial Turkish	Yusuf Mardin	Düzeyi Belirsiz	Bizim Akdeniz	39,33	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
1988	Yabancılar a Pratik Türkçe Dersleri	Müfit Yıldırım al p	Düzeyi Belirsiz	Tren İstasyonu	40,56	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
2000	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	A1-A2	Nihal Yeğ inobalı Nasıl Vincent Ewing Oldu	47,78	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
2004	Türkçe Konuşmak İstiyorum	Yakup Kavas	Düzeyi Belirsiz	Mehmetçik	41,89	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Eğitim Kurumları	A1-A2	Ankara Bahçesi Hayvanat	39,50	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Eğitim Kurumları	B1-B2	Engelli Olmak	29,69	Engelli Düzey	10, 11 ve 12. Sınıf
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Eğitim Kurumları	C1-C2	Dünya Ortak Miras Listesinde Türkiye	32,17	Engelli Düzey	10, 11 ve 12. sınıf
2011	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı	İÜ	Tüm Düzey	Türk El Sanatları	29,27	Engelli Düzey	10, 11 ve 12. sınıf
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	A-1	Kapadokya Yolu	51,16	Bağımsız okuma	5, 6 ve 7. sınıf
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	A-2	Uzun Ömrün Sırları	41,85	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	B-1	Zümrüdü Anka Kuşu	40,22	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	B-2	Simülasyon ve Tıp	26,42	Engelli Düzey	10, 11 ve 12. Sınıf
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	C-1	Hırsız	42,50	Eğitsel Okuma	8 ve 9. Sınıf
2013	Yeni Hitit 1	AÜ	A1-A2	Basit Ama Etkili Doğal Maskeler	47,95	Eğitsel Okuma	8 ve 9. Sınıf
2013	Yeni Hitit 2	AÜ	B-1	Kime Göre Normal	36,44	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
2013	Yeni Hitit 3	AÜ	B2-C1	Televizyona Bağlı Hayatlar	24,04	Engelli Düzey	10, 11 ve 12. sınıf
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	A-1	Okul Gezisi	36,49	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	A-2	Ali Nasuh Mahruki	43,17	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	B-1	Gül Dalında Bir Dilek	30,94	Engelli Düzey	10, 11 ve 12. sınıf
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	B-2	Köy Odaları	34,40	Engelli Düzey	10, 11 ve 12. Sınıf
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	C-1	Yüz Hatları İle Karakter Okumak	36,47	Eğitsel Okuma	8 ve 9. Sınıf
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	C-2	Nasıl Yazar Olunmaz	37,50	Eğitsel Okuma	8 ve 9. Sınıf

2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	A-1	Akrabalarım		52,89	Bağımsız okuma	5, 6 ve 7. sınıf
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	A-2	İstanbulda Yapabilirsiniz	Neler	30,30	Engelli Düzy	10, 11 ve 12. sınıf
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	B-1	Uğurlu ve Sayılar	Uğursuz	43,02	Eğitsel Okuma	8 ve 9. Sınıf
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	B-2	Kalıcı Moda Var Mı		34,67	Engelli Düzy	10, 11 ve 12. sınıf
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	C-1	Bitkilerden İlaçlara		24,49	Engelli Düzy	10, 11 ve 12. sınıf

Tablo 32’de Çetinkaya-Uzun formülüne göre bilgilendirici metinlerin okunabilirlik düzeyleri ve sınıf düzeyleri görülmektedir. Colloquial Turkish kitabı "Eğitsel Okuma" ve 8-9. sınıf seviyesinde değerlendirilmiştir. Yabancılar Pratik Türkçe Dersleri kitabının okunabilirlik düzeyi "Eğitsel Okuma" ve 8-9. sınıf olarak bulunmuştur. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 kitabı "Eğitsel Okuma" ve 8-9. sınıf seviyesindedir. Türkçe Konuşmak İstiyorum kitabı da "Eğitsel Okuma" ve 8-9. sınıf düzeyinde yer almaktadır. Metropol Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 kitabı "Eğitsel Okuma" ve 8-9. sınıf seviyesindeyken, Metropol Yabancılar İçin Türkçe B1-B2 ve C1-C2 kitaplarının okunabilirlik düzeyleri "Engelli Düzey" ve 10, 11, 12. sınıf olarak tespit edilmiştir. Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı da "Engelli Düzey" ve 10, 11, 12. sınıf düzeyindedir. Gazi Yabancılar İçin Türkçe A1 kitabının okunabilirlik düzeyi "Bağımsız Okuma" ve 5, 6, 7. sınıf olarak belirlenmiştir. Gazi Yabancılar İçin Türkçe A2, B1 ve C1 kitapları "Eğitsel Okuma" ve 8-9. sınıf düzeyindeyken, Gazi Yabancılar İçin Türkçe B2 kitabı "Engelli Düzey" ve 10, 11, 12. sınıf seviyesindedir. Yeni Hitit 1 (A1-A2) kitabı "Eğitsel Okuma" ve 8-9. sınıf düzeyindedir. Yeni Hitit 2 (B1) kitabının okunabilirlik düzeyi "Eğitsel Okuma" ve 8-9. sınıf olarak belirlenirken, Yeni Hitit 3 (B2-C1) kitabı "Engelli Düzey" ve 10, 11, 12. sınıf seviyesinde yer almaktadır. Yedi İklim Türkçe A1, A2, C1 ve C2 kitaplarının okunabilirlik düzeyi "Eğitsel Okuma" ve 8-9. sınıf seviyesindedir. Yedi İklim Türkçe B1 ve B2 kitapları ise "Engelli Düzey" ve 10, 11, 12. sınıf seviyesindedir. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 kitabının okunabilirlik düzeyi "Bağımsız Okuma" ve 5, 6, 7. sınıf seviyesindedir. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2, B2 ve C1 kitapları "Engelli Düzey" ve 10, 11, 12. sınıf düzeyindeyken, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 kitabı "Eğitsel Okuma" ve 8-9. sınıf seviyesinde yer almaktadır.

3.4.1.3. Bezirci-Yılmaz formülüne göre bilgilendirici metinlerin okunabilirliği

YDOT öğretimi ders kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin Bezirci Yılmaz formülüne okunabilirlik durumları Tablo 33’te verilmiştir.

Tablo 33: Bezirci-Yılmaz Formülüne Göre Bilgilendirici Metinlerin Okunabilirliği

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Yayımlayan Kurum	Düzyey	Alınan Metin	YOD	Sınıf Seviyesi
1962	Colloquial Turkish	Yusuf Mardin	Düzyeyi Belirsiz	Bizim Akdeniz	10,69	Lise
1988	Yabancılar Pratik Türkçe Dersleri	Müfit Yıldırım	Düzyeyi Belirsiz	Tren İstasyonu	10,93	Lise
2000	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	A1-A2	Nihal Yeğinobalı Nasıl Vincent Ewing Oldu	5,62	İlköğretim
2004	Türkçe Konuşmak İstiyorum	Yakup Kavas	Düzyeyi Belirsiz	Mehmetçik	10,13	Lise
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Kurumları	Eğitim A1-A2	Ankara Bahçesi Hayvanat	9,08	Lise
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Kurumları	Eğitim B1-B2	Engelli Olmak	14,58	Lisans
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Kurumları	Eğitim C1-C2	Dünya Ortak Miras Listesinde Türkiye	17,30	Akademik
2011	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı	İÜ	Tüm Düzyey	Türk El Sanatları	17,53	Akademik
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	A-1	Kapadokya Yolu	5,07	İlköğretim
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	A-2	Uzun Ömrün Sırları	9,27	Lise
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	B-1	Zümrüdü Anka Kuşu	9,78	Lise
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	B-2	Simülasyon ve Tıp	21,22	Akademik
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ	C-1	Hırsız	10,18	Lise
2014	Yeni Hitit 1	AÜ	A1-A2	Basit Ama Etkili Doğal Maskeler	7,65	İlköğretim
2013	Yeni Hitit 2	AÜ	B-1	Kime Göre Normal	13,75	Lisans
2013	Yeni Hitit 3	AÜ	B2-C1	Televizyona Bağlı Hayatlar	21,39	Akademik
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	A-1	Okul Gezisi	11,06	Lise
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	A-2	Ali Nasuh Mahruki	14,49	Lisans
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	B-1	Gül Dalında Bir Dilek	11,42	Lise
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	B-2	Köy Odaları	10,95	Lise
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	C-1	Yüz Hatları İle Karakter Okumak	15,51	Lisans
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	C-2	Nasıl Yazar Olunmaz	12,24	Lise
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	A-1	Akrabalarım	4,15	İlköğretim
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	A-2	İstanbulda Neler Yapabilirsiniz	15,07	Lisans

2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	B-1	Uğurlu ve Uğursuz Sayılar	11,55	Lise
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	B-2	Kalıcı Moda Var Mı	16,54	Akademik
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	C-1	Bitkilerden İlaçlara	22,47	Akademik

Tablo 33'ten hareketle Colloquial Turkish kitabı "Lise" seviyesinde bir okunabilirlik düzeyine sahiptir. Yabancılar Pratik Türkçe Dersleri kitabı da "Lise" düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 kitabının okunabilirlik seviyesi "İlköğretim" olarak belirlenmiştir. Türkçe Konuşmak İstiyorum ve Metropol Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 kitapları "Lise" seviyesinde bir okunabilirlik düzeyine sahiptir. Metropol Yabancılar İçin Türkçe B1-B2 kitabı "Lisans", Metropol Yabancılar İçin Türkçe C1-C2 kitabı ise "Akademik" düzeyde yer almaktadır. Gazi Yabancılar İçin Türkçe A1 kitabının okunabilirlik düzeyi "İlköğretim" olarak bulunmuştur. Gazi Yabancılar İçin Türkçe A2, B1 ve C1 kitapları "Lise" seviyesinde değerlendirirken, Gazi Yabancılar İçin Türkçe B2 kitabı "Akademik" düzeydedir. Yeni Hitit 1 A1-A2 kitabı "İlköğretim" düzeyindedir. Yeni Hitit 2 B1 kitabı "Lisans", Yeni Hitit 3 B2-C1 kitabı ise "Akademik" seviyede yer almaktadır. Yedi İklim Türkçe A1, B1, B2 ve C2 kitapları "Lise" düzeyindeyken, Yedi İklim Türkçe A2 ve C1 kitapları "Lisans" seviyesindedir. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 kitabı "İlköğretim", İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2 kitabı "Lisans", İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 kitabı "Lise" ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 ve C1 kitapları "Akademik" düzeydedir.

3.4.1.4. Bilgilendirici metinlerin düzeylere göre ortalama okunabilirliği

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik kitapların düzeylere göre ortalama okunabilirlik durumlarına Tablo 34'te yer verilmiştir.

Tablo 34: Bilgilendirici Metinlerin Düzeylere Göre Ortalama Okunabilirliği

Düzy	Ateşman Formülü		Çetinkaya – Uzun Formülü			Bezirci- Yılmaz Formülü	
	Okunabilirlik Sayısı	Seviye	Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi	Eğitim Düzeyi	Yeni Okunabilirlik Değeri	Sınıf Seviyesi
A1	80,74	Kolay	46,846	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf	6,76	İlköğretim
A2	62,703	Orta Güçlükte	38,406	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf	12,94	Lisans
B1	62,085	Orta Güçlükte	37,655	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf	11,625	Lise
B2	51,21	Orta Güçlükte	31,83	Engelli Düzey	10.11. ve 12. Sınıf	16,236	Akademik
C1	55,13	Orta Güçlükte	34,486	Engelli Düzey	10.11. ve 12. Sınıf	16,053	Akademik

C2	60,91	Orta Güçlükte	37,50	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf	12,24	Lisans
A1-A2	75,54	Kolay	45,076	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf	7,45	İlköğretim
B1-B2	49,20	Zor	29,69	Engelli Düzey	10.11. ve 12. Sınıf	14,58	Lise
B2-C1	34,39	Zor	24,037	Engelli Düzey	10.11. ve 12. Sınıf	21,39	Akademik
C1-C2	44,35	Zor	32,17	Engelli Düzey	10.11. ve 12. Sınıf	17,30	Akademik
Tüm Düzeyleri Kapsayan Kitaplar	63,563	Orta Güçlükte	38,31	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf	11,09	Lise
Düzeyi Belirsiz	73.965	Kolay	44,261	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf	8,912	İlköğretim

Tablo 34'ten hareketle bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumu A1 düzeyi "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve 8. ve 9. Sınıf düzeyi (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); A2 düzeyi "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve 8. ve 9. Sınıf düzeyi (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "Lisans" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); B1 düzeyi "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve 8. ve 9. Sınıf düzeyi (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "Lise" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); B2 düzeyi "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey" ve 10, 11, 12. Sınıf düzeyi (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "Akademik" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); C1 düzeyi "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey" ve 10, 11, 12. Sınıf düzeyi (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "Akademik" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); C2 düzeyi "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve 8. ve 9. Sınıf düzeyi (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "Lisans" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); A1-A2 düzeyi "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve 8. ve 9. Sınıf düzeyi (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); B1-B2 düzeyi "Zor" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey" ve 10, 11, 12. Sınıf düzeyi (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "Lise" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); B2-C1 düzeyi "Zor" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey" ve 10, 11, 12. Sınıf düzeyi (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "Akademik" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); C1-C2 düzeyi "Zor" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey" ve 10, 11, 12. Sınıf düzeyi (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "Akademik" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); Tüm düzeylere yönelik olan kitap "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel

Okuma" ve 8. ve 9. Sınıf düzeyi (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "Lise" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); düzeyi belirsiz kitaplar ise "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve 8. ve 9. Sınıf düzeyi (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre) şeklindedir.

3.4.2. Hikâye Edici Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

YDOT öğretimi kitaplarındaki hikâye edici metinlerin okunabilirlik düzeyleri araştırmada kullanılan üç formüle göre incelenmiş ve inceleme sonuçları şu şekilde sunulmuştur:

3.4.2.1. Hikâye edici metinlerin Ateşman formülüne göre okunabilirliği

YDOT ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerin Ateşman formülüne göre okunabilirlik durumları Tablo 35'te sunulmuştur.

Tablo 35: Ateşman Formülüne Göre Hikâye Edici Metinlerin Okunabilirliği

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Yayımlayan Kurum	Düzy	Alınan Metin	Okunabilirlik Sayısı	Seviye
1962	Colloquial Turkish	Yusuf Mardin	Düzyi Belirsiz	Eczanede	85,55	Kolay
1988	Yabancılar Pratik Türkçe Derleri	Müfit Yıldırım	Düzyi Belirsiz	Bir Ziyaret	77,12	Kolay
2000	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	A1-A2	Saklıkent	78,55	Kolay
2004	Türkçe Konuşmak İstiyorum	Yakup Kavas	Düzyi Belirsiz	Ayşe Kızla Vato	64,51	Orta Güçlükte
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Eğitim Kurumları	A1-A2	Ankara Hayvanat Bahçesi	63,92	Orta Güçlükte
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Eğitim Kurumları	B1-B2	Yeni Kapı Efsanesi	75,40	Kolay
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Eğitim Kurumları	C1-C2	Dünya Ortak Miras Listesinde Türkiye	44,35	Zor
2011	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı	İÜ	Tüm Düzeyler	Gölge Oyunu Karagöz	75,81	Kolay
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	A-1	Anıtkabir Ziyareti	81,74	Kolay
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	A-2	Üniversiteye İlk Adım	75,00	Kolay
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	B-1	Narkissos Ya Da Nergis	77,69	Kolay

2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	B-2	Eskici	73,28	Kolay
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	C-1	Bir Arayışın Hikâyesi, Küçük Kara Balık	57,95	Orta Güçlükte
2013	Yeni Hitit 1	AÜ	A1-A2	Stressiz Bir Tatil	81,18	Kolay
2013	Yeni Hitit 2	AÜ	B-1	Titanic Neden Battı	66,73	Orta Güçlükte
2013	Yeni Hitit 3	AÜ	B2-C1	İssız Bir Adaya Düşseniz	54,67	Orta Güçlükte
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	A-1	Doğa Yürüyüşü	77,55	Kolay
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	A-2	Hafta Sonu Ziyareti	85,20	Kolay
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	B-1	Tahir İle Zühre	76,81	Kolay
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	B-2	Kırk Yıl İki Dakika	79,47	Kolay
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	C-1	Vermeyince Mabut Neylesin Mahmut	70,22	Kolay
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	C-2	Karagöz ile Hacivat	93,74	Çok kolay
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	A-1	Hastayım	88,97	Kolay
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	A-2	Otelde	84,42	Kolay
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	B-1	Nereye Gideceğiz	82,89	Kolay
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	B-2	Ye Kürküm Ye	84,46	Kolay
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	C-1	Aşk Mektupları	69,62	Orta Güçlükte

Tablo 35'e bakıldığında Ateşman formülüne göre hikâye edici metinlerin okunabilirlik düzeyleri farklılık göstermektedir. Colloquial Turkish "Kolay" okunabilirlik seviyesine sahiptir. Yabancılar Pratik Türkçe Dersleri, Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 ve Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı "Kolay" olarak belirlenmiştir. Türkçe Konuşmak İstiyorum "Orta Güçlükte" okunabilirlik düzeyine sahiptir. Metropol Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 "Orta Güçlükte" olarak değerlendirilirken, Metropol Yabancılar İçin Türkçe B1-B2 "Kolay", Metropol Yabancılar İçin Türkçe C1-C2 ise "Zor" düzeyindedir. Gazi Yabancılar İçin Türkçe

A1, A2, B1 ve B2 kitaplarının okunabilirlik düzeyi "Kolay" olarak tespit edilmiştir. Gazi Yabancılar İçin Türkçe C1 ise "Orta Güçlükte" bir seviyeye sahiptir. Yeni Hitit serisinde, Yeni Hitit 1 "Kolay", Yeni Hitit 2 B1 ve Yeni Hitit 3 B2-C1 ise "Orta Güçlükte" olarak belirlenmiştir. Yedi İklim Türkçe serisinde A1, A2, B1, B2 ve C1 düzeyleri "Kolay" okunabilirlik seviyesine sahiptir. Yedi İklim Türkçe C2 ise "Çok Kolay" düzeyindedir. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe serisinde A1, A2, B1 ve B2 "Kolay" olarak değerlendirilirken, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1 "Orta Güçlükte" okunabilirlik seviyesine sahiptir.

3.4.2.2. Hikâye edici metinlerin Çetinkaya-Uzun formülüne göre okunabilirliği

YDOT ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerin Çetinkaya-Uzun Formülüne göre okunabilirlik durumları Tablo 36’da gösterilmiştir.

Tablo 36: Çetinkaya-Uzun Formülüne Göre Hikâye Edici Metinlerin Okunabilirliği

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Yayımlayan Kurum	Düzy	Alınan Metin	OP	OD	Eğitim Düzeyi
1962	Colloquial Turkish	Yusuf Mardin	Düzeyi Belirsiz	Eczanede	50,16	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
1988	Yabancılar Pratik Türkçe Derleri	Müfit Yıldırım al p	Düzeyi Belirsiz	Bir Ziyaret	44,74	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
2000	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	A1-A2	Saklıkent	45,10	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2004	Türkçe Konuşmak İstiyorum	Yakup Kavas	Düzeyi Belirsiz	Ayşe Kızla Vato	40,14	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Eğitim Kurumları	A1-A2	Ankara Hayvanat Bahçesi	39,50	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Eğitim Kurumları	B1-B2	Yeni Kapı Efsanesi	44,54	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Eğitim Kurumları	C1-C2	Dünya Ortak Miras Listesinde Türkiye	32,17	Engelli Düzey	10, 11 ve 12. sınıf
2011	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı	İÜ	Tüm Düzeyler	Gölge Oyunu Karagöz	45,46	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	A-1	Anıtkabir Ziyareti	46,50	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	A-2	Üniversiteye İlk Adım	43,75	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	B-1	Narkissos Ya Da Nergis	45,86	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	B-2	Eskici	42,56	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	C-1	Bir Arayışın Hikâyesi, Küçük Kara Balık	36,28	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2013	Yeni Hitit 1	AÜ	A1-A2	Stressiz Bir Tatil	48,94	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2013	Yeni Hitit 2	AÜ	B-1	Titanic Neden Battı	42,02	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf

2013	Yeni Hitit 3	AÜ	B2-C1	İssız Bir Adaya Düşseniz	34,90	Engelli Düzey	10, 11 ve 12. Sınıf
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	A-1	Doğa Yürüyüşü	44,91	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	A-2	Hafta Sonu Ziyareti	49,49	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	B-1	Tahir İle Zühre	45,58	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	B-2	Kırk Yıl İki Dakika	46,57	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	C-1	Vermeyince Mabut Neylesin Mahmut	43,55	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	C-2	Karagöz ile Hacivat	55,08	Bağımsız okuma	5,6 ve 7.sınıf
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	A-1	Hastayım	50,87	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	A-2	Otelde	47,79	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	B-1	Nereye Gideceğiz	47,70	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	B-2	Ye Kürküm Ye	49,96	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	C-1	Aşk Mektupları	41,48	Eğitsel Okuma	8 ve 9.sınıf

Tablo 36 incelendiğinde Çetinkaya-Uzun formülüne göre hikâye edici metinlerin okunabilirlik düzeyleri Colloquial Turkish "Eğitsel Okuma" ve 8 ve 9. Sınıf olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte Yabancılar Pratik Türkçe Dersleri, Gazi Yabancılar İçin Türkçe A1-A2, Türkçe Konuşmak İstiyorum, Metropol Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 ve B1-B2, Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, Gazi Yabancılar İçin Türkçe A1, A2, B1, B2, C1, Yeni Hitit 1 A1-A2 ve Yeni Hitit 2 B1, Yedi İklim Türkçe A1, A2, B1, B2, C1 ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1, A2, B1, B2, C1 bu seviyede yer almaktadır. Öte yandan, Metropol Yabancılar İçin Türkçe C1-C2, Yeni Hitit 3 B2-C1 "Engelli Düzey" ve 10, 11 ve 12. Sınıf düzeyinde değerlendirilmiştir. Ayrıca, Yedi İklim Türkçe C2 "Bağımsız Okuma" ve 5, 6 ve 7. Sınıf düzeyinde olduğu belirlenmiştir.

3.4.2.3. Hikâye edici metinlerin Bezirci-Yılmaz formülüne göre okunabilirliği

YDOT ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerin Bezirci- Yılmaz formülüne göre okunabilirlik durumlarına Tablo 37’de yer verilmiştir.

Tablo 37: Bezirci-Yılmaz Formülüne Göre Hikâye Edici Metinlerin Okunabilirliği

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Yayımlayan Kurum	Düzey	Alınan Metin	YOD	Sınıf Seviyesi
1962	Colloquial Turkish	Yusuf Mardin	Düzeyi Belirsiz	Eczanede	5,38	İlköğretim
1988	Yabancılar Pratik Türkçe Derleri	Müfit Yıldırım alp	Düzeyi Belirsiz	Bir Ziyaret	5,48	İlköğretim
2000	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	A1-A2	Saklıkent	5,98	İlköğretim
2004	Türkçe Konuşmak İstiyorum	Yakup Kavas	Düzeyi Belirsiz	Ayşe Kızla Vato	11,17	Lise
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Eğitim Kurumları	A1-A2	Ankara Hayvanat Bahçesi	9,08	Lise
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Eğitim Kurumları	B1-B2	Yeni Kapı Efsanesi	7,00	İlköğretim
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Eğitim Kurumları	C1-C2	Dünya Ortak Miras Listesinde Türkiye	17,30	Akademik
2011	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı	İÜ	Tüm Düzeyler	Gölge Oyunu Karagöz	7,31	İlköğretim
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	A-1	Anıtkabir Ziyareti	3,83	İlköğretim
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	A-2	Üniversiteye İlk Adım	8,08	İlköğretim
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	B-1	Narkissos Ya Da Nergis	7,00	İlköğretim
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	B-2	Eskici	7,37	İlköğretim
2013	Yabancılar İçin Türkçe	GÜ TÖMER	C-1	Bir Arayışın Hikâyesi, Küçük Kara Balık	13,19	Lisans
2013	Yeni Hitit 1	AÜ	A1-A2	Stressiz Bir Tatil	6,88	İlköğretim
2013	Yeni Hitit 3	AÜ	B2-C1	İssız Bir Adaya Düşseniz	16,55	Akademik
2013	Yeni Hitit 2	AÜ	B-1	Titanic Neden Battı	11,76	Lise
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	A-1	Doğa Yürüyüşü	8,28	İlköğretim
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	A-2	Hafta Sonu Ziyareti	4,91	İlköğretim
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	B-1	Tahir İle Zühre	6,91	İlköğretim
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	B-2	Kırk Yıl İki Dakika	5,64	İlköğretim
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	C-1	Vermeyince Mabut Neylesin Mahmut	10,62	Lise
2014	Yedi İklim Türkçe	YEE	C-2	Karagöz ile Hacivat	4,11	İlköğretim
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	A-1	Hastayım	4,32	İlköğretim
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	A-2	Otelde	5,23	İlköğretim

2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	B-1	Nereye Gideceğiz	5,56	İlköğretim
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	B-2	Ye Kürküm Ye	4,94	İlköğretim
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İÜ	C-1	Aşk Mektupları	9,86	Lise

Tablo 37’de görüldüğü üzere Bezirci-Yılmaz formülüne göre hikâye edici metinlerin okunabilirlik düzeyleri şu şekildedir: Colloquial Turkish, Yabancılar Pratik Türkçe Dersleri, Gazi Yabancılar İçin Türkçe A1-A2, Metropol Yabancılar İçin Türkçe B1-B2, Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, Gazi Yabancılar İçin Türkçe A1, A2, B1, B2, Yeni Hitit 1 A1-A2, Yedi İklim Türkçe A1, A2, B1, B2, C2 ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1, A2, B1, B2 "İlköğretim" düzeyindedir. Türkçe Konuşmak İstiyorum, Metropol Yabancılar İçin Türkçe A1-A2, Yeni Hitit 2 B1, Yedi İklim Türkçe C1 ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1 "Lise" düzeyinde, "Lise" düzeyinde, Metropol Yabancılar İçin Türkçe C1-C2, Yeni Hitit 3 B2-C1 "Akademik" düzeyde, Gazi Yabancılar İçin Türkçe C1 ise "Lisans" düzeyinde yer almaktadır.

3.4.2.4. Hikâye edici metinlerin düzeylere göre ortalama okunabilirliği

YDOT ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerin düzeylere göre ortalama okunabilirlik durumları Tablo 38’de sunulmuştur.

Tablo 38: Hikâye Edici Metinlerin Düzeylere Göre Ortalama Okunabilirliği

Düzy	Ateşman Formülü		Çetinkaya – Uzun Formülü			Bezirci- Yılmaz Formülü	
	Okunabilirlik Sayısı	Seviye	OP	OD	Eğitim Düzeyi	YOD	Sınıf Seviyesi
A1	82,75	Kolay	47,42	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf	5,47	İlköğretim
A2	81,54	Kolay	47,01	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf	6,07	İlköğretim
B1	76,03	Kolay	45,29	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf	7,80	İlköğretim
B2	79,07	Kolay	40,43	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf	5,98	İlköğretim
C1	66,03	Orta Güçlükte	40,33	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf	11,22	Lise
C2	93,74	Çok Kolay	55,08	Bağımsız Okuma	5. 6. ve 7. Sınıf	4,11	İlköğretim
A1-A2	74,55	Kolay	44,51	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf	7,31	İlköğretim
B1-B2	75,40	Kolay	44,54	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf	7,00	İlköğretim
B2-C1	54,67	Orta Güçlükte	34,90	Engelli Düzey	10. 11. ve 12. Sınıf	16,55	Akademik
C1-C2	44,35	Zor	32,17	Engelli Düzey	10. 11. ve 12. Sınıf	17,30	Akademik

Tüm Düzeyler	77,33	Kolay	45,21	Engelli Düzey	10. 11. ve 12. Sınıf	7,696	İlköğretim
Düzeyi Belirsiz	83,62	Kolay	48,44	Engelli Düzey	10. 11. ve 12. Sınıf	5,327	İlköğretim

Tablo 38'e göre hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumu A1 düzeyi "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma ve 8. ve 9. Sınıf" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); A2 düzeyi "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma ve 8. ve 9. Sınıf" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); B1 düzeyi "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma ve 8. ve 9. Sınıf" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); B2 düzeyi "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma ve 8. ve 9. Sınıf" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); C1 düzeyi "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma ve 8. ve 9. Sınıf" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "Lise" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); C2 düzeyi "Çok Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Bağımsız Okuma ve 5. 6. ve 7. Sınıf" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); A1-A2 düzeyi "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma ve 8. ve 9. Sınıf" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); B1-B2 düzeyi "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma ve 8. ve 9. Sınıf" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); B2-C1 düzeyi "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey ve 10. 11. ve 12. Sınıf" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "Akademik" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); C1-C2 düzeyi "Zor" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey ve 10. 11. ve 12. Sınıf" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "Akademik" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); Tüm düzeylere yönelik olan kitap "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey ve 10. 11. ve 12. Sınıf" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); Düzeyi belirsiz kitaplar ise "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey ve 10. 11. ve 12. Sınıf" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre), "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre) düzeyindedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin genel dağılımı, yazar tercihi, metin türü dağılımı ve tür odaklı okunabilirliğini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada bulgulardan hareketle şu sonuçlara ulaşılmıştır:

A1 düzeyi Türkçe kitaplarında komisyonlarca yazılan 61 ve Yedi iklim Türkçe kitabında Müfit Aksakal'ın 1 adet metni olmak üzere toplam 62 metin bulunmaktadır. Bu metinler çoğunlukla kültürel, çevresel ve günlük hayata yönelik konular etrafında şekillenmiştir. 2013 yılında GÜ TÖMER tarafından hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe kitabında bilgilendirici metin sayısı 9, hikâye edici metin sayısı 11'dir. 2014 yılında YEE tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe kitabında bilgilendirici metin sayısı 12, hikâye edici metin sayısı 9, şiir ise birdir. 2015 yılında İÜ TÖMER tarafından hazırlanan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitabında bilgilendirici metin sayısı 18, hikâye edici metin sayısı ikidir. A1 düzeyinde toplamda 39 bilgilendirici metin, 22 adet hikâye edici metin ve 1 adet şiir bulunmaktadır. Yıllara göre ise bilgilendirici metinlerin sayısında düşüş, hikâye edici metinlerin sayısında artış söz konusudur. A1 düzeyi kitaplarındaki bilgilendirici ve hikâye edici metinler, "Kolay" (Ateşman formülüne göre), Çetinkaya-Uzun formülü baz alındığında "Eğitsel Okuma" ve Bezirci-Yılmaz'a göre "İlköğretim" düzeyinde olup A1 düzeyi kitaplarının türlere göre okunabilirlik durumunun değişmediği tespit edilmiştir.

A2 düzeyi Türkçe kitaplarında komisyonların yazdığı 88 metin ve Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe kitabında İrem Yıldız'ın 1 adet metni olmak üzere toplam 89 metin bulunmaktadır. A2 düzeyinde yer alan metinler genellikle kültürel öğeler ve günlük hayata yönelik konuları baz almaktadır. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe kitabında bilgilendirici metin sayısı 12, hikâye edici metin sayısı 7'dir. Yedi İklim Türkçe kitabında bilgilendirici metin sayısı 20, hikâye edici metin sayısı 28'dir. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitabında bilgilendirici metin sayısı 12, hikâye edici metin sayısı 10'dur. A2 düzeyindeki kitaplarda toplamda 44 adet bilgilendirici metin, 45 adet hikâye edici metin ve 1 adet şiir bulunmaktadır. 2 düzeyi kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumları, "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. - 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "Lisans" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise, "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. - 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne

göre) şeklindedir .Buna göre Ateşman ile Bezirci-Yılmaz formülüne göre bilgilendirici metinler daha zor iken Çetinkaya-Uzun formülüne göre türler arasında bir farklılık tespit edilememiştir.

B1 düzeyi Türkçe kitaplarında komisyonların yazdığı 143 metin, Türk yazarların yazdığı 14 metin ve 1 yabancı yazarın yazdığı metin olmak üzere toplamda 158 metin ve 15 farklı yazar bulunmaktadır. B1 düzeyinde yer alan metinler, hobi, kültür ve insan ilişkilerine yönelik konularda yazılmıştır. Yeni Hitit 2 kitabında 45 bilgilendirici, 7 hikâye edici Gazi Yabancılar İçin Türkçe kitabında 23 bilgilendirici, 5 hikâye edici, Yedi İklim Türkçe kitabında 38 bilgilendirici, 17 hikâye edici ve 2 şiir, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitabında ise bilgilendirici metin sayısı 17, hikâye edici metin sayısı 4 olmak üzere B1 düzeyinde toplamda 123 adet bilgilendirici metin, 33 adet hikâye edici metin ve 2 adet şiire yer verildiği tespit edilmiştir. B1 düzeyi kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumları, "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. - 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "Lise" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise, "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. - 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre). Buradan hareketle Ateşman ile Bezirci-Yılmaz formülüne göre bilgilendirici metinler daha zor iken Çetinkaya-Uzun formülüne göre türler arasında bir farklılık tespit edilememiştir

B2 düzeyinde komisyonların yazdığı 79, 5 Türk yazar, 1 yabancı yazarın yazdığı ve 1 süreli yayınlardan alınan metin olmak üzere toplamda 86 metin yer almaktadır. Bu metinlerin ise çoğunlukla bilim ve teknoloji, sanat ve edebiyat, gündelik yaşam ve Türk kültürü konuları etrafında şekillendiği sonucuna ulaşılmıştır. Gazi Yabancılar İçin Türkçe kitabında 20 bilgilendirici, 4 hikâye edici, Yedi İklim Türkçe kitabında 29 bilgilendirici, 13 hikâye edici ve 1 şiir, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitabında 17 bilgilendirici, 1 hikâye edici ve 1 şiir tespit edilmiştir. B2 düzeyinde toplamda ise 66 bilgilendirici metin, 18 hikâye edici metin ve 2 adet şiire ulaşılmıştır. B2 düzeyi kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumları, "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey" ve "10. -11. - 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Akademik" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise, "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. - 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre) şeklinde olup bütün formüllere göre bilgilendirici metinlerin daha zor olduğu sonucuna varılmıştır.

C1 düzeyi Türkçe ders kitaplarında komisyonlarca yazılan 83, Türk yazarlar tarafından 14, yabancı yazarlar tarafından yazılan 2 metin, süreli yayınlardan 2, internet sitesinden ise 1 metin alındığı tespit edilmiştir. C1 düzeyinde yer alan 102 metnin ise genellikle kültürel,

bilimsel, aşk ve mizaha yönelik olduğu görülmüştür. Gazi Yabancılar İçin Türkçe kitabında bilgilendirici metin sayısı 25, hikâye edici metin sayısı 3, Yedi İklim Türkçe kitabında bilgilendirici metin sayısı 42, hikâye edici metin sayısı 8 ve şiir sayısı 1'dir. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitabında bilgilendirici metin sayısı 21, hikâye edici metin sayısı 2 olmak üzere C1 düzeyinde toplamda 88 bilgilendirici metin, 13 hikâye edici metin ve 1 şiire ulaşılmıştır. C1 düzeyi kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumları, "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey" ve "10. -11. - 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Akademik" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise, "Orta Güçlükte" (Ateşman'a göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. - 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Lise" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre) şeklinde olup Çetinkaya-Uzun ile Bezirci-Yılmaz formüllerine göre bilgilendirici metinler daha zor, Ateşman formülüne göre ise iki tür arasında değişiklik saptanmamıştır.

C2 düzeyine yönelik tek kitap olan Yedi İklim Türkçe kitabında komisyonun yazdığı 22, Türk yazarlar tarafından 12, yabancı yazar tarafından 1, 2 metin süreli yayınlardan, 6 metin ise internet sitesinden olmak üzere toplam 43 metne yer verilmiştir. Kitaptaki metinler genellikle tarihî şahsiyetleri konu almakla birlikte Türk edebiyatına yönelik eserlere de yer verilmiştir. C2 düzeyinde toplamda 33 bilgilendirici metin, 7 hikâye edici metin ve 3 şiir bulunmaktadır. 2 düzeyi kitabındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumları, "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. - 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "Lisans" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise, "Çok Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Bağımsız Okuma" ve "5. - 6. ve 7. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle bilgilendirici metinlerin üm formüllere göre hikâye edici metinlerden daha zor olduğu sonucuna ulaşılabilir.

A1-A2 düzeyi kitaplarına bakıldığında komisyonlar tarafından 136, 5 Türk yazarlar tarafından 2 yabancı yazar tarafından ve 1 anonim olmak üzere toplamda 144 metne yer verilmiştir. Bu metinlerin ağırlıklı olarak gündelik yaşam, tarihî şahsiyetler, efsane ve mitolojik hikâyelere yönelik olduğu tespit edilmiştir. 2000 yılı basımlı Gazi Yabancılar İçin Türkçe kitabında bilgilendirici metin sayısı 30, hikâye edici metin sayısı 22 ve şiir sayısı 2'dir. Metropol Yabancılar İçin Türkçe kitabında bilgilendirici metin sayısı 24, hikâye edici metin sayısı 20 ve şiir sayısı 1'dir. Yeni Hitit 1 kitabında bilgilendirici metin sayısı 31, hikâye edici metin sayısı 14'tür. A1-A2 düzeyine yönelik toplamda 85 bilgilendirici metin, 56 hikâye edici metin ve 3 şiire yer verilmiştir. , A1-A2 düzeyi kitaplarındaki bilgilendirici ve hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları, "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8.

- 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz'a göre). Bu bilgiler ışığında A1-A2 düzeyi kitaplarındaki metinlerin türlere göre okunabilirlik durumunun değişmediği tespit edilmiştir.

B1-B2 düzeyinde tek kitap olan Metropol Yabancılar İçin Türkçe kitabında kitap komisyonu tarafından 38, Türk yazarlar tarafından 5 olmak üzere 43 metin yer almaktadır. Bu metinler genellikle günlük hayat, edebiyat ve sanata yönelik metinlerdir. B1-B2 düzeyinde toplam 23 adet bilgilendirici metin, 20 adet hikâye edici metin tespit edilmiştir. B1-B2 düzeyi kitabındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumları, "Zor" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey" ve "10. -11. - 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "Lise" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise, B1-B2 düzeyi, "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. - 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre) olup üç formüle göre türlere göre metinlerin okunabilirlik durumları değişmemiştir.

B2-C1 düzeyinde olan Yeni Hitit 3 kitabında 19 metnin komisyon tarafından, 20 metnin Türk yazar tarafından, 2 metnin yabancı yazar tarafından ve 2 metnin süreli yayınlardan alındığı tespit edilmiştir. Yeni Hitit 3 kitabında yer alan 43 metinde edebiyat, sanat, sağlık ve bilime yönelik metinlerin sayıca fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. B2-C1 düzeyinde 37 bilgilendirici, 2 hikâye edici ve 4 şiir türünde metnin yer aldığı görülmüştür. B2-C1 düzeyi kitabındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumları, "Zor" (Ateşman'a göre), "Engelli Düzey" ve "10.- 11.- 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Akademik" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise, "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey" ve "10. - 11.- 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Akademik" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre) olduğu tespit edilmiştir. Buna göre bilgilendirici metinler Ateşman formülüne göre hikâye edici metinlerden daha zor, Çetinkaya-Uzun ile Bezirci-Yılmaz formüllerine göre ise iki tür arasında değişiklik olmadığı sonucuna varılmıştır.

C1-C2 düzeyinde yer alan Metropol Yabancılar İçin Türkçe Ders kitabında komisyon tarafından 47, Türk yazarlar tarafından 3 metin, toplamda ise 50 metne yer verilmiştir. Kitaptaki metinler genellikle mekânsal ve bilim konuları etrafında şekillenmiştir. C1-C2 düzeyinde bilgilendirici metin sayısı 19, hikâye edici metin sayısı 29 ve şiir sayısının 2 olduğu sonucuna varılmıştır. C1-C2 düzeyi kitabındaki bilgilendirici ve hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları, "Zor" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey" ve "10. -11. - 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "Akademik" (Bezirci-Yılmaz formülüne

göre) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle üç formüle göre de türe göre okunabilirlik düzeyinin değişmediği tespit edilmiştir.

Bütün düzeyleri (Temel, Orta, İleri) kapsayan Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında komisyonun yazdığı metin sayısı 33, 25 metnin Türk yazarlar, 3 metnin yabancı yazarlar tarafından kaleme alındığı, 3 metnin ise süreli yayınlardan alındığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte Şevket Rado tarafından 3, Aziz Nesin tarafından yazılan 2 metne yer verilmesi diğer düzeylere göre dikkat çekici bir unsur olarak nitelendirilebilir. Bu kitapta yer alan metinler çoğunlukla günlük yaşam, kültür ve bilim konularını kapsamaktadır. Bütün düzeylere yönelik olan bu kitapta 43 adet bilgilendirici metin, 20 adet hikâye edici metin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm düzeyleri kapsayan kitaptaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumları, "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. - 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "Lise" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey" ve "10. -11. - 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre) olup üç formüle göre de bilgilendirici metinlerin hikâye edici metinlerden daha zor olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Düzeyi belirsiz kitaplara bakıldığında komisyonlarca 186 metin, 38 metnin Türk yazarlar, 5 metnin yabancı yazarlar tarafından kaleme alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Falih Rıfkı Atay, Halit Ziya Uşaklıgil, Sait Faik Abayanık ve Reşat Nuri Güntekin gibi yazarların metinlerine diğer yazarlara göre fazla yer verilmiştir. Düzeyi belirsiz kitaplarda tespit edilen 231 metnin Türk edebiyatının seçkin eserlerinden alınmakla birlikte günlük hayata yönelik metin sayısı da fazladır. Bu kitaplarda toplamda 68 bilgilendirici metin, 153 hikâye edici metin ve 10 adet şiir bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Düzeyi belirsiz kitaplardaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumları, "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. - 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise, "Kolay" (Ateşman formülüne göre), Engelli Düzey" ve "10. -11. - 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre) şeklindedir. Buna göre Çetinkaya ile Bezirci-Yılmaz formüllerine göre hikâye edici metinler daha zor, Ateşman formülüne göre ise türlere göre bir farklılık tespit edilememiştir.

Tartışma

Araştırmada bütün düzeylerde en çok komisyonların yazdığı metinlere yer verilmekle birlikte en fazla yazar çeşitliliğinin düzeyi belirsiz kitaplarda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Son yıllarda yazılan kitapların yazar tercihinde çoğunlukla komisyonlar tarafından hazırlanan

metinlere yer verildiği tespit edilmiştir. Üst seviyelerde ise sınırlı olmakla beraber farklı yazarların metinlerine yer verilmiştir. Komisyonlardan sonra ise en fazla Türk yazarlara yer verilmiştir. Araştırmalar göstermiştir ki ortaokul Türkçe ders kitaplarında çoğunlukla Türk yazarların metinleri kullanılmıştır (Yıldız vd., 2019; Maden, 2020). Buradan hareketle denilebilir araştırma alanyazındaki araştırmalarla bir bakımdan benzerdir. Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımı da hedeflenir (Maden vd., 2023). Kültür aktarımında ise otantik metinlerin karmaşık dil yapısı seviyenin üstünde olabileceğinden komisyonlar tarafından yazılan özel metinlerin tercih edilmesi olası bir durumdur. Ayrıca komisyonlarca metinlerin yazılması, hedeflenen dil bilgisi yapılarını sunma hususunda daha etkili olabileceği göz önünde bulundurulursa özel metin üretimine dil öğretiminde ihtiyaç duyulmaktadır.

A1, B1, B2, C1, C2, A1-A2, B1-B2- B2-C1 ve bütün düzeyleri kapsayan kitaplarda bilgilendirici metinlerin sayısı daha fazla, A2, C1-C2 ve düzeyi belirsiz kitaplarda ise hikâye edici metin sayıları fazladır. Araştırmanın sonucu temel seviyelerde her iki türdeki metin sayılarının yakın olduğunu göstermiştir. Seviye yükseldikçe ise bilgilendirici metinlerin sayısında artış olması, günlük konuşma dilinden uzaklaşıldığı ve bilimsel konulara daha fazla yer verildiğini göstermektedir. Nitekim Kana ve Güney (2020) İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ile Yedi İklim setlerinde düzey arttıkça hikâye edici türdeki metinlerin sayısında bir düşüş olduğu, bilgilendirici metinlerin sayısında ise artış olduğu sonucuna ulaşarak bu sonucu desteklemişlerdir. Bu durumun bilgi verme amacıyla hazırlanan metinlerin dil bilgisi öğretiminde daha etkili olabileceğinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Sidek (2012) Malezya’da İngilizce öğretiminde kullanılan kitaplarda hikâye edici metinlerin sayısının daha fazla olduğunu tespit ederken Freahat ve Al-Faoury (2015) Ürdün’de, Pan ve Zhu (2022) Çin’de İngilizce öğretmek amacıyla kullanılan kitaplarda bilgilendirici metinlerin daha fazla olduğunu tespit etmişlerdir. Buradan hareketle Türkçenin yabancı dil olarak öğretimindeki metin seçimi, farklı dillerin yabancı dil olarak öğretimindeki metin seçimleriyle benzerdir. İltar ve Açık (2019) Yedi İklim İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitaplarında, Serin ve Turan (2015) Yedi İklim Türkçe setinde, Tekşan ve Kaynak (2023) İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1, Yedi İklim C2 ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe kitaplarında bilgilendirici metinlerin daha ağırlıkta olduğunu bulgulamışlardır. Bu durum ise araştırma sonuçlarının alanyazında yapılan diğer araştırma sonuçlarıyla tutarlı olduğunu göstermektedir.

Alanyazından hareketle YDOT öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin tür odaklı okunabilirliğinin belirlenmediği tespit edilmiştir. Ancak benzer çalışmaların sonuçlarıyla araştırmanın sonuçları arasında benzerlikler vardır. Örneğin Şimşek’e (2019) göre GÜ TÖMER ile Yedi İklim Türkçe A1 kitapları genel anlamda, "Kolay" (Ateşman formülüne göre) ve

"Bağımsız Okuma" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) düzeyindedir. Sarıtaş (2024) ise İzmir A1 kitabının, "Kolay" (Ateşman formülüne göre) ve "Bağımsız Okuma" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) düzeyinde olduğunu tespit etmiştir. Araştırmada ise A1 düzeyindeki kitapların ortalama okunabilirlik düzeylerinin, bilgilendirici ve hikâye edici metinlerde farklılık bulunmayıp, "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. ve 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre) olduğu tespit edilmiştir. Şimşek (2019) GÜ TÖMER ile YEE Yedi İklim Türkçe A2 kitaplarının okunabilirlik düzeylerini genel anlamda "Kolay" (Ateşman formülüne göre) ve "Eğitsel Okuma" (Çetinkaya-Uzun'a göre) düzeyinde olduğunu bulgulamıştır. A2 düzeyi kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin ortalama okunabilirlik durumları, "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. ve 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Lisans" (Bezirci-Yılmaz'a göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise, "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. ve 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre). Buna göre A2 düzeyinde alanyazındaki çalışmaların sonuçları ile hikâye edici metinlerin okunabilirlik sonuçları benzerdir. B1 düzeyi kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin ortalama okunabilirliği, "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. ve 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun formülüne göre) ve "Lise" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise, "Kolay" (Ateşman'a göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. ve 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz'a göre) düzeyinde olduğu bulgulanmıştır. Sarıtaş (2024) İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 düzeyi kitabının Kolay ve bağımsız düzeyde olduğunu belirleyerek hikâye edici metinlerde Ateşman formülü için benzer sonuca, bilgilendirici metin için ve Çetinkaya-Uzun formülüne göre ise farklı sonuca ulaşmıştır. B2 düzeyi kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumları, "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey" ve "10., 11. ve 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Akademik" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise, "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. ve 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz'a göre) olup bütün formüllere göre bilgilendirici metinlerin daha zor olduğu sonucuna varılmıştır. Mutlu (2020) incelediği B2 düzeyindeki eserlerin orta Güçlükte olduğunu belirleyerek bilgilendirici metinlerin sonucuyla benzer sonuca ulaşmıştır. C1 düzeyi kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumları "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), Engelli Düzey" ve "10., 11. ve 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Akademik" (Bezirci-Yılmaz'a göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise "Orta Güçlükte" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. ve 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Lise" (Bezirci-

Yılmaz'a göre) düzeyindedir. Zorbaz ve Köroğlu (2016) GÜ Tömer C1 düzeyi kitabının zor olduğunu tespit etmişlerdir. C2 düzeyi kitabındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumları "Orta Güçlükte" (Ateşman'a göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. ve 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Lisans" (Bezirci-Yılmaz'a göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise "Çok Kolay" (Ateşman'a göre), "Bağımsız Okuma" ve "5. - 6. -7. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz'a göre) düzeyindedir. Buradan hareketle bilgilendirici metinler, tüm formüllere göre hikâye edici metinlerden daha zor olduğu sonucuna ulaşılabilir. C2 düzeyinin akademik dil olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda ise her iki türde de metinler öğrenci seviyesinin altındadır. Mutlu (2020) da araştırmada C2 düzeyinde incelenen tek kitap olan Yedi İklim Türkçe kitabının orta güçlükte olduğu tespit etmiştir. A1- A2 düzeyi kitaplarında her iki türdeki metinlerin okunabilirlik durumları "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. - 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz'a göre) şeklindedir. Şimşek (2019) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel düzeyde kullanılan kitapların kolay olduğunu bulgulararak araştırma sonuçlarıyla benzer sonuca ulaşmıştır. B1- B2 düzeyi kitabındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirliği "Zor" (Ateşman'a göre), "Engelli Düzey" ve "10. -11. - 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Lise" (Bezirci-Yılmaz'a göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise, B1-B2 düzeyi, "Kolay" (Ateşman'a göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. - 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz'a göre) olduğu tespit edilmiştir. Sarıkaya (2023) B1-B2 düzeyindeki kitapların "Orta Güçlükte" olduğunu belirleyerek farklı bir sonuca ulaşmıştır. B2- C1 düzeyi kitabındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumları "Zor" (Ateşman'a göre), "Engelli Düzey" ve "10. -11. - 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Akademik" (Bezirci-Yılmaz'a göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise "Orta Güçlükte" (Ateşman'a göre), "Engelli Düzey" ve "10. -11. - 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Akademik" (Bezirci-Yılmaz'a göre) Şimşek (2019) B2-C1 düzeyinde araştırmaya dâhil edilen tek kitap olan Yeni Hitit 2 kitabının "Orta Güçlükte" ve "Eğitsel Okuma" düzeyinde tespit ederek Ateşman formülüne göre sadece hikâye edici metinlerde benzer sonuç, Çetinkaya-Uzun'a göre ise farklı sonuca ulaşmıştır. C1- C2 düzeyi kitabındaki bilgilendirici ve hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları "Zor" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey" ve "10. -11. - 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Akademik" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre) olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle üç formüle göre de türe göre okunabilirlik düzeyinin değişmediği tespit edilmiştir. Özdemir ve Daştan (2022) araştırmalarında ileri düzey kitaplarındaki metinlerin okunabilirliğini "Orta Güçlükte" tespit ederek araştırma sonucundan farklı bir sonuca ulaşmışlardır. Tüm düzeyleri kapsayan kitaptaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik

durumları "Orta Güçlükte" (Ateşman'a göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. - 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "Lise" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise "Kolay" (Ateşman'a göre), "Engelli Düzey" ve "10. -11. - 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz'a göre) olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin okuma becerileri, dil düzeylerine bağlı olarak gelişir ve metin türlerinin yapısal zorlukları, öğrencilerin bu metinlerle etkileşimlerini doğrudan etkiler. Buradan hareketle kitap bütün düzeyleri kapsayan bir kitap olmasından dolayı okunabilirliğinin orta güçlükte olması da beklenir. Düzeyi belirsiz kitaplara bakıldığında ise bu kitaplardaki bilgilendirici metinlerin okunabilirliği "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Eğitsel Okuma" ve "8. - 9. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz formülüne göre); hikâye edici metinlerin okunabilirlik durumları ise, "Kolay" (Ateşman formülüne göre), "Engelli Düzey" ve "10. -11. - 12. Sınıf düzeyi" (Çetinkaya-Uzun'a göre) ve "İlköğretim" (Bezirci-Yılmaz'a göre) şeklindedir. Buaradan hareketle düzeyi belirsiz kitapların temel düzeye yönelik olduğu varsayılabilir.

Sonuç olarak, bütün kitaplardaki 977 metnin 799'u komisyonlar tarafından, 143'ü Türk yazarlar ve 17'si yabancı yazarlar tarafından kaleme alınmıştır. Kitaplara alınan metinlerden 10'u süreli yayınlardan, 7'si ise internet sitelerinden alınırken, 1 metin ise anonimdir. Bütün düzeylerde komisyonların metin sayıları fazla olmakla beraber en fazla yazar çeşitliliğinin düzeyi belirsiz kitaplarda olduğu tespit edilmiştir. A1, B1, B2, C1, C2, A1-A2, B1-B2- B2-C1 ve bütün düzeyleri kapsayan kitaplarda bilgilendirici metinlerin sayısı daha fazla, A2, C1-C2 ve düzeyi belirsiz kitaplarda ise hikâye edici metin sayılarının fazla olduğu belirlenmiş, A1, A1-A2, B1-B2, C1-C2 düzeyinde türler arasındaki okunabilirlik değişmezken A2, B1, B2, C1, C2, B2-C1 ve Tüm düzeyleri kapsayan kitapta bilgilendirici metinler; düzeyi belirsiz kitaplarda ise hikâye edici metinler daha zordur, kitap boyutunda bakıldığında ise set hâlinde olan kitaplarda Ateşman ve Bezirci-Yılmaz formüllerine göre Yeni Hitit setindeki, Bezirci-Yılmaz formülüne göre ise Metropol Yabancılar İçin Türkçe setindeki bilgilendirici metinler düzeylere göre zorlaşmıştır.

Öneriler

Araştırma sonucundan hareketle şu öneriler sunulabilir:

- Düzeylerde türlere göre metin sayılarının düzenli bir şekilde artmadığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle türler arasında bir denge gözetilerek metin sayıları düzeylere göre düzenli şekilde arttırılmalıdır.

- Bütün düzeylerde kitap komisyonları tarafından yazılan metinler diğer yazarların metinlerin fazladır. Kitaplarda daha fazla otantik metne yer verilmesi, öğrencilerin farklı yazarların üsluplarını tanıma ve dili doğal ortamda öğrenmelerine fırsat verebilir.

- Şiir türüne yeterince yer verilmediği tespit edilmiştir. Dil öğretiminde şiire daha fazla yer verilmesi, öğrencilerin dilin estetik ve duygu yüklü yönünü keşfetmesine yardımcı olabilir. Bu bağlamda düzeylere uygun şiirlere yer verilmeli, ya da kitap komisyonları tarafından düzeye uygun, kültürel unsurlara yer veren şiirler hazırlanmalıdır.

- Okunabilirlik sonuçlarından hareketle kitapların geneli düzeylere göre zorlaşmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda, metinlerin zorluk seviyesi bütün türlerde düzeylere göre aşama aşama artmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ağar, M. E. (2006). Türkçe öğretiminin tarihçesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1-10.
- Aksan, D. (2007). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (1999). *Anlambilim*. Ankara: Engin Yayınları.
- Aktaş, Ş. (2009). Edebî metin ve özellikleri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 15(39), 187-200.
- Akyol, H. (1999). Bilgi vermeye dayalı metinler ve öğretimi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 253, 7-13.
- Akyol, H. (2008). *Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Alpan, G. (2008). Ders kitaplarındaki metin tasarımı. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 107-134.
- Altuntaş Gürsoy, İ. (2023). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanmış yardımcı okuma kitaplarının okunabilirliklerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 835969).
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives: complete edition*. Addison Wesley Longman, Inc..
- Arıcı, A. F. (2010). Türkçe öğretiminde kullanılan strateji-yöntem ve teknikler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 299-307.
- Arslan, M., & Adem, E. (2010). Yabancılar Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı. *Dil Dergisi*, 147, 63 – 86.
- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *A.Ü. TÖMER Dil Dergisi*. 58, 171–174.
- Aydın, E. (2021). Yedi iklim Türkçe öğretim seti ders kitaplarının kök değerler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 185-195.
- Aykaç, N. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin genel tarihçesi ve bu alanda kullanılan yöntemler. *Electronic Turkish Studies*, 10(3), 161-174.
- Aytaş, G. (2001). Türkçe ders kitaplarının yazımında metin seçimi ve metin altı sorularının hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken bazı hususlar. *Türk Yurdu*, 21(162).
- Banguoğlu, T. (2004). *Türkçenin grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Barın, E. (2004). Yabancılar Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (1), 19-30. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/turkiyat/issue/16660/329608>
- Bayram, H. (2022). *Türkçe öğretiminde kullanılan e-öğrenme ortamlarının içerik açısından karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 441280).
- Bezirci, B., & Yılmaz, A. E. (2010). Metinlerin okunabilirliğinin ölçülmesi üzerine bir yazılım kütüphanesi ve Türkçe için yeni bir okunabilirlik ölçütü. *DEÜ Mühendislik Fakültesi Fen Bilimleri Dergisi*, 12(3), 49-62.

- Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılara Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(4), 107-133. DOI: 10.7884/teke.100
- Biçer, N. & Alan, Y. (2017). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Yeni Hitit 3 ve İstanbul C1+ ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin karşılaştırılması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1130-1139.
- Biggs, J., Tang, C., & Kennedy, G. (2022). *Teaching for quality learning at university 5e*. McGraw-hill education (UK).
- Bozkurt, F. (2012). *Türklerin Dili*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Bulut, M. (2019). Cumhuriyet Döneminden günümüze yapılan Türkçe Yazım Kılavuzu çalışmaları ve Türkçe Yazım Kılavuzları üzerine bir kaynakça denemesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(6 Issue 6), 277-304.
- Cemiloğlu, M. (2001). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Coşkun, E. (2002). Okumanın hayatımızdaki yeri ve okuma sürecinin oluşumu. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (11), 231-244.
- Coşkun, E., & Taş, S. (2008). Ders kitaplarına metin seçimi açısından Türkçe öğretim programlarının değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 59-74.
- Çeçen, M., & Aydemir, F. (2011). Okul öncesi hikaye kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 185-194.
- Çelebi, M., & Orman F. (2021). Veri toplama teknikleri. M. Çelebi (Ed.), *Nitel araştırma yöntemleri içinde* (s. 141-164). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çetinkaya, G. (2010). *Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 265580)
- Çetinkaya, G., & Uzun, L. (2020). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik özellikleri. H. Ülper (Ed.), *Türkçe Ders Kitabı Çözümlemeleri içinde* (s. 141-155). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çiftçi, Ö., & Demirci, R. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimiyle ilgili bir kaynakça denemesi. *Electronic Turkish Studies*, 13(28).
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe Öğretimi*. (5. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2007). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dubay, W. H. (2004). *The Principles of Readability, Impact Information*, Costa Mesa, CA.
- Dubay, W. H. (2007). *Smart Language: Readers, Readability, and the Grading of Text*.
- Eleyan, D., Othman, A., & Eleyan, A. (2020). Enhancing software comments readability using flesch reading ease score. *Information*, 11(9), 430.
- Erdağı Toksun, S. (2018). *Okuma tür yöntem ve teknikleri*. S. Alyılmaz ve B. Ürün Karahan (Ed.) *Okuma eğitimi içinde* (s. 75-104). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdem, M. D., Gün, M., & Sever, P. (2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yöntem seçimi ve alternatif yöntemler. *Electronic Turkish Studies*, 10(11), 549-566.
- Ergin, M. (2009). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayın Tanıtım.
- Erişik, H. (2021). Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarının okunabilirliği: Türkçenin Sesi Yunus Emre Örneği. *Journal of Sustainable Education Studies*, 2(3), 1-14.

- Erol, H. F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında okunabilirlik. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 50(50), 29-38.
- Freahat, N. M., & Al-Faoury, O. H. (2015). Reading passages and skills in Jordanian high school and university EFL textbooks: A comparative analytical study. *Theory and Practice in language Studies*, 5(1), 16.
- Göçen, G. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yöntem. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (18), 23-48. DOI: 10.29000/rumelide.705499
- Göçer, A., Tabak, G., & Coşkun, A. (2012). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kaynakçası. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (32), 73-126.
- Güneş, F. (2011). İlköğretimde sesli okumanın önemi ve yararları. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(191), 7-23.
- Hartley, J. (2016). Is time up for the Flesch measure of reading ease?. *Scientometrics*, 107(3), 1523-1526.
- Hattie, J. (2008). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. routledge.
- Hıdıroğlu M. (2019). *Türkçe ders kitapları ile ana dilim Türkçe ders kitaplarının dilsel ve görsel metinlerin niteliği açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 533904)
- Hızarcı, S. H. (2009). *İlköğretim 6. sınıf yeni sosyal bilgiler ders kitaplarının okunabilirlik düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 227831)
- İltar, L., & Açık, F. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin türlerinin sınıflandırılması ve ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinin değerlendirilmesi. *Türkiyat Mecmuası/Journal of Turkology*, 29(2), 311-346.
- İskender, E. (2013). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin kelime ve cümle yapılarıyla okunabilirlik düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 344500)
- İşeri, K. (1998). Okuma ediniminin eğitimsel işlevi. *TÖMER Dil Dergisi*, 70, 5-18.
- Kahriman, R., Dağtaş, A., Çapoğlu, E., & Ateşal, Z. (2013). Yabancılar Türkçe öğretimi kaynakçası. *TÜRÜK Uluslararası Dil Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 80-132.
- Karatay, H. (2018). *Okuma eğitimi kuram ve uygulama*. (3. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Karşıl原因, S. (2022). Ak Başat Türkçe A1-A2 kitabındaki metinlerin okunabilirlik sayısı ve metinlerdeki ses birimlerin okumaya etkisi. *Türk Dünyası ve Türkçe Öğretimi*, 1(1), 1-17.
- Kana, F. & Güney, E. Z. (2020). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında bulunan metin altıisuruların yenilenmiş bloom taksonomisine göre analizi. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(9), 141-161.
- Kavun, M. (2023). Yusuf Asal'ın Patatesspor serisinde yer alan kitapların okunabilirliği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 12(1), 178-193. DOI: 10.7884/teke.5679.
- Kavun, M., & Maden, A. (2024). Türkiye'de okunabilirlik konusunda hazırlanan makalelerin araştırma eğilimi. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 824-837. <https://doi.org/10.32321/cutad.1501929>.

- Kavun, M., & Maden, S. (2024). Türkiye’de okunabilirlik konusunda hazırlanan tezlerin araştırma eğilimi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi* 18(48), 58-96. <https://doi.org/10.29329/mjer.2024>.
- Kaya, M., & Avşar, A. (2023). Qualitative analysis of words and sentences in Turkish as a foreign language texts. *Turkophone*, 10(1), 5-15.
- Keskinkılıç, K., & Keskinkılıç S. B. (2007). *Strateji yöntem ve teknikleriyle Türkçe ve ilköğretilme yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Korkmaz, Z. (2010). *Gramer terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Lee, S., & French, N. (2011). The readability of academic papers in the Journal of Property Investment & Finance. *Journal of Property Investment & Finance*, 29(6), 693-704.
- Maden, A. (2020). Elektronik sözlük kullanımının sözlük kullanmaya yönelik tutuma etkisi: 5. sınıf örneği. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(1), 22-35.
- Maden S, (2016). (Ed.) *Geçmişten günümüze Türkçeye Hizmet Edenler*. Ankara: Nobel
- Maden, S. (2021). Türkçe ders kitapları ile ilgili lisansüstü tezlerin eğilimleri: Bir içerik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6 (1), 30-45.
- Maden, S. (2021). Metin türü ve yazar tercihleri bağlamında Türkçe ile Türk Dili ve Edebiyatı ders kitapları arasındaki ilişki. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 734-764. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.1029187>
- Maden, S. (2022). *Türkçe öğretim programları yöntem ve teknikler*. Nobel.
- Maden, S., & Kızıldaş, M. (2019). Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimiyle ilgili bir kaynakça denemesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 5(3), 119-135. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/uebt/issue/50841/647647>
- Maden, S., Maden, A., & Avşar, A. (2023). Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Portalı'nın kültürel öğeler açısından incelenmesi (B1 düzeyi örneği). *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 8(2), 231-269.
- MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: MEB.
- MEB. (2021a). *Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği*. Ankara.
- MEB (2021b). *Ders kitaplarında okunabilirlik*. MEB: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: MEB.
- Mutlu, H. H. (2020). Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti, Yedi İklim Öğretim Seti) yer alan metinlerin okunabilirlik düzeylerinin incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(22), 371-386.
- Özdemir, S. & Daştan, E. (2022). Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe kitaplarındaki okuma metinlerinin okunabilirlik düzeyleri. *International Aegean Conferences on Social Science & Humanities*.
- Price, C. J., & Mechelli, A. (2005). Reading and reading disturbance. *Current opinion in neurobiology*, 15(2), 231-238.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4 (1), 227-250.

- Sarıkaya, S. (2023). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik yönünden incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 861190)
- Sarıtaş, H. (2024). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi ve sözcük sıklığı*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 848297).
- Serin, N., & Turan, E. (2015). Yunus Emre Türkçe Öğretimi Seti'nde yer alan metinlerin tür, tema ve özgünlük açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(3), 1229-1250. <https://doi.org/10.7884/teke.544>
- Sevim, O., Bağcı, H., & Çevirme H. (2018). Dil ve kültür aktarımında işlevsel bir araç olarak ders kitapları: Türkçe ders kitapları örneği. *Electronic Turkish Studies*, 13 (27), 1575-1592.
- Sidek, H. M. (2012). EFL textbook analysis: A case study. *Language and Literacy*, 14(3), 27-45.
- Smith, T. (2016). The problems with current readability methods and formulas: missing that usability design. In *2016 IEEE International Professional Communication Conference (IPCC)* (pp. 1-4). IEEE.
- Şahbaz, N. K. (2019). Türkçe öğretiminde kullanılan strateji, yöntem ve teknikler. A. Güzel ve H. Karatay (Ed.) *Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (s. 131-147). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Şimşek, E. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyleri açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 576600).
- Tazebay, A (1997). *İlkokul öğrencilerinin okuma becerilerinin okuduğunu anlamaya etkisi*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Tekşan, K., & Kaynak, S. (2023). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarının metin türleriyle metin altı sorular açısından incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(3), 3271-3298. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1259433>
- TDK, (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Temizkan, M. (2007). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde okuma stratejilerinin okuduğunu anlama üzerindeki etkisi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 211829).
- Temizkan, M. (2019). *Metin türlerine göre okuma eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Temur, T. (2022). *İlköğretim 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler ile öğrenci kompozisyonlarının okunabilirlik düzeyleri açısından karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 113251).
- Tenekeci, M. (2020). Türkçe öğretiminde Web uygulamaları ve mobil uygulamalar ile bunların öğretmenlerce bilinirliği. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(227), 429-445.
- Uyar, Ö.B. (2012), 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin öğrencilerin söz varlığına katkısı. (Yüksek Lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 441280).
- Ünveren, D. (2020). Okuma yöntem ve teknikleri. M. Kaya ve M.N. Kardaş (Ed.). *Okuma eğitimi* içinde (s. 271-288). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yalın, H. İ. (2000). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel

- Yaman, C. (2022). *Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan okuma kitaplarının okunabilirlikleri*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 754330).
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021), *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C. (2006). Okuma ve anlama öğretimi. C. Yıldız (Ed.) *Kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi* içinde (s.115-157). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yıldız, D., Altun, K., Ceran, D., Dağ, A., & Özgül, E. (2019). Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinler üzerine bir inceleme. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 7(4), 439-460.
- Yılmaz, F., & Temiz, Ç. (2014). Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik durumları. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 2(1), 81-91.
- Yüce, S. (2005). İletişim ve dil: yöntemler, Avrupa Dil Portföyü Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi. *Dil ve Dil Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 81-88.
- Zorbaz, K. Z. & Köroğlu, M. (2016). Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe öğretim setindeki metinlerin kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri. *Electronic Turkish Studies*, 11(3).

EKLER

Ek 1: A1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Yıl	Kitap Adı	Yazar/ Hazırlayan Kurum	Metin Adı	f
2013	Yabancılar İçin Türkçe	Gazi TÖMER Üniversitesi	Memnun Oldum	20
			Sınıfta İlk Gün	
			Ben Kimim	
			O Nasıl Biri	
			Evim ve Çevrem	
			Hayat Nasıl Gidiyor	
			Kurs Kaçta	
			Tadı Damağımda	
			Öğrenciler Alışverişte	
			Hastanede	
			Otogarda	
			İçinde Ne Var?	
			Sevgili Günlük	
			Kahve Molası	
			Şaka	
			Anıtkabir Ziyareti	
			Hakan'ın Yurttaki İlk Günü	
			Kapadokya Yolu	
			Çok Yaşa	
			Güzel Bir Günün Sonunda	
2014	Yedi İklim Türkçe	Yunus Emre Enstitüsü	Bilet Var mı?	24
			Alışveriş Sepeti	
			Derya Kuzusu	
			Sevgili Günlük	
			Üniversitem	
			Pazardan Eve Kadar	
			Haftalık Planımız	
			Yemekte Neler Var?	
			Öğretmen Olacağım	
			Öğrencim Ali	
			Mesleğimi Seviyorum	
			Aile Sağlığı Merkezinde	
			Âmâ Ressam	
			Hızlı Adam	
			Sedat ve Ailesi Piknikte	
			"Alo"Nun Hikâyesi	
			Bilgisayar Konuşuyor	
			Büyükada'da Hafta Sonu	
			Doğa Yürüyüşü	
			Seyahat Acentasında	
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İstanbul Üniversitesi	Melike'nin Yaz Tatili Planı	
			Tatilde Yaptıklarım	
			Okul Gezisi	
			Bayram Günü	
			Sınıf Dili	
			Okul	
			Neredesin?	
			Mağazalar	
			Bir Günüm	
			Sosyal Gruplar	
			Hafta Sonu Ne Yapıyorsun?	
			Öğrenciler	
			Benim Ailem	

	Benim Sınıfım	
	Sevgili Ailem	
	Aileler	20
	Ne Zaman?	
	Bayramlar	
	Özel Günler	
	İlginç Festivaller	
	Akrabalarım	
	Benim Mahallem	
	Sohbet Kültürü	
	Hastayım	
Toplam		64

Ek 2: A2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Hazırlayan Kurum	Metin Adı	f
2013	Yabancılar İçin Türkçe	Gazi Üniversitesi TÖMER	Haberler	19
			İhsan Oktay Anar'ın Son Kitabı Çıktı!	
			Hava Durumu	
			Sizlerle Gurur Duyuyoruz	
			Mektubunuz Var	
			Kargonuz Var	
			Çömlekçilik Kursu	
			Sudaki Resimler	
			Küçük Bilim İnsanları	
			Ehliyetsiz Kimse Kalmasın	
			Gezelim Görelim	
			En İyi Arkadaşım Evleniyor	
			Film Başlıyor	
			E-Posta Hesabım	
			Bu Nasıl Çalışır?	
			Sabiha Gökçen	
			Uzun Ömrün Sırları	
			Üniversiteye İlk Adım	
			Yedigöller	
2014	Yedi İklim Türkçe	Yunus Emre Enstitüsü	Bir Ressamın Hikâyesi	48
			Resim Sergisinde	
			Üç Önemli İnsan	
			Tatlı Telaş/Tatil Planı	
			Ağrı Dağı Efsanesi (İki Bacı)	
			Zaman Nasıl Geçti?	
			Müjde!	
			Kayseri Yolcusu Kalmasın!	
			Kayseri'de Emlakçıda	
			Kayseri	
			Kırmızı Burun	
			Alerjik Nezle	
			Ağaç Dikme Şenliği	
			Uzaylılar Kızamık Yapıyor	
			Ziyaret	
			Trafik Psikolojisi	
			Gezici Kütüphane	
			Neşeli Günler	
			Av Mevsimi	
			Altın Sporcu İle Röportaj	
			İster Beğen İster Beğenme	
			Her Yeri Görmek İstiyoruz	
			Tur Şirketinde	
			Çanakkale'ye Yolculuk	
			Likya Yolu	
			Festivale Gidiyoruz	
			Sütlü Tatlılar	
			Yiyecekler	
			Beyaz Eşyalar Tartışıyor	
			Yakıtta Tasarruf	
			Para Nerede?	
			Sonbahar ve Kış İçin Alışveriş	
			Ramazan Geliyor	
			Anneme Mektup	
			Kuzen	
			Kızarmış Ekmek Kokusu	
			Yeni Komşumuz	

		Komedyenler	
		Evlilik Hazırlığı	
		Elektrikli Ev Eşyaları	
		Şimdi Ne Olacak	
		Telefon Görüşmesi	
		Hafta Sonu Ziyareti	
		Hayvanat Bahçesinde	
		Kişilik Tipleri	
		Kişilik Özellikleri	
		Sen Ne Olacaksın	
		Ali Nasuh Mahruki	
		Şiş Kebap Yapalım	
		Yemek Siparişi	
		Dünyadaki İlkler	
		Dün Neler Yaptın?	
		Sağlık İçin Daha Çok Balık Tüketin	
		Gökyüzünde İnsanlar	
		Geleceğe Mektup	
		Avrupa Turu	
		Piknikte	
		Kahve Dünyası	
		Yeni Komşu	
		Keloğlan İle Sihirli Taş	
		Eşeğin Sözü	
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	Efsaneler	22
		Doğa Olayları	
		Alışkanlıklarımız ve Hobilerimiz	
		Çalıkuşu	
		Geleneksel Oyunlar	
		İş İlanı	
		Otelde	
		İstanbul'da Neler Yapabilirsiniz	
		Halk Oyunları	
Toplam			89

Ek 3: B1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Hazırlayan Kurum	Metin Adı	f
2013	Yeni Hitit 2	Ankara Üniversitesi TÖMER	Gençler İşsizlikten, Patronlar "İşçisiz"likten	53
			Pazartesi Sendromu	
			Çalışkan Olmak Başka İşkolik Olmak Başka	
			Rahmi Koç'tan Konferans	
			Rüya Meslekler Gerçekten Rüya Mı?	
			Sağlık ve Spor	
			İlk Sporlar	
			Sporun Altın Çocukları	
			Şampiyonluk Maçı	
			Kadın Fanatikler	
			Fanatizmin Sınırı Yok	
			Sana Çok Özeniyorum	
			Hayatımda "Keşke" Yok	
			Sizinle Niye Geldim Ki...	
			Hayal Dünyası	
			Anadolu'da Giyim	
			Marka Çılgınlığı	
			Burcuna Göre Giyim	
			Öğrenmeyi Öğrenmek	
			Bir Okul Anısı	
			Öğrenmenin Yaşı Yok	
			Erzurum'dan Harvard'a	
			Kendinizi Nasıl Geliştirebilirsiniz?	
			Hayatım Örgü	
			Sanat ve Türleri	
			Kumdan İstanbul	
			Sanat Dört Duvara Sığmazsa	
			Tiyatro	
			Anadolu Ateşi	
			Tesadüfen Bulundular	
			Çocuk Gözüyle	
			Muhteşem Buluşlar	
			Zihni Sınır 'Proce'leri	
			Nesilleri Birer Birer Tükeniyor	
			Tabiatla Geçen Çocukluğumuz	
			Küresel Isınma	
			Doğa İçin Vakit Henüz Erken	
			Ödüller Sahiplerini Buluyor	
			Antalya Altın Portakal Film Festivali	
			Sevdiğim Filmler	
			Mitler	
			Eros'un Aşkı	
			Binlerce Hurafe	
			Anadolu'nun Sırları	
			Titanic Neden Battı?	

			Ah Nerede O Eski Bayramlar	
			Yılın En Şahane Günü	
			Ben Böyleyim	
			Kime Göre Normal	
			Marjinal Olmak İçin Yaşamadım	
			Kim Akıllı Kim Deli	
			Büyükada'da Bir Yalnız Adam Ergüder Yoldaş	
			Sadece Şort ve Doğanın Dostluğunu Giyinen Adam	
			Stresle Baş Etmenin Yolu	
			Yeteneklerini Keşfet!	
			Prof. Dr. Gazi Yaşargil	
			Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu	
			Cahit Arf	
			Bir Kilimi Okumak!	
			Ekonomi Gündemi	
			Altın Yumurtlayan Tavuk!	
			Ünlü Olmak Çok Kolay (!)	
			Sanal Âlem	
			Savaş Gibi Doğum Günü Partisi	
			Kitabın Hikâyesi	
			Batıl İnanç	
2013	Yabancılar İçin Türkçe	Gazi Üniversitesi TÖMER	Hangisini Seçsem?	27
			Çay ve Kitap	
			Korku Yolu	
			Dünyamız Tehdit Altında	
			Yunus Emre'ye Mektup	
			Şikâyetim Var!	
			Eleman Aranıyor	
			Hayatım Tiyatro	
			Allah Versin	
			Zümrüd-ü Anka Kuşu	
			Masallara Yolculuk	
			Tuz Masalı	
			Narkissos Ya Da Nergis	
			Bilim Kurgunun Kıyılarında: Fahrenheit 451	
			Fısıltı Haberleri	
			Ekonomist Serdar Şenol Değerlendiriyor	
			Dedikodu	
			İletişim Araçları	
			Eskiden, Çok Eskiden	
			Haberler	
			Hayatı Paylaşıyoruz	
2014	Yedi İklim Türkçe	Yunus Emre Enstitüsü	Hayattan Kopuyoruz	57
			Türkü Baba	
			Hat Sanatı (Hüsnühat)	
			Seyahat Danışmanları Arıyoruz	
			Yarın Buluşalım	
			Metin Hoca'nın Ders Notları	
			İş Görüşmesi	
			Öz Geçmiş	
			Yemek Kokusu	

		Babam ve Oğlum	
		Büyük Heyecan	
		Hayatımızdaki "Keşke"ler ...	
		Yaren Üniversiteye Kayıt Yaptırıyor	
		Yaren'in Fakültesi	
		Üniversitemiz	
		Dil Ne Taşır?	
		Kitap Okumanın Faydaları	
		En Değerli Ödülüm	
		Kitap Okuyorum, Hem De Çok Hızlı	
		Kafede	
		Kültür Elçileri Türkiye'de	
		Yunus Emre Enstitüsü Üsküp	
		Kayıt Bürosunda	
		Bir Ömür	
		Altınkanat Müteahhit	
		Sürpriz!	
		Garanti Belgesi	
		Bir Gazete Haberi	
		Parmaklarıyla Gören Adam	
		Sonat Galerisi	
		Yağmur Adam	
		Nasıl Vardım Ederiz?	
		Uykudaki Dünyamız: Rüyalar	
		Rüya İçinde Rüya	
		Menemen	
		Köpek Uçağı Isırdı	
		Dertliyim!	
		Anket	
		Sinema Daveti	
		Çiçek Festivali	
		Haka Dansı	
		Festivale Gidelim	
		Gül Dalında Bir Dilek	
		Düğün	
		Zühre İle Tahir	
		Seherde Uğradım Ben Bir Güzele	
		Mânilerimiz	
		Bir Liderin Doğuşu	
		Çobanlıktan Öss Zaferine	
		Ayşe Kulin	
		Nasıl Bir Ev Arıyorsunuz?	
		İçimdeki Türkiye'm	
		Nereye Gideceğiz?	
		İş Hayatındaki Roller	
		Yoğurdun Steve Jobs'u	
		Meslek Seçimi	
		İlginç Meslekler	
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İstanbul Üniversitesi	21

	Sağlığın Anahtarı	
	Yüz Yaşında Hâlâ Dinç	
	Kristal Tedavileri	
	Hamam Merakı	
	Herkes Aynı Şekilde Mi Öğrenir?	
	Türkçe Farklı Bir Dil	
	Vazgeçmek İçin Çok Erken	
	"Keşke" Oynayalım Mı?	
	Pişmanlıklarınızdan Kurtulun	
	Murphy Kanunları	
	Uğurlu ve Uğursuz Sayılar	
	Öğrenci Evi	
	Türk Aile Yapısı	
	Komşuluk Ölüyor	
Toplam		158

Ek 4: B1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Hazırlayan Kurum	Metin Adı	f
2013	Yabancılar İçin Türkçe	Gazi Üniversitesi TÖMER	Doğru Mesleği Seçmek	24
			Yeni Bir Başlangıç	
			İletişim Kurmak	
			Köpek Balıkları	
			Hayat Kurtaran Köpeklerin Öyküsü	
			Güzel Sanatlar	
			BİR KONU BİR KONUK	
			Faydalı Ve Zararlı: GDO	
			Arkeoloji	
			Üstün Zekâlıların Eğitimi	
			Bize Sorun	
			Ankara'da Kültür Sanat	
			Her Yazar Kendini Mi Yazar?	
			Nuri Bilge Ceylan: Bir Doğa Fotoğrafçısı	
			Bilime Adanmış Bir Ömür	
			Eskici	
			Karagöz Ve Hacivat	
			Don Kişot ve Yardımcısı	
			Depremle Yaşamak...	
			Küresel Çevre Kirlenmesi	
			Işıkla Yazı Yazan Sanatçı	
			Simülasyon Ve Tıp	
			Tartışma Programı	
			Elektronik Eşyalarınızın Ömrü Ne Kadar?	
2014	Yedi İklim Türkçe	Yunus Emre Enstitüsü	Yıllar Sonra	43
			Hangisi Doğru?	
			Başanlı İnsanların Farklı Yaptığı 12 Şey	
			İş Yerinde	
			Kazlardan Alınacak Çok Ders Var	
			Üniversite Öğrencileri Yer Değiştirerek Daha Çok Öğreniyor	
			Mariya Türkiye'de	
			Rapor	
			Murat Evren'le Röportaj	
			İki Arkadaş	
			En Yakın Arkadaşım	
			Aslan ile Fare	
			Komşuluk	
			Mesele Mühim!	
			Sevgili Anneciğim ve Babacığım	
			Gebelikle İlgili İnanışlar	
			Kimse Beni Anlamıyor!	

2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İstanbul Üniversitesi	Gençlik Dönemi	19
			Ekmek Aslanın Ağzında	
			Huzurevinde Kahvaltı	
			Yaşlılık	
			Birinin Yemeği Diğerrinin Zehridir	
			Analı Kızlı Çorbası	
			Ölçüyü Kaçırmak	
			Yemek Yapmak Uzmanlık İster	
			İstanbul 'da Yaşama Sanatı	
			Memleket İsterim	
			Bakış Açısı	
			Sanata Adanmış Bir Ömür	
			40 Yıl 2 Dakika	
			İlginç Olaylar	
			Tornado	
			Sıra Dışı Başarılar	
			Dünyanın En Şanssız Şanslısı	
			Şans Oyunları	
			Öğrenme Devam Ediyor	
			Nasıl Öğreniyoruz?	
			Onlar Çalıştılar ve Başarılı Oldular	
			Türkiye'de Misafirperverlik	
			İki Orta, Bir Sade	
			Ticaret Hayatı	
			Hangisi Senin İşin?	
			Köy Odaları	
			Bavul Hazırlama Sanatı	
			Turizmde Çek- Yat Dönemi	
			Meryem Ana Evi	
			Ünlü Seyyahlar	
			Çocukluğumdan Bugüne Teknoloji	
			Günümüzde İletişim	
			Kültürden Kültüre	
			Kişilik ve Karakter	
			Anlatamıyorum	
			Duygusal Zekâ (EQ)	
			Müzikle Tedavi	
			Moda Nedir, Ne Değildir?	
			Kalıcı Moda Var Mı?	
			Dikkat! Giysileriniz Konuşuyor	
			Peri Bacaları	
			Tac Mahal	
			İnsan Vücuduyla İlgili Bilmediklerimiz	

<u>Ye Kürküm Ye</u>		
Başarabilmek		
Toplam		86

Ek 5: C1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Hazırlayan Kurum	Metin Adı	f
2013	Yabancılar İçin Türkçe	Gazi Üniversitesi TÖMER	Türk Mimarisinin Işığı	28
			Mostar Köprüsü- Bosna Hersek	
			Gel Zaman Git Zaman	
			Birlikte Eğleniyoruz	
			Hıdırellez Şenliği	
			Venedik Karnavalı	
			Dünüyle Bugünüyle Halk Oyunları ve Dans	
			Kılıç-Kalkan Oyunu	
			Genetik Şifre	
			Gelişen Dünyanın Değişen Hastalıkları	
			Ayakkabı İçin Klima (Klimayak)	
			Sağlığım	
			Nüfus Yaşlanması	
			Tükettikçe tükenen İnsanlık	
			Karşı Cinsi Anlama Kılavuzu	
			Parmaklarınızın Ucunda Bir Dünya	
			Obezite	
			Tortum Şelalesi	
			Geçmişin Yeniden Keşfi: İstanbul	
			Bunları Duydunuz Mu?	
			Şiir Ülkesinin Mısralarında Gezinti	
			Beyaz Gemi	
			Bir Arayışın Hikâyesi: Küçük Kara Balık	
			Ah Şu Gençler	
			Rüya	
			İnsanlığın Snavı	
			Mecazlarla Örülen Dil: Türkçe	
			Hırsız	
2014	Yedi İklim Türkçe	Yunus Emre Enstitüsü	Olimpiyatların Öyküsü	51
			Olimpiyat Oyunları Nerede Düzenlenir?	
			2008 Avrupa Futbol Şampiyonası	
			Egzersiz Neden Bu Kadar Yararlı?	
			Elvan Abeylegesse	
			Pekin'den Londra'ya	
			İpek Yolu'ndan Marmaray'a	
			Göçebe	
			İki Otobüs Meraklısının Serüveni	
			Türkiye'de Eğitim	

Yıkanacak Giysilerin Hazırlanması
Geçmişten Günümüze Tıp
Tarihten Hazır Cevaplar
Dilin Önemi
Abdurrahim Karakoç İle Son Röportaj
Tatlı Dil
Sevi Şiiri
Kelimelerin Gizli Dili
Hayvanlar Âlemi
İnci Kefali
Oksijen Makineleri
Kardelen Çiçeğinin Hikâyesi
Tutsaklık Mı Koruma Mı?
Aptal Puma Sendromu
Yeryüzünün Süzgeçleri
Yazı Nasıl Ortaya Çıktı?
Orhon Yazıtları
“Maya” Deyince Akla O Gelir!
Boğaziçi Köprüsü
Büyük Üstatlar
Rosetta Taşı
Sempozyum ve Bildiri
Yabancılar Türkçe Öğretiminde Yunus Emre Enstitüsü Modeli (Saraybosna Örneği)
Bir Sempozyum Yap...
Türk - Boşnak Halk Kültürünün Ortak Unsurları
Hulusi Behçet
Sıra Sıra Boncuklardan Mini Mini Bilgisayarlara
Hoca’nın Hesabı
Deli Mi Akıllı Mı?
Sayılar Yalan Söylemez
Arabanın Hangi Lastiği Patladı?
Uçak Yolculuğu
Türkiye’nin Nüfusu Açıklandı
Dünya Nüfusu Azalacak
Kültürümüzde Sayılar
Bu Sayılar Uçaklarda Niçin Yok?
Cahit Arf
Cahit Arf; Bir Efsanenin Ardından
El Yazısı Analizi
Yüz Hatları İle Karakter Okumak

			Vermeyince Mabut Neylesin Mahmut	
			On İkiye Bir Var	
			Vakit Nakittir	
			Ünlü Bilim Adamlarının Çocukları	
			12 Hayvanlı Takvim	
			Aşkın Kimyası	
			Ünlü Âşıklar ve Aşk Mektupları	
			Aşk Mektupları	
			Aşkın Tacı: Evlilik Gelenekleri	
			Arzuhâlden Dilekçeye	
			İş Başvurusunun En Önemli Adımı: Mülakat	
			Tarihten Günümüze Mahkemeler	
2015	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	İstanbul Üniversitesi	Saygı Kültürü	23
			Öğrenciler İçin Tasarruf Yöntemleri	
			Para Parayı Çeker	
			Kolay Kazanıp Kolay Kaybedenler	
			Paylaşma Kültürü	
			Büyülü Bir Dünya: Sinema	
			Dünden Bugüne Türk Sineması	
			Türkiye'nin İzleyici Profili	
			Film Festivalleri	
			Bitkilerden İlaçlara	
			İnsan Beyninin Yapısı Üzerine	
			Dünyadaki İlk Üniversiteler	
Toplam				102

Ek 6: C2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Hazırlayan Kurum	Metin Adı	f
2014	Yedi İklim Türkçe	Yunus Emre Enstitüsü	Bir Ben Vardır Bende Benden İçeri	43
			Yine Bir Gül Nihal	
			Bozkırın Romancısı Cengiz Aytmatov	
			Anlatım Teknikleri	
			Duygu ve Düşünceleri Farklı Yollarla Yansıtırma Araçları: Argo ve Jargon	
			Neyzen Tevfik	
			Eşeğe Gem Vurmayın	
			Şair Eşref	
			Şairlerden İnciler	
			Karikatür	
			Balon	
			Moda Kavramı	
			Japonya’da Türk Moda Rüzgârı	
			Boş Zaman Etkinliği Olarak: Alışveriş	
			Estetik Lüks Müdür?	
			Türk Evleri	
			Kendine Yakışanı Giymek	
			Başlık Nedir?	
			Eşsiz Parmak İzlerimiz	
			Uykumuzda Neler Oluyor?	
			Karagöz Oyunu	
			Karagöz İle Hacivat	
			Mevlana Celaleddin-İ Rûmî	
			Sağırın Hasta Ziyareti	
			Bir Bellek Fenomeni (Mükrimin Halil Yınanç)	
			Ye Kürküm Ye	
			Selam	
			Kişiler Arası İletişim	
			Kesintisiz İletişim!	
			Beni Yanlış Anladın!	
			Üçüncü Şahsın Şiiri	
			İş Hayatında Beden Dili	
			Kitle İletişimi Nedir?	
			Einstein’dan Hayat Dersleri	
			Bilgenin Bakış Açısı	
			Hayatı Değiştirmek	
			Güzel Şehirler Mutlu İnsanlar	
			Beş Şehir’den...	
			Bursa’dan Balıkesir’e	
			Nasıl Yazar Oldum?	
			Nasıl Yazar Olunmaz?	
			Uluslararası Uzay İstasyonu	
			Uzayı Nasıl Kirllettik?	
Toplam			43	

Ek 7: A1-A2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Hazırlayan Kurum	Metin Adı	f
2000	Yabancılar İçin Türkçe	Gazi Üniversitesi TÖMER	Tanışma	54
			Tanıtma	
			Karşılaşma	
			Ali'nin Ailesi	
			Pastahanede	
			Ümit İle Zeynep	
			Deniz	
			Aysun Hemşire	
			Keskin Ailesi	
			Turist Rehberi	
			Ben Mutlu Bir Babayım	
			Mektup Arkadaşı	
			Seyahat Acentasında	
			Bizim Evimiz	
			Yayladaki Evim	
			Naim Süleymanoğlu	
			Cengiz Aytmatov	
			Köker ve Oğulları	
			Gazete İlanı	
			Dilekçe	
			Fatma Teyze	
			Kötü Son	
			Mehmet Akif Ersoy	
			Tarzan	
			Telleri Konuşturan Adam	
			Beklenmedik Misafir	
			Yaralı Kuş	
			Evlilik Yıldönümü	
			Lokantada	
			Markette Alışveriş	
			Otelde	
			Evde Akşam Yemeği	
			Ankara	
			İstanbul	
			Topkapı Sarayı	
			Yavuz Amcanın Yol Hikâyesi	
			Selcen Hanımın Misafirleri	
			Üç Kardeş	
			Türkü	
			Mağazada	
			Dağcı Doktor	
			Alper'in Umutları	
			Sevinç Hanımın Emeklilik Planları	
			Bunları Biliyor Musunuz?	
			Gece Vakti Bir Dostu Uyandırmak	
			Biletsiz Yolcu	
			Hayatımda...	
			Hoca Parasını Mutlaka Alır	
			Ödüllü Romancı	
			Telefon Konuşması	
			Teşekkür Mektubu	
			Hiçbir Şey Eskisi Gibi Olmayacak	
			Saklıkent	
			Nihal Yeğinibolu Nasıl Vincent Ewing Oldu	
2009			Mağazada	45

Metropol Yabancılar İçin Türkçe				Sinemada
				Hobiler
				Markette
				Kasapta
				Sabah Kahvaltısı
				Doktorda
				Ergün'ün Bir Günü
				Karşılaşma
				Mustafa Kemal Atatürk
				Savaş Haberleri
				Çocukluk Anılarım
				Ah Şu Gençler
				Televizyon
				Ne Yapayım?
				Silahlar ve Savaş Aletleri
				Komutanın Emri
				Bilgisayar ve Sağlık Sorunları
				Ankara – İstanbul
				Yaşamın Kaynağı Nedir?
				Küresel Isınma
				Su Savaşları
				Wright Kardeşler
				İki Arkadaş İle Ayı
				Tuz Yüklü Eşek
				Arakhane Efsanesi
				Uyduda İletişim
				Hayvanlar Dünyası
				Ayder Yaylası
				Dikkat Havalara Isınıyor!
				"Eskiden"
				Sigara İçen İnsanlar
				Çikolata Yiyen İnsanlar
				Gazete Haberleri
				Sağlıklı Yaşamak İçin Neler Yapmalıyız?
				Anne Şefkati
				Efes
				Yedi Uyurlar Efsanesi
				Tatil Planı
				Tanıştırma
				Trafik Kazaları
				Ankara Hayvanat Bahçesi
				Yemek Daveti
				Çin Halk Cumhuriyeti
				Yıllar Sonra Buluşma
2014	Yeni Hitit 1	Ankara Üniversitesi TÖMER		Tanışma
				Manavda
				Bir Meslek Seçelim
				Günaydın İstanbul
				Hobiler
				Cumartesi Planı
				Aile Fotoğrafı
				Köyde ve Şehirde Hayat
				İstanbul
				Bayan Taksici
				Yıldız Kenter
				Geçmişten Günümüze
				Çınar Restoran
				Nasıl Alışveriş Yapıyoruz?
				Mutfak Kültürleri ve Sağlığımız

Türkiye'de İlk Günlerim	
Trafik Kazası	
Televizyonum Bozuk	
İki Film İki Roman	
Büyük Ödül	
Kim Ne Yapacak	
İdoller, Hedefler	
Burçlar	
Kampta	
Evvel Zaman İçinde	
Nergis	
Ah Tamara	
İster İnan İster İnanma	
Dedikodu İçin En Uygun Zaman	
Kapadokya	
Dünyada Yılbaşı Kutlamaları	
Erkek Dadılar	
Eskinin Modası	
70'li Yıllardan Küçük Detaylar	
Tam Haberlik Bunlar	
Haber Mi İnsan Mı?	
Dünya Umurunda Değil	
Basit Ama Etkili: Doğal Maskeler	
Spor Yapalım	
Kendimi İyi Hissetmiyorum	
Eczanede	
Seyahat, Yollar ve Haritalara Dair Bir Röportaj	
Stressiz Bir Tatil	
Gemi Seyahati	
Rezervasyonunuz Tamam	
Toplam	144

Ek 8: B1-B2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Hazırlayan Kurum	Metin Adı	f
2009	Metropol Yabancılar İçin Türkçe	Metropol Eğitim Kurumları	İşitmek ve Dinlemek	43
			Sevgi	
			Pazar Alışverişi	
			Keşke Savaşlar Olmasaydı	
			Keşke O Fotoğraf Hiç Olmasaydı	
			"Çok Geç" Diye Bir Zaman Yoktur	
			Hazırlık Telâşı	
			Güneydoğu Anadolu Bölgesi	
			Yamaç Paraşütü	
			Bütün Güzellikleriyle Marmara Bölgesi	
			Satranç Maçı	
			Müge Hanım Çiçekçide	
			Gribe Karşı Önlemler	
			Dinlemek	
			Eleştiri	
			Dost Kötü Günde Belli Olur	
			Doğa ve İnsan	
			Evrendeki Denge	
			Günümüzdeki Durum	
			Miras	
			Kumar Tuzağı	
			Kıskançlık Krizi	
			Kıskançlık	
			Etkili Konuşma- Dinleyicilerin İlgisini Çekme Yolları	
			Tramvay Anısı	
			Özgüven	
			Tilkinin Paylaşımı	
			Komşu Komşunun Külüne Muhtaçtır	
			Gökyüzü	
			Hiroşima Olmasın	
			Minik Kuşun Öğüdü	
			İstanbul	
			Klasik Müzik Bestecisi	
			Engelli Olmak	
			Pamukkale Efsanesi	
			Yüzyıllardır Sönmeyen Ateş	
			Kız Kalesi Efsanesi	
			Kar Taneleri	
			Kız Kulesi'nde Akşam Yemeği	
			Akdamar Adası	
			Yeni Kapı Efsanesi	
			Bakış Açısı	
			William Shakespeare'in Othello Trajedisi	
Toplam				43

Ek 9: B2-C1 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Hazırlayan Kurum	Metin Adı	f
2014	Yeni Hitit 3	Ankara Üniversitesi TÖMER	Okumanın E-Hali	43
			Üçüncü Şahsın Şiiri	
			Şimdiki Çocuklar Harika	
			Dostlar Beni Hatırlasın	
			Beyaz Gemi	
			Japonya'nın Şiir Geleneği: Haiku	
			Gençlik Böyledir İşte	
			Gencim Çabuk Silerim	
			Aşk Mi? İhanet Mi?	
			Herşey Sende Gizli	
			Büyümek Mi? Yaşlanmak Mı?	
			İhtiyar Delikanlı	
			Korkudan Fobiye	
			Aşk Mı? Tutku Mu?	
			Obsetif Aşklar	
			Yemek İsimleri Üzerine	
			Oryantal Dansı	
			İskoçya Denince Akla...	
			Ah Bir Zengin Olsam	
			Lüksün Sınırı Yok	
			Zengin Olmanın 15 Püf Noktası	
			İkinci Dilim Türkçe	
			Bedenin Söyledikleri	
			Ben De Amerikan	
			Delikanlısıyım	
			Mizahın Gücü	
			Yabancı Diller	
			Sessiz ve Derinden	
			En Miskin, En Komik Kedi	
			Müziğin Matematiği	
			Müzikle Tedavi	
			Notalarda İsyan	
			Eski Türk Evlerinin Mimarisi	
			Trevi Ya Da Türkçedeki Adıyla	
			Aşk Çeşmesi	
			Assos	
			Televizyona Bağlı Hayatlar	
			İssız Bir Adaya Düşseniz	
			Televizyonda Yarış Var	
			Kadın ve Erkek Beyni Farklı Mı?	
			Zeka Bir İşe Yarar Mı	
			Çare Sızsınız	
			Paralel Evrenler	
Uzaya Gitmeden Önce Bilmeniz Gerekenler				
Astrolojinin Doğuşu				
Toplam			43	

Ek 10: C1-C2 Düzeyi Kitaplarındaki Metinlerin Genel Dağılımı

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Hazırlayan Kurum	Metin Adı	f
2009	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı	Metropol Eğitim Kurumları	Kapadokya	50
			Derinkuyu ve Kaymaklı Yer Altı Kentleri	
			Uzaylılarla İlgisi Var MI?	
			Kapadokya'da	
			Çocuk Eğitimi	
			Veliden Mektup	
			Ersin ve Psikolog	
			Öğretmenler Odasında sanat Tartışması	
			Yolumuzdaki Engeller	
			Antalya	
			Aspendos'ta	
			Altınbeşik Mağarası'nda	
			Gözleme	
			Gözlemecide	
			Meryem Ana Kilisesi'nde	
			Şirince'de	
			İzmir'de	
			Bodrum'da	
			Bodrum Anısı	
			Ölüdeniz	
			Ölüdenizde Yamaç Paraşütü	
			Belcekız Efsanesi	
			Belcekız'da	
			Teknede	
			Önyargı	
			Gelincik	
			Hafta Sonu Gezisi	
			Amasra	
			Kuşkayası	
			Otelde	
			Balık Avcıları	
			Pazar günü alışverişi	
			Fıkra	
			Şirkette Tehlike Sinyalleri	
			Fıkra	
			Japonya'da Kültürel Farklılıklar	
			Renklerin Dili	
			Renklerden Nasıl Etkileniriz	
			Yüksek Bir Yerden Düşerken Uyandınız Mı?	
			Sabah Kahvaltısında	
Pazar Sohbeti				
Evren Bilimi				
Miniatürk				
Miniatürk'te				
Araba Müzesi				
Dünya Ortak Miras Listesinde Türkiye...				
Kantinde				
Sevgilerde				
Hişt Hişt				
Otuz Beş Yaş				
Toplam			50	

Ek 11: Tüm Düzeylere Yönelik Olan Kitaptaki Metinlerin Genel Dağılımı

Yıl	Kitap Adı	Yazar/ Hazırlayan Kurum	Metin Adı	f
2011	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı	İstanbul Üniversitesi	Tanışma	63
			Okul	
			Partide	
			Zeynep'in Bir Günü	
			Biber Dolması	
			Okulum ve Arkadaşlarım	
			İstanbul'da Bir Hafta Sonu	
			Vücudumuz	
			Ailem	
			Ege'nin Dünyası	
			Kapalıçarşı	
			Mustafa Kemal Atatürk	
			Kibritçi Kız	
			2050'de Neler Olacak	
			Evlilik Heyecanı	
			Yıl Dedenin Dört Kızı	
			Nasreddin Hoca'dan Fıkralar	
			Bulutlar	
			İş Görüşmesi	
			Ağaç	
			Stresten Kurtulmanın Kestirme Yolu: Ağaçlar	
			Beden Dili	
			Layık Olmaya Çalışmak	
			Damda Deli Var	
			Dengeli Beslenme	
			Şişmanlık	
			Neden Bizi Aramıyor?	
			Türk Kahvesi	
			Kız Kulesi	
			Yaşama Sanatı	
			Yaşıyor Musunuz Yoksa Seyrediyor Musunuz?	
			Ah Bir Zengin Olsam	
			Mutlu Olmanın Yolları	
			Mutluluğun Da Kokusu Vardır	
			Sabunun Tarihi	
			Parfümün Tarihi	
			Taşınma Telaşı	
			Komşuluk	
			Renklerin Dili	
			Tatlı Dil	
			Semaver	
			Pandomima	
			İnsanlar Uyanıyor	
			Van ve Çevresi	
			Bir Karadeniz Gezisi	

Kapadokya	
Balıkli Göl Efsanesi	
Medusa Efsanesi	
Hasan Boğuldu Efsanesi	
Fatih -Harbiye	
Batıl İnançların Kökeni	
Nazar Değmesi	
Şanslı Mısınız?	
İlginç Haberler	
Uğur Dündar İle Röportaj	
Televizyon Reklamlarının	
Çocuklar Üzerindeki Etkileri	
Bir Dinozorun Anılarından	
Atatürk İle Anılar	
Gazi Paşa ve Nine	
Atatürk'ün Çocuklarla İlgili	
Anıları	
Türk El Sanatları	
Türk Müzik Kültürü	
Gölge Oyunu: Karagöz	
Toplam	63

Ek 12: Düzeyi Belirsiz Kitaplardaki Metinlerin Genel Dağılımı

Yıl	Kitap Adı	Yazar/Hazırlayan Kurum	Metin Adı	f
1961	Colloquial Turkish	Yusuf Mardin	Balıkçının Oyunu	16
			Gezi Üzerine	
			Acentada	
			Uçakta	
			Fıkra	
			Trenle Yolculuk	
			Trende	
			Küçük Kuşun Öğütü	
			Otomobille Yolculuk	
			Otele İniş	
			Horoz İle Tilki	
			Tiyatroya Gidiş	
			Şemsiye Hırsızı	
			Yaprağa Sevgi	
			Bizim Akdeniz	
			Eczane'de	
1988	Yabancılarla Pratik Türkçe Dersler	Müfit Yıldırım alp	Günaydın	93
			Nasılsınız ?	
			İyi Akşamlar	
			Merhaba	
			Sinema Nerede?	
			Günler, Aylar, Mevsimler	
			Sinema Nerede	
			Otel	
			Yön	
			Ne Var	
			Siz Kimsiniz? Siz Nesiniz ?	
			Siz Neredesiniz?	
			Hasta Mısınız ?	
			Otelde	
			Telefon	
			Telefon Konuşması	
			İstanbul'daki Yaşantınız	
			Plaj	
			Nereye Gidiyorsunuz	
			Benzincide	
			Günlük Yaşantımız	
			Müdür ve Sekreter	
			Dükkanda	
			Mide Ağrısı	
			Gazete	
			Mağazada	
			Çeşitli Gazeteler	
			Büroda	
			Bir Arkadaşla Karşılaşma	
			Yardım Eder Misiniz?	

Kütüphaneye Gidiş
Alış Verişe Gidiş
Fırında
Manavda
Bayan Ormancı Caddede
Bay ve Bayan Yenisu
Kahvaltı
Arkadaşım
Tiyatroda
Nereye Gittiniz
Bir Seyahat
Bursa'ya Gidiş
Ahmet'in Ailesi
Osman'ın Amerika Seyahati
Washington'da
Baş ağrısı
Pazar Günü
Avrupa'ya Bir Gezi
Yarın Ne Yapacaksınız
Üsküdar Amerikan Kız Lisesi
Bir Seyahat
Bugün Ne Yapacaksınız?
Sinemaya Gidiş
Ankara'ya Gidiş
Sinema
Öğleden Sonra
Evimde
Nejat Ankara'ya Gidiyor
Nejat'ın Babası
Amerikalı Öğretmenler
Mesaj
Aile Defteri
Telefon Konuşması
Hava Alanında
Sinema
Türk Hava Yolları
Seçimler
Türkiye
Bir Davet
Yaz Tatili
Deniz Kenarında
Banka'da
Bankaya Gidiş
Gidelim Mi?
Türkiye Haritası
"Düğün"
Bir Arkadaşı Ziyaret
Avrupa'ya Bir Gezi
Tren İstasyonu

		Tren İstasyonu	
		Arkadaşıımın Babası	
		Amerikan Hastanesi	
		Alış Veriş	
		Bakkal	
		Kasap	
		Eczane	
		Telefon	
		Kısa Bir Ziyaret	
		Bir Ziyaret	
		Bir Doğumgünü Partisi	
		Mektup Örnekleri	
		Dilekçe Örnekleri	
		Telgraf Örnekleri	
		Arif İle Ahmet	
		Ayşe İle Ali	
		Selma İle Belma	
		Canan İle Nalan	
		Doktor İle Hemşire	
		Anne İle Baba	
		Doğum Günü	
		Elsever İle Gülsever	
		Ömer İle Soner	
		Evimiz	
		Öğretmen İle Öğrenci	
		Ailemiz	
		Bir Kaza	
		Okulumuz	
		Fıstık İle Mıstık	
		Öğretmenlerimiz	
		Pasaport Almak	
2004	Türkçe Konuşmak İstiyorum	Türkçeyi Nasıl Öğreniriz	122
		Yol Sorma	
		Trafik	
		Çiçek İle Böcek	
		Hayvanlar	
		Hava Alanında	
		Temizlik	
		Bankada	
		Elektrik	
		Gezide	
		Günler - Aylar - Mevsimler	
		Kitapçı İle Müşteri	
		Saatler	
		Kahvaltıda	
		Arkadaşlarımız	
		Kasapta	
		Pikniğe Gidelim	
		Eczahanede	

Sinemaya Gidelim
Sinemada
Kar
Çiçekçide
Pulsuz Dilekçe
Berberde
Semaver
Saatçide
İssız Adada İlk Günler
Yönler ve İşaretler
Türkiye'nin Turistik Değeri
Telefonda
Altın Nine
Sokak
Kuş Yemi
Yunus Emre
Çevre Temizliği ve Doğal Denge
Kitaplar
Paris Kütüphaneleri
Ansiklopedi
Son Kuşlar
Boğaziçi
Duatepe
Görme Anlama Merakı
Sineme ve Tiyatro
Gülümseme
Mustafa Kemal'in Askerleri
Beddua
Gündüz Nene
Harika Çocuk
Manevra
Komiser
Medeniyetin Yedek Parçası
Avukat
Miras Keçe
Türklerde Spor
Anlatamıyorum
Ayşe Kızla Vato
Anne
Hasan Boğuldu
Beni
Mehmetçik
Kıyıların Kucaklaştığı Şehir
Ümit
Mihriban
Annabel Lee
Hatırlama
Gün Eksilmesin Penceremden
Fahriye Abla

Canım İstanbul	
Türkçe Mizahi Fıkralar	
Bencil Yolcu	
Gümrükte	
Bir Günümüz	
Dansta	
Spor	
Diş Hekiminde	
Sağlıklı Hayat	
Fotoğrafçıda	
Ormanlar	
Tamirhanede	
Havalar	
Manavda	
Çiçekler	
Evde	
Vücudumuzu Tanıyalım	
Hastahanede	
Çocuklar	
Otelde	
Atatürk'ün Hayatı	
Büroda	
Sevginin Gücü	
Polis Karakolunda	
Yağmur	
Postahanede	
Deprem	
Lokantada	
Yalan	
Okulda	
Memnun Olma Oyunu	
Alışverişte	
İyiliğin Gücü	
İstasyonda	
Bana Zehir Olan Şeker	
Çayhanede	
Bayramlar	
Turizm Bürosunda	
Toplam	231

ÖZ GEÇMİŞ

Abdulvahap Avşar, Akçakale Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde lise eğitimini tamamladı. Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Öğretmenliğinden 2020 yılında mezun olmuştur. 2022 yılında Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi bölümünde başladığı yüksek lisans eğitimini 2024 yılında tamamladı. Çalışma alanları arasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Türkçe eğitimi, Türkçe öğretiminde yapay zekâ, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin sadeleştirme ve kültür, okunabilirlik ve Türkçenin tarihsel gelişimi bulunmaktadır. Avşar'ın ulusal ve uluslararası dergilerde yayımlanmış 11 makalesi, 7 bildirisi ve 2 kitap bölümü bulunmaktadır.

